

2018 m.
ugdymo įstaigoms
gyventojų skirtos
paramos lėšos ir
jų panaudojimas

Analizė

2020

2018 m.
ugdymo įstaigoms
gyventojų skirtos
paramos lėšos ir
jų panaudojimas

Analizė

2020

PARENGĖ

dr. Albinas Kalvaitis

Stebėsenos ir vertinimo departamento
Švietimo politikos analizės skyriaus analitikas

T U R I N Y S

Analizės problema, tikslas ir uždaviniai 4

Ugdymo įstaigų gautos paramos dydis 7

Vieno paramos teikėjo skirtos paramos ugdymo įstaigai dydis 23

Bendrojo ugdymo mokyklų surinktos paramos panaudojimas 32

Pagrindiniai apibendrinimai ir rekomendacijos 41

1 priedas. Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenų apie paramą gavusias ugdymo įstaigas statistinė analizė 44

2 priedas. Bendrojo ugdymo mokyklų vadovų apklausoje dalyvauti atrinktų savivaldybių sąrašas 55

3 priedas. Bendrojo ugdymo mokyklų vadovų apklausos suminiai duomenys 56

Analizės problema, tikslas ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas nustato, kad mokymo lėšos ikimokyklinio ir bendrojo ugdymo programų įgyvendinimui finansuoti skiriamos iš valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų, tvirtinamų Lietuvos Respublikos atitinkamų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu, o ūkio lėšas skiria mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija savo nustatyta tvarka. Kita vertus, mokyklos gali turėti ir kitų savo veiklos finansavimo šaltinių. Tokiais papildomo finansavimo šaltiniais taip pat gali būti:

1. gyventojų ugdymo įstaigoms skiriama 2 proc. sumokėtų mokesčių parama, jeigu šios įstaigos yra užsiregistravusios kaip paramos ir labdaros gavėjos (beveik visos šalies mokyklos yra užsiregistravusios);
2. dalyvaujant įvairiuose projektuose (savivaldybių, nacionaliniuose, tarptautiniuose, ir ne tik tiesiogiai susijusiuose su ŠMSM) gaunama materialinė (dažniausiai įvairi įranga ir literatūra) ir nematerialinė (paprastai įvairių mokinių ir pedagogų gebėjimų ugdymas) parama;
3. už mokyklos teikiamas paslaugas (pavyzdžiui, mokyklos patalpų nuomą) gautos pajamos.

Daugiausia lėšų bendrajam ugdymui skiria valstybė kaip dotaciją savivaldybėms finansuojant mokymuisi bendrojo ugdymo mokykloje būtinas lėšas. Vienas mokymosi lėšų skyrimo sprendimų – mokinio krepšelis, įvestas 2001 m. Paskutiniaisiais metais, tobulinant švietimo sistemos finansavimo modelį, valstybės dotacija švietimui pradėta vadinti mokymo lėšomis. Pagal mokymo lėšų finansavimo modelį vienai sąlyginei klasei (grupei) metams ugdymo planui (ugdomajai veiklai) įgyvendinti skiriamos lėšos, kurių dydis priklauso nuo sąlyginio klasės (grupės) dydžio mokinių sraute.

Antras pagal dydį bendrojo ugdymo mokyklas pasiekiančių lėšų šaltinis yra mokyklos steigėjo skiriamos ūkio lėšos. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu ūkio lėšų skyrimas nereglamentuojamas, tik nurodoma, kad ūkio lėšas skiria mokyklos savininko teises ir pareigas įgyvendinanti institucija savo nustatyta tvarka. Pagrindinis ūkio lėšų mokykloms skyrimo tikslas yra užtikrinti deramą ugdymo aplinką.

Dėl objektyvių priežasčių vieną iš ugdymo įstaigų finansavimo šaltinių – ugdymo įstaigoms per dalyvavimą įvairiuose projektuose suteikiamą paramą – galima bandyti suskaičiuoti tik analizuojant lėšų srautus nacionaliniu mastu ir faktiškai neįmanoma paskaičiuoti, kaip ši parama pasiskirsto tarp mieste ar kaime veikiančių ugdymo įstaigų, arba kurio tipo ugdymo įstaigos iš dalyvavimo įvairiuose projektuose gauna daugiau naudos. Praktinės ugdymo įstaigų veiklos analizė rodo, kad dar vieno finansavimo šaltinio – už ugdymo įstaigų teikiamas paslaugas gyventojams – gaunamos pajamos nėra reikšmingos ir paprastai nelemia šių įstaigų teikiamų švietimo paslaugų kokybę¹.

Reikšmingu bendrojo ugdymo mokyklų ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų gaunamų lėšų šaltiniu yra gyventojų skirtos paramos lėšos – ugdymo įstaiga gali gauti jai skirtą gyventojų 2 proc. nuo sumokėto gyventojų pajamų mokesčio paramą, jei ji yra užsiregistravusi kaip paramos ir labdaros gavėja. Kai kuriose ugdymo įstaigose yra sukuriamas specialus paramos mokyklai fondas, tada tėvai renka atstovus į šio fondo valdybą, kuri ir sprendžia dėl suaukotų lėšų panaudojimo ugdymo įstaigoje. Jei paramos lėšos pervedamos ugdymo įstaigai, paprastai dėl tokiu būdu surinktų lėšų naudojimo sprendžia mokyklos bendruomenės

¹ Plg. Lietuva. Švietimas regionuose 2009. Švietimo valdymas. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2009, p. 26–27.

atstovai: mokyklos tarybos nariai, mokyklos tėvų komiteto nariai, o kai kada, kaip rodo praktika, sprendimus priima vien tik mokyklos vadovybė.

Tokią lėšų ugdymo įstaigoms skyrimo galimybę numato Gyventojų pajamų mokesčio (GPM) įstatymo 34 str. nuostatos, kurios nustato, kad nuolatinį Lietuvos gyventojų prašymu mokesčių administratorius turi pervesti iki 2 proc. GPM sumos. Įstatymas nustato, kad, jei nuolatinis Lietuvos gyventojas arba nenuolatinis Lietuvos gyventojas, kurio pajamų šaltinis yra Lietuvoje, nori, lėšas iki 2 proc. GPM galima pervesti ir keliems paramos gavėjams. *Nuo 2020 m. keičiasi Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 34 str. nuostatos, kurios nurodo, kad nuolatinį Lietuvos gyventojų prašymu mokesčių administratorius turės pervesti tik iki 1,2 proc. pajamų mokesčio sumos.*

Informaciją apie Lietuvos gyventojų kaip paramą skirtas, iki 2 proc. nuo sumokėto gyventojų pajamų mokesčio siekiančias lėšas renka Valstybinė mokesčių inspekcija (toliau – VMI). Nuo 2018 m. pabaigos ši informacija viešai skelbiama VMI interneto svetainėje. Kartu su kiekvienam užsiregistravusiam paramos ir labdaros gavėjui tais metais apskaičiuota paramos suma VMI interneto svetainėje taip pat skelbiamas prašymų skirti tai įstaigai ar organizacijai skaičius – kiek asmenų konkrečiai ugdymo įstaigai skyrė 2 proc. (arba mažesnę dalį, jei, pavyzdžiui, aukojo kelioms organizacijoms, paramos ir labdaros gavėjoms) nuo šių asmenų sumokėtų gyventojų pajamų mokesčio paramą.

Rengiant leidinį „Lietuva. Švietimas regionuose 2009. Švietimo valdymas“², iš VMI buvo gauta informacija apie kiekvienai šalies ugdymo įstaigai, labdaros ir paramos gavėjai, 2008 m. suaukotas lėšas ir atlikta mokyklų vadovų apklausa apie šių lėšų panaudojimo tikslus 2008–2009 m. m. Išanalizavus VMI duomenis nustatyta, kad, skaičiuojant vienam ugdytiniui, savivaldybių įsteigtoms bendrojo ugdymo mokykloms kaip 2 proc. nuo fizinių asmenų valstybei sumokėtų mokesčių parama vidutiniškai teko po 28 Lt (8,11 Eur), o ikimokyklinėms ugdymo įstaigoms – po 79 Lt (22,88 Eur). Tais pat metais buvo apklausti 2008–2009 m. m. veikusių bendrojo ugdymo mokyklų direktoriai – 1 085 savivaldybių tarybų įsteigtų bendrojo lavinimo mokyklų vadovai (83 proc. visų tokių mokyklų vadovų). Paaiškėjo, kad 46 proc. savivaldybių įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų bent dalį gautos paramos skyrė mokyklai reikalingai techninei įrangai įsigyti, 41 proc. – mokyklos patalpų remontui, 30 proc. – mokykliniams baldams įsigyti, 25 proc. – mokyimo priemonėms įsigyti, 21 proc. – mokinių ekskursijoms ir kitokiam mokinių skatinimui, 12 proc. – mokyklos ūkinėms išlaidoms apmokėti, 4 proc. – sporto komandų ar meno kolektyvų aprangai įsigyti, o 4 proc. mokyklų gautų lėšų apklausos metu dar nebuvo panaudojusios (mokyklos paramos ir labdaros forma gautas lėšas galėjo skirti keliems tikslams). Daugiau panašių tyrimų, analizės autoriaus žiniomis, atlikta nebuvo.

Bendrai imant, Lietuvos gyventojų kaip parama skirtos, iki 2 proc. nuo sumokėto gyventojų pajamų mokesčio siekiančios lėšos pasižymi keliomis ypatybėmis:

1. Jeigu mokymo ir ūkio lėšų panaudojimas yra pakankamai aiškiai reglamentuotas ir ugdymo įstaigos savavališkai sunkiai gali pakeisti tų lėšų panaudojimo tikslą, tai sprendimą dėl paramos lėšų panaudojimo priima ugdymo įstaigos bendruomenė.
2. Ugdymo įstaigos gautos paramos lėšos, dėl kurių panaudojimo gali spręsti įstaigos bendruomenė, kaip parodė 2009 m. tyrimas, padeda pačiai įstaigos bendruomenei spręsti staiga atsiradusias problemas ir decentralizuotai, vietos lygmeniu svarstyti, kaip tobulinti savo veiklos kokybę.
3. Kasmet kaip parama gautų lėšų dydį sunku prognozuoti, nes jis priklauso nuo aukotojų geranoriškumo ir, kaip praktika rodo, ugdymo įstaigos bendruomenės pastangų pritraukti šias lėšas.
4. Aptariant Lietuvos gyventojų ugdymo įstaigoms skirtas paramos lėšas, neužtenka analizuoti, kiek tokių lėšų surinko konkrečios ugdymo įstaigos. Būtina taip pat aiškintis, kam tos surinktos lėšos buvo išleistos. Taip galima nustatyti, kokioms ugdymo įstaigų veiklos sritims skiriama nepakanka-

² Plg. Lietuva. Švietimas regionuose 2009. Švietimo valdymas. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2009, p. 25.

mai mokymo ar ūkio lėšų, taip pat pamatyti, į kokių savo veiklos sričių tobulinimą labiau orientuotos ugdymo įstaigų bendruomenės ir šių įstaigų vadovai.

Šalies gyventojų kaip parama mokykloms skiriamų lėšų pasiskirstymas nebuvo tyrinėtas jau 11 metų. Todėl svarbu aiškintis, kokios lėšos patenka į Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklas ir ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir nuo kokių ugdymo įstaigų veiklos ypatumų priklauso šių ugdymo įstaigos gaunamų lėšų apimtys. Detalesnė ugdymo įstaigoms šalies gyventojų skiriamų paramos lėšų analizė gali padėti rengti ugdymo įstaigų finansavimo pokyčius, sklandžiau pereiti prie naujos ugdymo lėšų skyrimo metodikos taikymo, suvokti Lietuvoje veikiančių ugdymo įstaigų poreikius.

Analizės tikslas – nustatyti Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų ir ikimokyklinio ugdymo įstaigų gaunamus šalies gyventojų kaip parama skiriamų lėšų srautus, pateikti rekomendacijas dėl ugdymo įstaigų finansavimo tvarkos tobulinimo.

Analizei keliami šie *uždaviniai*:

1. Nustatyti, kokio dydžio parama, skirta Lietuvos gyventojų šalies ugdymo įstaigoms kaip 2 proc. nuo šių gyventojų sumokėtų gyventojų pajamų mokesčio, pasiekia šalies bendrojo ugdymo mokyklas ir ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir kaip šios paramos dydis priklauso nuo esminių ugdymo įstaigų charakteristikų.
2. Analizuoti asmenų, skiriančių paramą Lietuvos ugdymo įstaigoms kaip 2 proc. nuo jų sumokėto GPM, teikiamos paramos dydį ir aiškintis, kaip šių asmenų paramos dydis ugdymo įstaigoms priklauso nuo esminių ugdymo įstaigų charakteristikų.
3. Nustatyti, kokiems tikslams Lietuvoje veikiančios bendrojo ugdymo mokyklos naudoja joms šalies gyventojų kaip 2 proc. nuo sumokėto GPM skirtą paramą ir kiek šių lėšų panaudojimas prisideda prie ugdymo įstaigų teikiamų švietimo paslaugų kokybės gerinimo.

Ugdymo įstaigų gautos paramos dydis

Sprendžiant pirmąjį analizės uždavinį – nustatyti, kokio dydžio parama, skirta Lietuvos gyventojų šalies ugdymo įstaigoms kaip 2 proc. nuo šių gyventojų sumokėto gyventojų pajamų mokesčio, pasiekia šalies bendrojo ugdymo mokyklas ir ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir kaip šios paramos dydis priklauso nuo esminių ugdymo įstaigų charakteristikų, – 2019 m. lapkričio–2020 m. sausio mėn. buvo analizuoti VMI interneto svetainėje paskelbti duomenys. Iš viso VMI svetainėje skelbti duomenys apie 23 854 paramos ir labdaros gavėjus. Iš šių duomenų išrinkti įrašai apie paramos gavėjus, kurių apibūdinime buvo žodžiai: „mokykla“, „gimnazija“, „darželis“ ir pan. Taip buvo atrinkti duomenys apie 1 752 paramos ir labdaros gavėjus. Tada iš Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) imti duomenys apie visų steigėjų įkurtas ir 2018 m. rugsėjo mėn. veikusias ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir bendrojo ugdymo mokyklas, jose besimokančių mokinių (jas lankančių vaikų) ir pagrindines pareigas einančių mokytojų skaičių, kiti statistiniai tas ugdymo įstaigas apibūdinantys duomenys. Tada ŠVIS duomenys apie ikimokyklinio ugdymo įstaigas ir bendrojo ugdymo mokyklas buvo susieti su VMI informacija apie joms 2018 m. rudenį VMI pervestas išmokas ir asmenų, kurie teikė prašymą toms įstaigoms pervesti savo pajamų mokesčio dalį, skaičių. Paaiškėjo, kad dalis ugdymo įstaigų buvo susijusi su keliais paramos ir labdaros fondais. Dažniausiai pasitaikantis atvejis – ugdymo įstaiga yra registruota kaip paramos ir labdaros gavėja ir tuo pat metu veikia tos ugdymo įstaigos mokinių (vaikų) tėvų paramos ir labdaros fondas. Tada aukotojai gali rinktis, kur – tiesiog ugdymo įstaigai ar fondui – pervesti skiriamas lėšas. Atskirais atvejais šalia šių dviejų su viena ir ta pačia ugdymo įstaiga susijusių paramos ir labdaros fondų veikia ir daugiau paramos ir labdaros fondų, pavyzdžiui, paramos fondas mokyklos sporto klubui remti arba gimnazijos mokinių mokslinės draugijos fondas. Visais tokiais atvejais šalia bendrų statistinių ŠVIS duomenų apie ugdymo įstaigą buvo įrašoma bendra visų su ta ugdymo įstaiga susietų fondų surinktų lėšų suma ir bendras visiems paramos fondams lėšas skyrusių asmenų skaičius. Kelis kartus susidurta su situacija, kai veikia ir renka paramą jau uždarytos bendrojo ugdymo mokyklos arba uždarytos mokyklos, tapusios kitos mokyklos skyriumi, vardu pavadintas paramos ir labdaros fondas. Tokiais atvejais visa informacija apie tokių fondų darbo rezultatai buvo siejama su ugdymo įstaiga, su kuria buvo sujungta nebeveikianti bendrojo ugdymo mokykla.

Po to buvo analizuota, apie kurias 2018 m. rugsėjo mėn. veikusias ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo ugdymo įstaigas pirminės duomenų atrankos metu nebuvo rasta duomenų apie joms skirtą paramą. Buvo atlikta paieška bendroje VMI suformuotoje duomenų bazėje, ieškant informacijos pagal tos ugdymo įstaigos pavadinimą. Taip buvo rasta informacija apie daugumą nevalstybinių įstaigų, kurių pavadinime nėra su jų teikiama ugdymo paslauga susijusių sąvokų, pavyzdžiui, tokių kaip „Muzikos studija“ (lopšelis-darželis) ar VŠĮ „Kvaksius“ (lopšelis-darželis). Apibendrinant galima teigti, kad iš 2018 m. rugsėjo mėn. veikusių visų steigėjų įsteigtų 1105 bendrojo ugdymo mokyklų nerasta informacijos apie paramą 60 mokyklų, dažniausiai nedidelių ir veikiančių kaime. Iš 2018 m. rugsėjo mėn. veikusių visų steigėjų įsteigtų 739 ikimokyklinio ugdymo įstaigų nerasta informacijos apie paramą 50 ugdymo įstaigų, paprastai nevalstybinių mažųjų bendrijų, UAB ir kelių savivaldybių įsteigtų, paprastai nedidelių ugdytinių skaičiumi įstaigų. Gali būti, kad kai kada nerasta informacijos todėl, kad tą ugdymo įstaigą remiančio paramos ir labdaros fondo pavadinime nebuvo jokios su švietimu susijusios ir priklausymą švietimo įstaigai rodančios sąvokos.

ŠVIS renkant duomenis apie bendrojo ugdymo mokyklas, mokinių skaičius skaičiuotas kartu su tose ugdymo įstaigose veikiančiuose ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo skyriuose ugdomais vaikais.

Analizuojant ŠVIS duomenis paaiškėjo, kad vaikų skaičius nebuvo nurodytas 12 ikimokyklinio ugdymo įstaigų atveju, o šiose įstaigose dirbančių pedagogų skaičius – 27 ikimokyklinio ugdymo įstaigų atveju. Iš viso arba vaikų, arba pedagogų skaičius nebuvo nurodytas apibūdinant 35 ikimokyklinio ugdymo įstaigas, paprastai nevalstybines. Pedagogų skaičius nebuvo nurodytas ŠVIS aprašant 13 bendrojo ugdymo mokyklų, mokinių tose mokyklose skaičius paprastai neviršijo dešimties. Atliekant duomenų analizę, situacija tokiose ugdymo įstaigose analizuojama nebuvo.

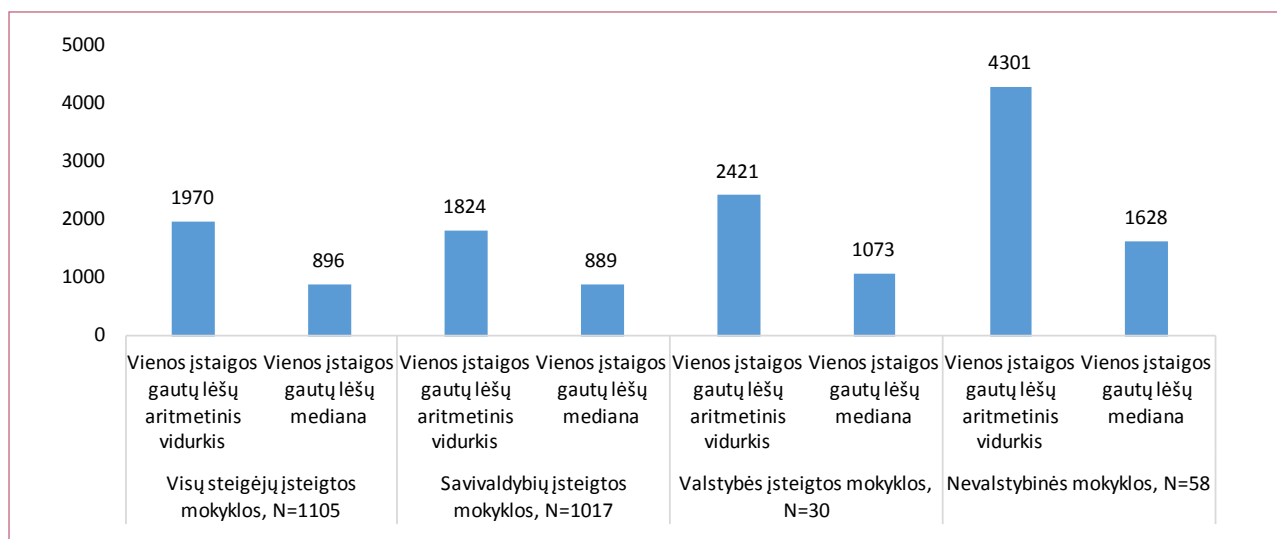
Rengiantis analizei galvota, kaip būtų galima išreikšti šios analizės rezultatus. Nuspręsta kiekvienu atveju rezultatus pateikti penkiais būdais:

1. per vienos ugdymo įstaigos gautų lėšų aritmetinį vidurkį³;
2. per vienos ugdymo įstaigos gautų lėšų medianą⁴;
3. per vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui (ikimokyklinio ugdymo įstaigos vaikui) tekusių lėšų aritmetinį vidurkį⁵;
4. per vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui (ikimokyklinio ugdymo įstaigos vaikui) tekusių lėšų medianą⁶;
5. grafiškai – braižant analizės rezultatus išreiškiančią stačiakampę diagramą.

Pirmas rodiklis, kurį būtina apskaičiuoti analizuojant ugdymo įstaigų gautą paramą – kokio dydžio paramą gavo viena ugdymo įstaiga. Iš šio rodiklio galima spręsti, pavyzdžiui, kokios vertės prekių ar paslaugų už šią paramą ugdymo įstaigos bendruomenė galėjo įsigyti.

Apskaičiavus visų steigėjų įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų 2018 m. gautą paramą (už 2017 m. mokesčinį laikotarpį) matyti, kad, skaičiuojant bendrai šalyje, viena įstaiga 2018 m. vidutiniškai gavo, skaičiuojant aritmetinį vidurkį, 1 970 eurų, o skaičiuojant medianą – 896 eurų paramą (1 pav.). Daugiau paramos lėšų gavo nevalstybinės mokyklos, mažiau – savivaldybių įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos, kurių Lietuvoje yra daugiausia.

1 pav. Vienos bendrojo ugdymo mokyklos 2018 m. gauta parama bendrai šalyje ir pagal steigėjus (Eur)

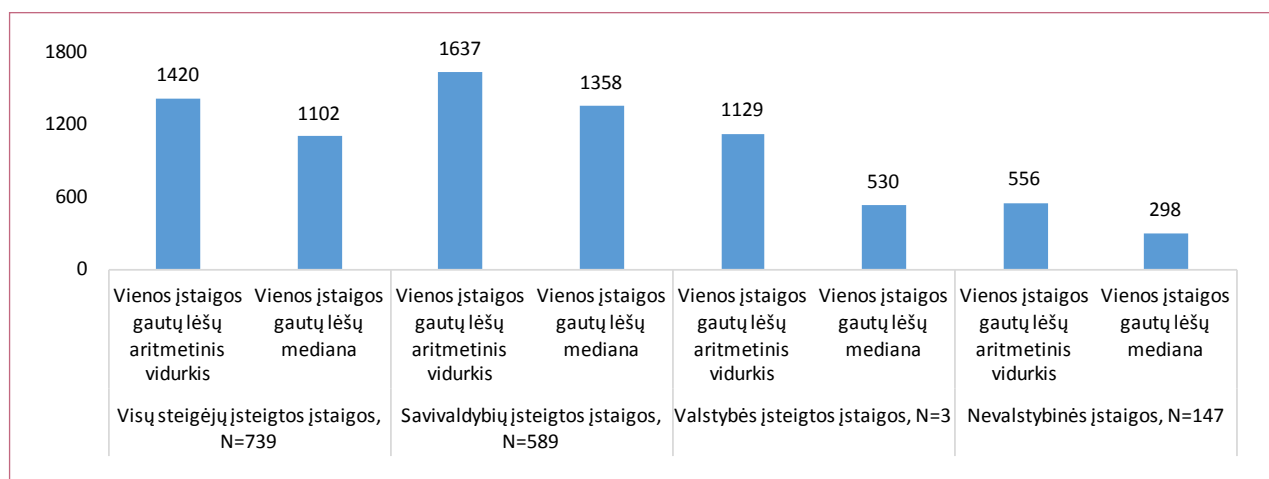

³ Lėšų, kurias gavo visos konkrečios grupės ugdymo įstaigos, suma, padalyta iš įstaigų skaičiaus.

⁴ Ugdymo įstaigų, išrikiuotų nuo mažiausią lėšų kiekį iki didžiausią lėšų kiekį gavusių, eilėje lygiai per vidurį esančios ugdymo įstaigos gautos lėšos. Medianos esmė paaiškina toks pavyzdys. Tarkime, penkios mokyklos gavo 98, 99, 101, 102 ir 1 100 eurų paramos. Šios paramos aritmetinis vidurkis būtų 300 eurų, bet panašios paramos negavo nė viena iš šių penkių mokyklų. Tokių penkių mokyklų gautos paramos mediana būtų 101 euras (trečioje vietoje pagal dydį eilės viduryje esančios mokyklos gauta parama). Medianą patogiu naudoti tada, kai dalis analizuojamų reikšmių reikšmingai skiriasi nuo likusių reikšmių.

⁵ Lėšų, kurias gavo visos konkrečios grupės ugdymo įstaigos, suma, padalyta iš tose įstaigose ugdomų mokinių (vaikų) skaičiaus.

⁶ Konkrečios grupės ugdymo įstaigų, išrikiuotų pagal toje įstaigoje vienam mokiniui (vaikui) tekusių paramos lėšų kiekį, eilėje lygiai per vidurį esančios ugdymo įstaigos mokiniui (vaikui) tekusių paramos lėšų suma.

2 pav. Vienos ikimokyklinio ugdymo įstaigos 2018 m. gauta parama bendrai šalyje ir pagal steigėjus (Eur)

Vertinant visų steigėjų įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų 2018 m. gautą paramą matyti, kad, skaičiuojant bendrai šalyje, viena įstaiga 2018 m. vidutiniškai gavo, skaičiuojant aritmetinį vidurkį, 1 420 eurų, o skaičiuojant medianą – 1 102 eurų paramą (2 pav.). Daugiau paramos lėšų gavo savivaldybių įsteigti vaikų lopšeliai-darželiai ir vaikų darželiai, kurių Lietuvoje daugiausia, o mažiau – nevalstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Kadangi valstybės įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų 2018 m. veikė tik trys, nuodugnesnė šio steigėjo įsteigtų įstaigų situacijos analizė nėra įmanoma.

Lyginant paramą, kurią gavo visų steigėjų įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos, būtina pripažinti, kad dėl įvairių priežasčių ugdymo įstaigų bendruomenės surinko labai nevienodą gyventojų paramą. Todėl galima manyti, kad analizės rezultatai, išreikšti mediana, geriau ir tiksliau atspindi realią padėtį šalyje. Skirtumas tarp aritmetinio vidurkio ir medianos reikšmių, kai aritmetinio vidurkio reikšmė aiškiai didesnė nei medianos, rodo, kad kai kurios ugdymo įstaigos gavo daug didesnę paramą nei vidutiniškai Lietuvoje ir taip pakėlė aritmetinio vidurkio reikšmę. Kuo labiau kiekvienu atveju skiriasi aritmetinio vidurkio ir medianos reikšmės, tuo labiau skyrėsi nedidelės dalies ugdymo įstaigų ir likusių tos grupės ugdymo įstaigų gauta parama.

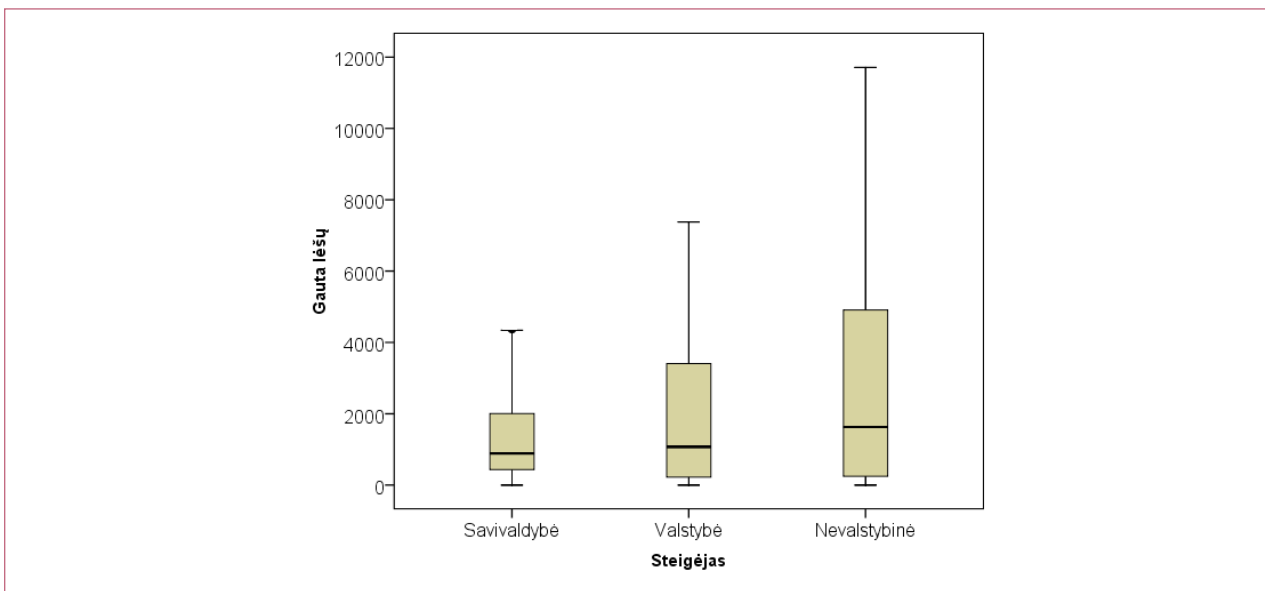
Apibendrinant situaciją, pavaizduotą 1 ir 2 pav., galima teigti, kad iš bendrojo ugdymo mokyklų didžiausią paramą, skaičiuojant vienai įstaigai, gavo nevalstybinės mokyklos, kurių Lietuvoje nėra daug, o iš ikimokyklinio ugdymo įstaigų – savivaldybių įsteigti vaikų lopšeliai-darželiai ir vaikų darželiai, kurių šalyje daugiausia. Kita vertus, vienos ugdymo įstaigos 2018 m. gautos paramos dydis tikrai dažnai leido įstaigos bendruomenei galvoti apie pakankamai vertingų prekių ar paslaugų įsigijimą.

Vienai skirtingų steigėjų ugdymo įstaigai 2018 m. tekusių paramos lėšų temą galima apibendrinti turimus duomenis analizuojant stačiakampės diagramos⁷ būdu. Stačiakampė diagrama parodo, kaip eilėje nuo mažiausios iki didžiausios reikšmės išsidėsto konkrečiai ugdymo įstaigai tekusios paramos lėšos. Visos reikšmių eilės padalijimas į kvartilius (į keturias lygias dalis) leidžia pamatyti, kiek gautų paramos lėšų dydžiu panašios kiekvienos grupės ugdymo įstaigos.

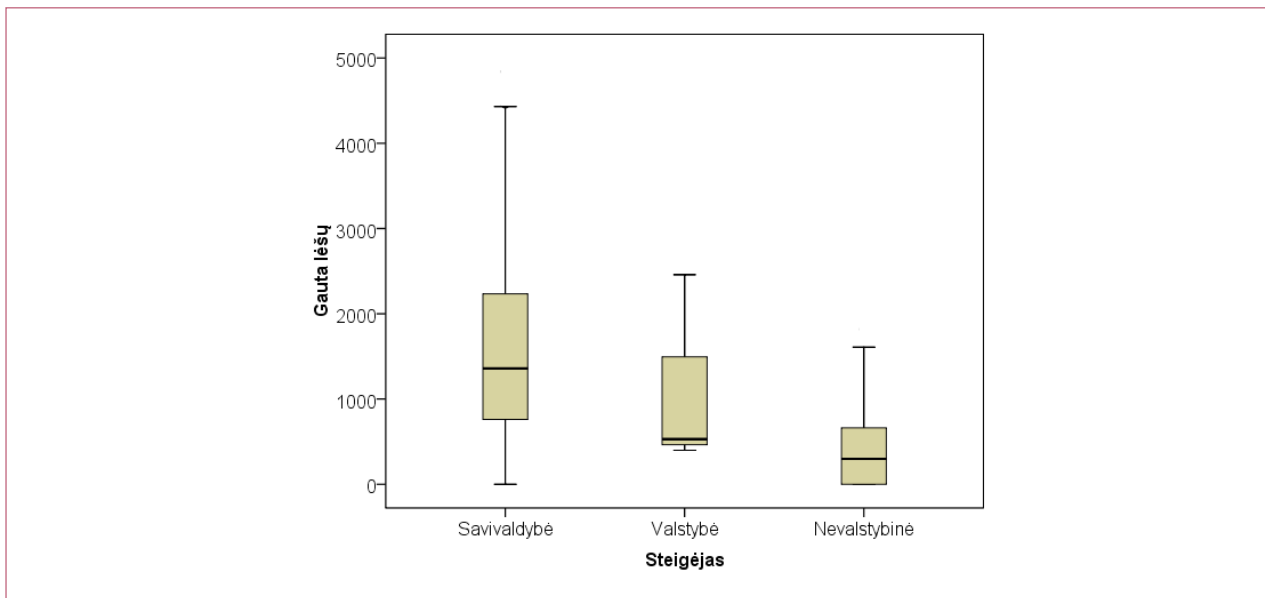
⁷ Stačiakampė diagrama aprašomoje statistikoje naudojama atvaizduoti kiekybinių kintamųjų pasiskirstymą. Stačiakampės diagramos horizontalioje ašyje nurodomos tiriamųjų kategorijos, o vertikalioje ašyje – kiekybinės kintamojo (šiuo atveju – lėšų) reikšmės. Stačiakampė diagramą paprastai sudaro keli komponentai. Stačiakampis apima 50 proc. kintamojo reikšmių abipus medianos. Stačiakampio pradžia rodo kintamojo reikšmių pirmąjį kvartilį (25 proc. procentilį, 25 proc. reikšmių ribą), o pabaiga – trečiąjį kvartilį (75 proc. procentilį, 75 proc. reikšmių ribą). Horizontali linija, dalijanti stačiakampį į dvi dalis, yra kintamojo reikšmių mediana (antrasis kvartilis).

Iš 3 pav. matyti, kad pirmojo kvartilio reikšmės visais trimis atvejais panašios (savivaldybių mokyklų – 436 eurai, valstybės mokyklų – 210 eurų, nevalstybinių mokyklų – 223 eurai), o trečiojo kvartilio reikšmės jau reikšmingai skiriasi (savivaldybių mokyklų – 2 012 eurų, valstybės mokyklų – 3 434 eurai, nevalstybinių mokyklų – 5 035 eurai). Pažymėtina, kad, jei visų trijų steigėjų pusės mokyklų pagal gautą paramą reikšmių eilėje esančių žemiau medianos išsibarstymas yra nedidelis, tai trečiojo ir ypač ketvirtojo ketvirčių reikšmių išsibarstymas daug didesnis.

3 pav. Vienos bendrojo ugdymo mokyklos 2018 m. gautos paramos pasiskirstymas pagal steigėjus (Eur)

4 pav. Vienos ikimokyklinio ugdymo įstaigos 2018 m. gautos paramos pasiskirstymas pagal steigėjus (Eur)

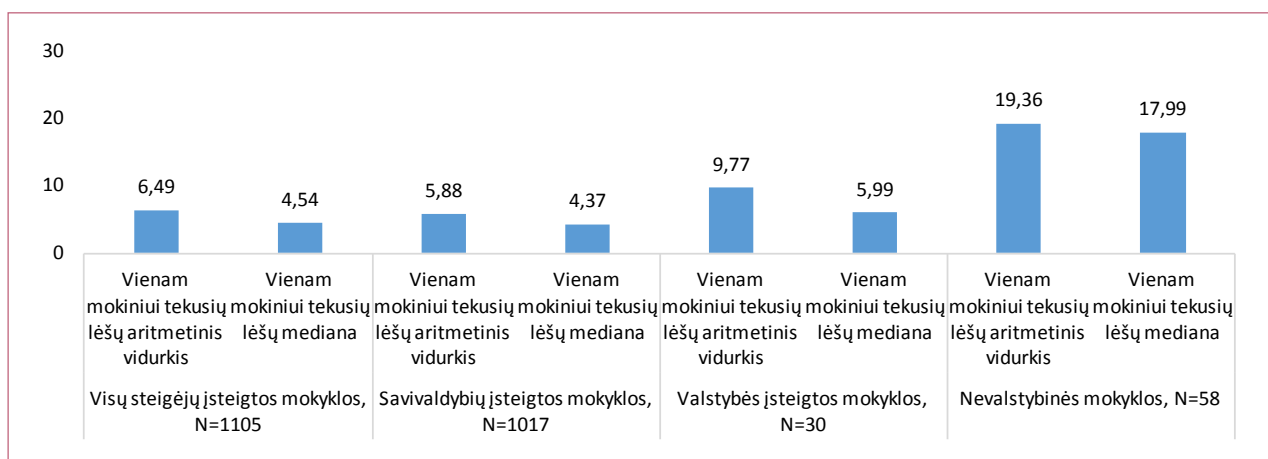

Analizuojant 4 pav. būtina prisiminti, kad valstybės įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų 2018 m. buvo tik 3, o nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų pirmajam kvartiliui buvo priskirtos įstaigos, apie kurias nerasta duomenų apie gautą paramą arba informacijos ŠVIS apie šiose įstaigose ugdomų vaikų skaičių. Dėl šios priežasties labiausiai analizuotina situacija savivaldybės įsteigtose bendrojo ugdymo mokyklose. Savivaldybės įsteigtų mokyklų pirmojo kvartilio reikšmė lygi 761 eurui, o trečiojo – 2 243 eurams.

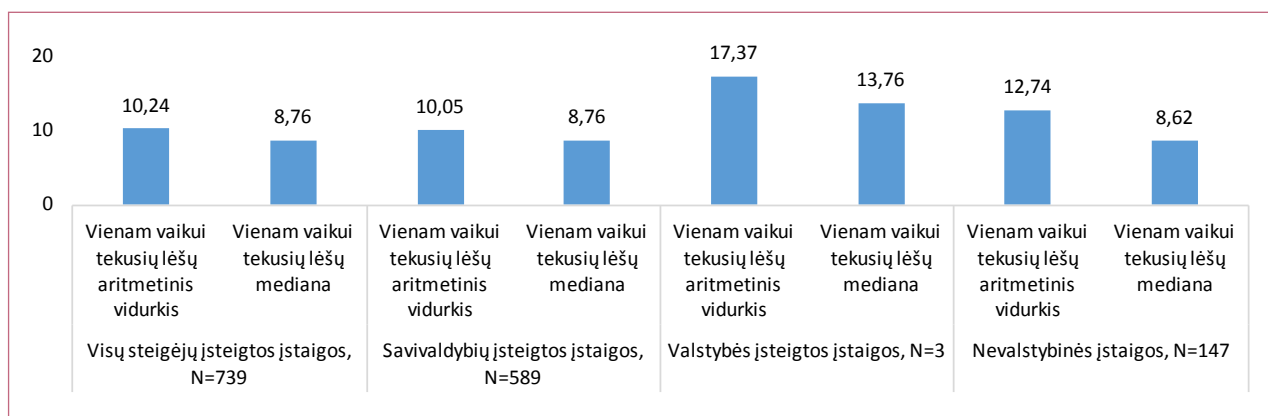
Dar vienas rodiklis, leidžiantis įvertinti gautos paramos dydį, – vienam mokiniui (vaikui) tekusi paramos lėšų suma. Šis rodiklis leidžia palyginti įvairias ugdymo įstaigas ir spręsti apie tikrąsias gautos paramos apimtis.

Vertinant visų steigėjų įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų 2018 m. gautą paramą matyti, kad, skaičiuojant bendrai šalyje, vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui⁸ 2018 m. vidutiniškai teko, skaičiuojant aritmetinį vidurkį, 6,49 euro, o skaičiuojant medianą – 4,54 euro parama (5 pav.). Daugiau paramos lėšų, skaičiuojant vienam mokiniui, gavo nevalstybinės mokyklos, mažiau – savivaldybių įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos, kurių Lietuvoje yra daugiausia.

5 pav. Vienos bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui 2018 m. tekusi parama šalyje ir pagal steigėjus (Eur)

6 pav. Vienos ikimokyklinio ugdymo įstaigos ugdytiniui 2018 m. tekusi parama šalyje ir pagal steigėjus (Eur)

Analizuojant visų steigėjų įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų 2018 m. gautą paramą matyti, kad, skaičiuojant bendrai šalyje, vienam ikimokyklinio ugdymo įstaigos auklėtiniui 2018 m. vidutiniškai teko, skaičiuojant aritmetinį vidurkį, 10,24 euro, o skaičiuojant medianą – 8,76 euro paramos (6 pav.). Daugiau paramos lėšų, skaičiuojant vienam ugdomam vaikui, gavo valstybės įsteigtos ikimokyklinio ugdymo įstaigos, tiesa, jų veikė tik trys, o mažiausiai – savivaldybės įsteigtos ugdymo įstaigos, kurių Lietuvoje veikia daugiausia. Lyginant 2 ir 6 pav. matyti, kad, nors vienos nevalstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos gautos paramos lėšos iš visų steigėjų buvo mažiausios, skaičiuojant vienam ugdomam vaikui jos yra didžiausios. Akivaizdu, kad tokią situaciją lemia aplinkybė, jog nevalstybinėse ikimokyklinio ugdymo įstaigose, skirtingai nei savivaldybių įsteigtose, paprastai nėra ugdoma daug vaikų. Todėl, nors, skaičiuojant vienam vaikui, skiriama didžiausia iš visų steigėjų parama, bendrai ikimokyklinio ugdymo įstaiga labai daug paramos

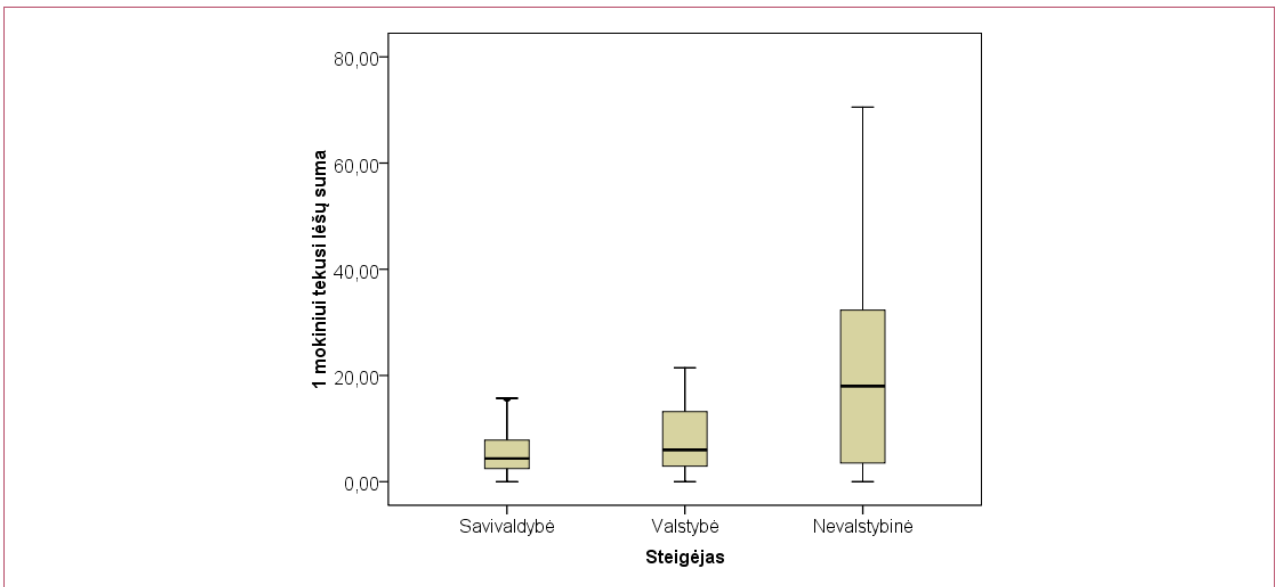
⁸ Bendrojo ugdymo mokyklose, ypač kaimo, dažnai veikia ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo grupės. Analizės metu, skaičiuojant vienam mokiniui tekusių paramos lėšų dydį, buvo imamas visuose bendrojo ugdymo mokyklos skyriuose, taip pat ir ikimokykliniame bei priešmokykliniame, ugdytų mokinių skaičius.

lėšų nesurenka. Savivaldybės įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų yra daugiausiai ir, ko gero, dėl didelio ugdytinių skaičiaus šių įstaigų surenkama bendra paramos suma paprastai būna didžiausia.

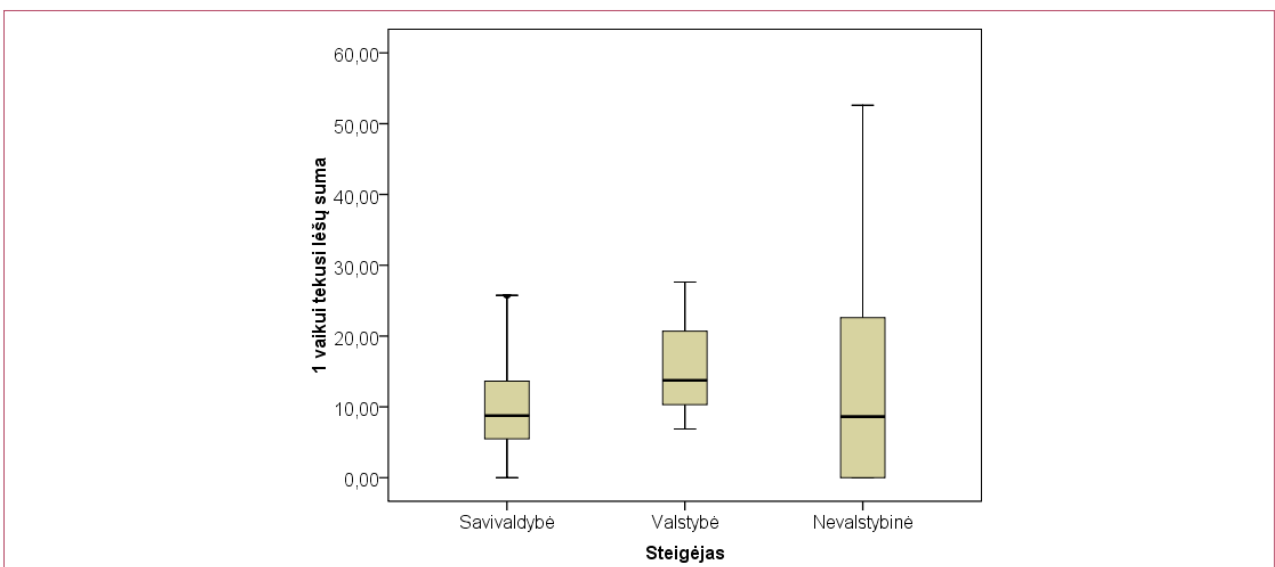
Apibendrinant situaciją, pavaizduotą 5 ir 6 pav., ir dėl mažo įstaigų skaičiaus atmetus valstybines ikimokyklinio ugdymo įstaigas galima teigti, kad, skaičiuojant vienam mokiniui (vaikui), daugiausia paramos gauna nevalstybinės bendrojo ugdymo mokyklos ir nevalstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos. Tiesa, lyginant gautų paramos lėšų, skaičiuojant vienam vaikui, medianą, savivaldybės ir nevalstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos paramos lėšų 2018 m. gavo faktiškai vienodai.

Iš 7 pav. matyti, kad reikšmingai skiriasi tiek pirmojo kvartilio (savivaldybių mokyklų – 2,46 euro, valstybės mokyklų – 4,37 euro, nevalstybinių mokyklų – 7,85 euro), tiek trečiojo kvartilio (savivaldybių mokyklų – 7,85 euro, valstybės mokyklų – 13,30 euro, nevalstybinių mokyklų – 32,73 euro) reikšmės. Savivaldybės įsteigtų mokyklų gautos paramos, skaičiuojant vienam mokiniui, reikšmių išsibarstymas mažiausias, o nevalstybinių mokyklų – didžiausias.

7 pav. Vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui tenkančios 2018 m. gautos paramos pasiskirstymas pagal steigėjus (Eur)

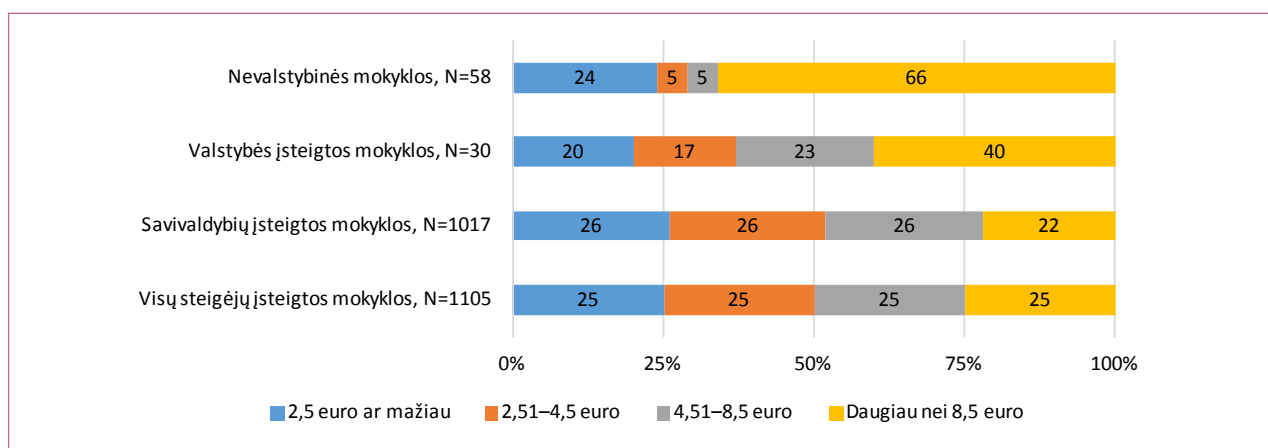
8 pav. Vienam ikimokyklinio ugdymo įstaigos ugdytiniui tenkančios 2018 m. gautos paramos pasiskirstymas pagal steigėjus (Eur)

Iš 8 pav. matyti, kad savivaldybių įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų gautos paramos, skaičiuojant vienam ugdomam vaikui, reikšmių išsibarstymas mažiausias (pirmasis kvartilis – 5,46 euro, trečiasis – 13,65 euro), o nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų – aiškiai didesnis (trečiasis kvartilis – 22,99 euro).

Analizuojant vienam mokiniui (vaikui) tekusias paramos lėšas buvo sukurtas dar vienas rodiklis – pagal vienam mokiniui (vaikui) tekusias paramos lėšas visų steigėjų įsteigtos ugdymo įstaigos padalytos į keturias faktiškai lygias dalis ir analizuota, kaip pasiskirsto skirtingų steigėjų įsteigtos ugdymo įstaigos.

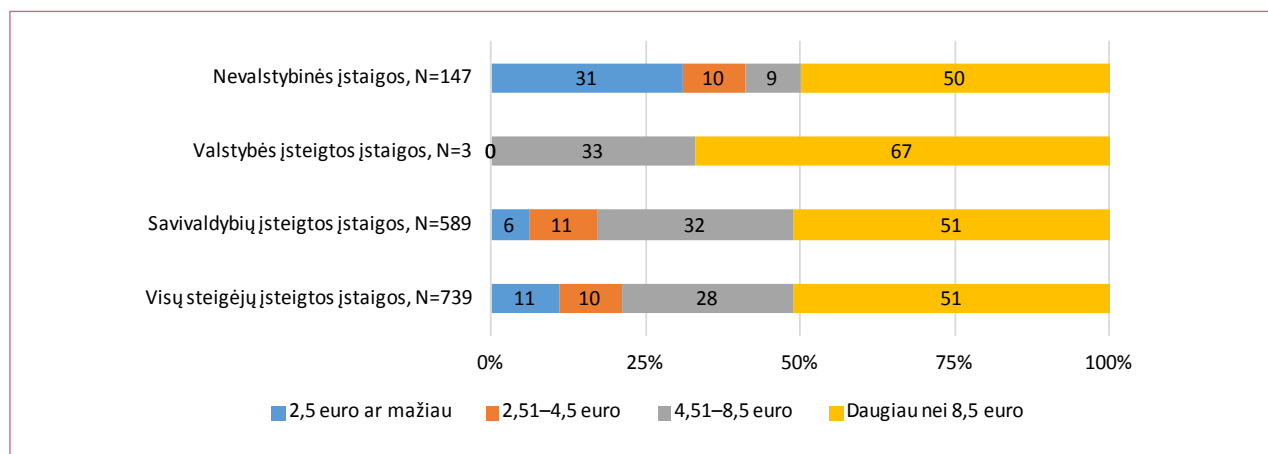
9 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal vienam jų mokiniui 2018 m. tekusią paramą šalyje ir pagal steigėjus (proc.)

Iš 9 pav. matyti, kad situacija savivaldybės įsteigtose bendrojo ugdymo mokyklose dėl labai didelio jų skaičiaus pagal vienam jų mokiniui tekusią paramos dalį iš esmės nesiskiria nuo situacijos visose Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklose, yra tik nežymiai mažiau savivaldybės įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų, kurios, skaičiuojant vienam jų mokiniui, sugebėjo 2018 m. pritraukti daugiau nei 8,5 euro paramos. Kitokia padėtis nevalstybinėse ir valstybės įsteigtose bendrojo ugdymo mokyklose, ypač akivaizdi nevalstybinių mokyklų atveju – čia mokyklos aiškiai pasiskirsto į labai mažai ir labai daug paramos lėšų gavusias dalis. Jei dalis nevalstybinių bendrojo ugdymo mokyklų, gavusių, skaičiuojant vienam mokiniui, mažiausiai paramos, iš esmės nesiskiria nuo situacijos visose šalies mokyklose, tai daugiausiai paramos gavusiųjų šioje mokyklų grupėje yra net du trečdaliai.

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų atveju šis rodiklis skaičiuotas dvejopai. Viena vertus, situaciją ikimokyklinio ugdymo įstaigose bandyta lyginti su situacija bendrojo ugdymo mokyklose, todėl jos grupuotos pagal skalę, taikytą bendrojo ugdymo mokykloms.

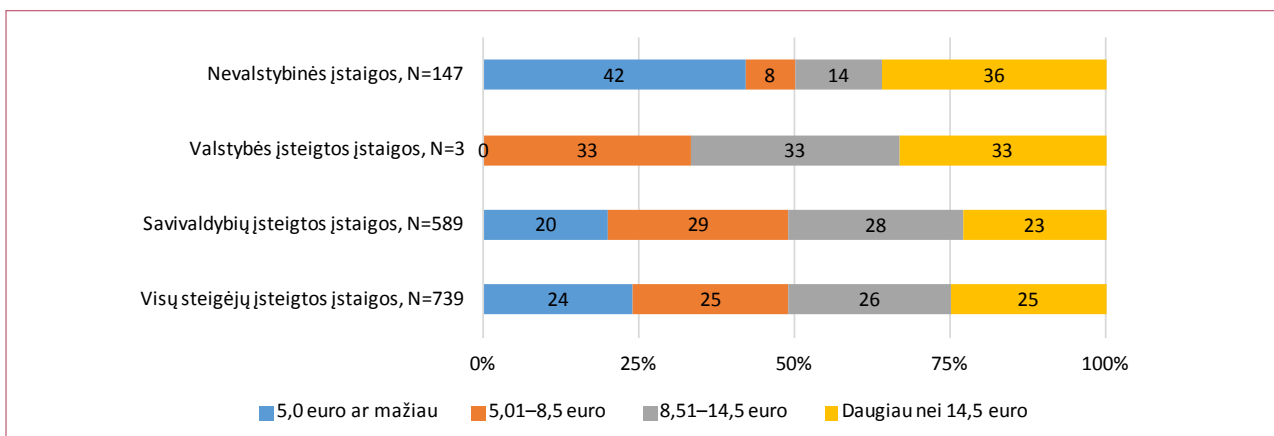
10 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis pagal vienam jų ugdytiniui 2018 m. tekusią paramą šalyje ir pagal steigėjus, taikant bendrojo ugdymo mokykloms naudotą skalę (proc.)

Iš 9 ir 10 pav. matyti, kad ikimokyklinio ugdymo įstaigos, bendrai paėmus, skaičiuojant vienam jų ugdytiniui, paprastai sugebėjo pritraukti daugiau paramos lėšų nei bendrojo ugdymo mokyklos – vertinant visas Lietuvos ikimokyklinio ugdymo įstaigas, net pusė jų sugebėjo pritraukti, skaičiuojant vienam jų ugdytiniui, daugiau nei po 8,5 euro paramos. Tai pavyko padaryti tik ketvirtadaliui bendrojo ugdymo mokyklų. Vertinant pagal steigėjus, akivaizdžiai mažą dalį savivaldybės įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų sugebėjo pritraukti, skaičiuojant vienam jų vaikui, 4,5 euro ar mažesnę paramą. Savivaldybės įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų atveju tokią paramą sugebėjo pritraukti faktiškai pusė visų ugdymo įstaigų. Įdomiai susiklostė padėtis nevalstybinėse ikimokyklinio ugdymo įstaigose. Viena vertus, net trečdalis (daugiau nei nevalstybinių bendrojo ugdymo mokyklų atveju) ikimokyklinio ugdymo įstaigų gavo paramos, skaičiuojant vienam vaikui, mažiau nei po 2,5 euro, labai mažai nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų gavo, skaičiuojant vienam vaikui, 2,51–8,5 euro paramą, bet užtat lygiai pusės nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų gauta parama, skaičiuojant vienam vaikui, viršija 8,5 euro.

Situacija šalies ikimokyklinio ugdymo įstaigose analizuota ir pagal tokį pat principą, kaip ir bendrojo ugdymo mokyklų atveju, kai visų steigėjų įsteigtos ugdymo įstaigos padalytos į keturias faktiškai lygias dalis ir analizuota, kaip pagal jų gautą paramą, skaičiuojant vienam ugdytiniui, pasiskirsto skirtingų steigėjų įsteigtos ugdymo įstaigos.

11 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis pagal vienam jų ugdytiniui 2018 m. tekusią paramą šalyje ir pagal steigėjus (proc.)

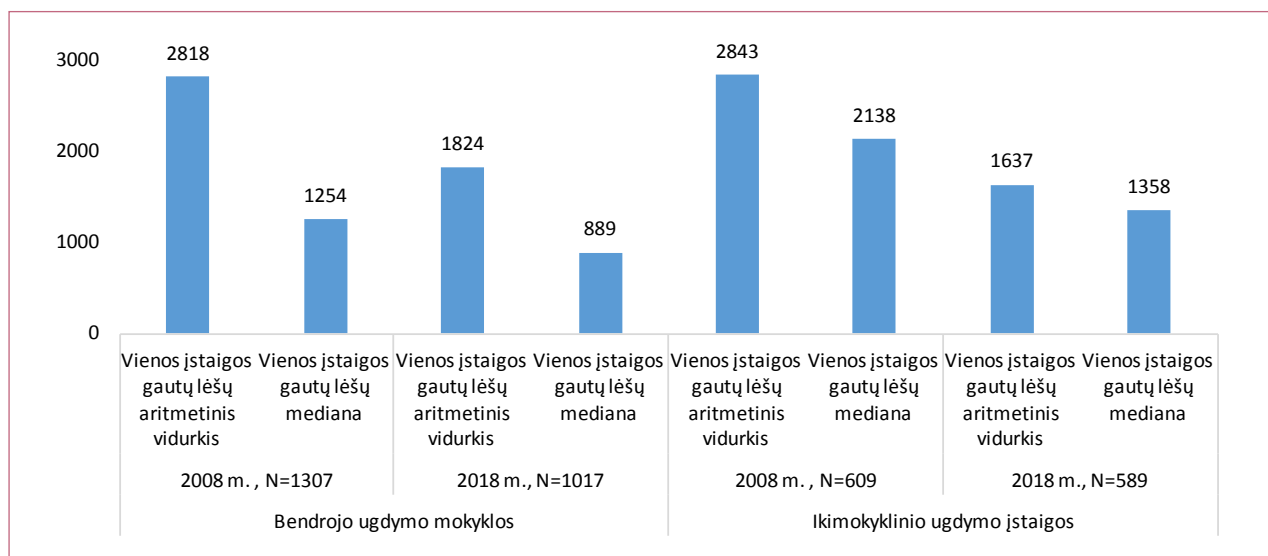
Iš 11 pav. matyti, kad skiriasi padėtis savivaldybių ir nevalstybinėse ikimokyklinio ugdymo įstaigose: jeigu savivaldybių ikimokyklinio ugdymo įstaigose dažniau gebėta gauti paramos, skaičiuojant vienam jų ugdytiniui, nuo 5,01 iki 14,5 euro, tai nevalstybiniuose vaikų darželiuose aiškios dvi didelės įstaigų grupės, pasiekusios kraštutinių rezultatų. T. y. vienos ikimokyklinio ugdymo įstaigos geba pritraukti 5,0 eurus ar mažiau lėšų (o iš 6 pav. matyti, kad dažniausiai pritraukia mažiau nei 2,5 euro) paramos, kita vertus, kitos, beveik tokios pat didelės grupės atstovai, skaičiuojant vienam jų ugdytiniui, gebėjo pritraukti po daugiau nei 14,5 euro paramos lėšų.

Ugdymo įstaigų gautos paramos lėšos buvo analizuotos ir 2009 metais, taigi, galima palyginti, kokią paramą ikimokyklinio ugdymo įstaigos ir bendrojo ugdymo mokyklos gavo 2008 ir 2018 metais. Kadangi 2009 m. iš esmės buvo analizuota tik savivaldybės įsteigtų ugdymo įstaigų gauta parama, palygintos tik savivaldybės įsteigtos ugdymo įstaigos. 2009 metais skelbtas tik aritmetinis vidurkis vienam mokiniui (vaikui) tekusių paramos lėšų⁹, bet nebuvo prarastos tų metų duomenų bazės, todėl iš jų papildomai galima apskaičiuoti vienai ugdymo įstaigai tekusių paramos lėšų aritmetinį vidurkį ir medianą. 2008 m. Lietuvos piniginiu vienetu buvo litai, todėl gautos reikšmės perskaičiuotos į eurus.

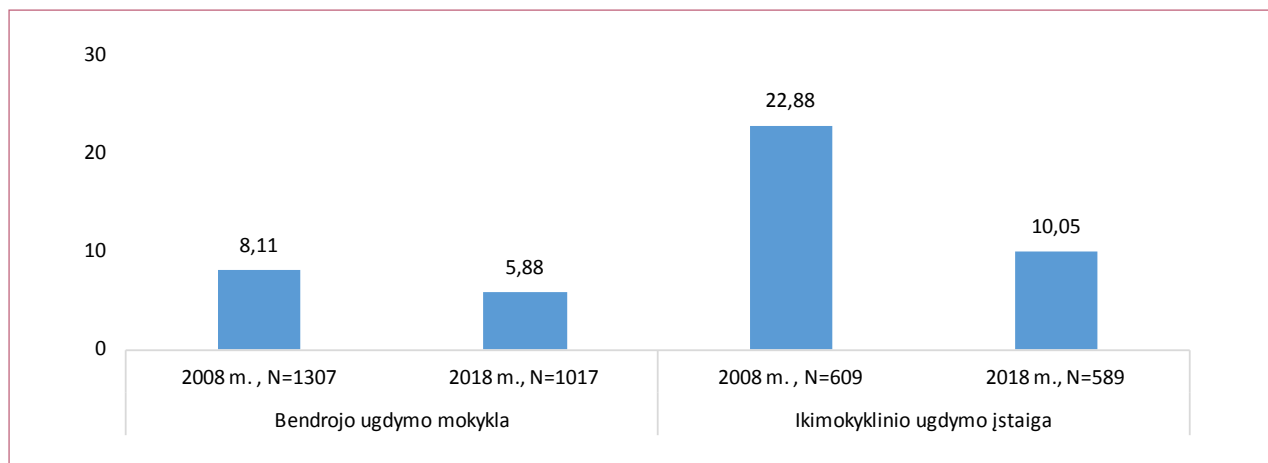
⁹ Plg Lietuva. Švietimas regionuose 2009. Švietimo valdymas. Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras, 2009, p. 25.

Iš 12 pav. matyti, kad 2018 m., lyginant su 2008 m., reikšmingai sumažėjo savivaldybės įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir bendrojo ugdymo mokyklų gaunama parama, kurią valstybė leisdavo gyventojams skirti kaip 2 proc. nuo jų sumokėtų gyventojų pajamų mokesčio. Analizuojant vienos ugdymo įstaigos gautą paramos lėšų medianą (tai tikslesnis paramos lėšų skaičiavimo būdas), ši gyventojų skiriama parama per dešimtmetį bendrojo ugdymo mokykloms sumažėjo 29 procentais, o ikimokyklinio ugdymo įstaigoms – 36 procentais. Atsižvelgus į per dešimtmetį apskaičiuotą infliaciją šalyje, ugdymo įstaigų gauta parama mažėjo dar labiau. 2019–2020 m. atliekant ugdymo įstaigų gautos paramos analizę atlikta ir bendrojo ugdymo mokyklų vadovų apklausa. Kai kurie šios apklausos respondentai skundėsi paramos mažėjimu ir nurodė, kad pagrindinė tokio mažėjimo priežastis – Valstybinės mokesčių inspekcijos šiuo metu priimami tik elektroniniai prašymai pervesti paramą konkreitiems registruotiems paramos ir labdaros gavėjams (anksčiau buvo priimami tiek popieriniai, tiek elektroniniai prašymai). Todėl ugdymo įstaigų atstovams esą sunku įtikinti mokinių (vaikų) artimuosius, kuriems nėra privaloma deklaruoti savo pajamų, skirti laiko VMI interneto svetainėje rasti paramos prašymo formą ir ją užpildyti. Kita vertus, per dešimtmetį atsirado kur kas daugiau registruotų paramos ir labdaros gavėjų (namų bendrijų, klubų, religinių bendrijų ir pan.), kurie irgi aktyviai agituoja Lietuvos gyventojus skirti savo paramą.

12 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos ugdymo įstaigos 2008 ir 2018 m. gauta parama (Eur)

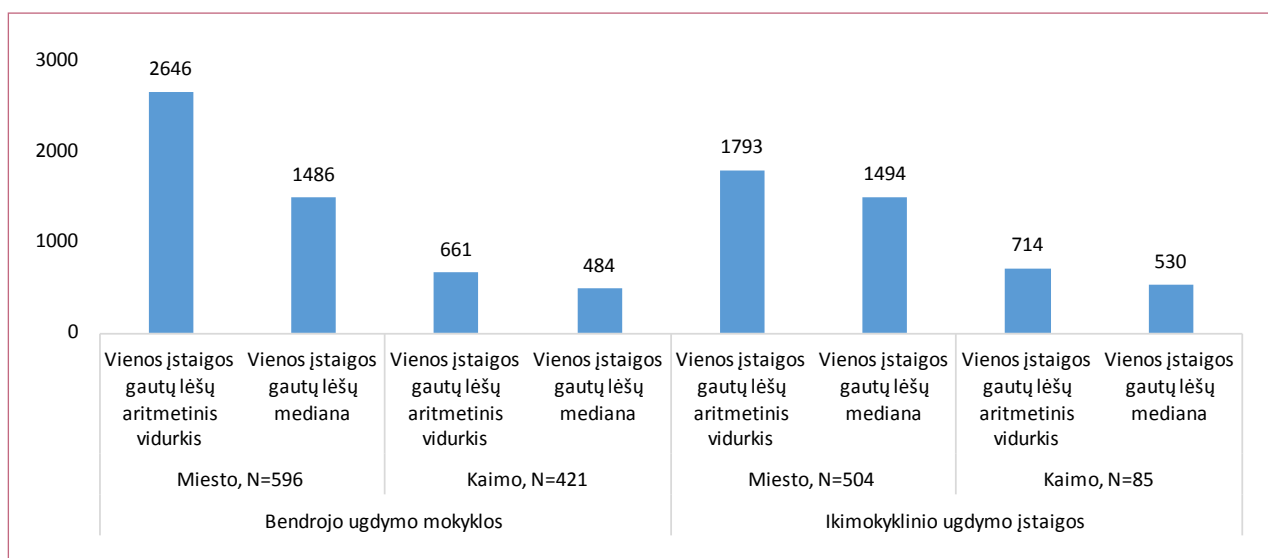
13 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos ugdymo įstaigos 2008 ir 2018 m. gauta parama, skaičiuojant vienam mokiniui (vaikui), (aritmetinis vidurkis) (Eur)

Iš 13 pav. matyti, kad 2018 m., lyginant su 2008 m., reikšmingai sumažėjo ir vienam savivaldybės įsteigtos ikimokyklinio ugdymo įstaigos ugdytiniui ir bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui tenkanti paramos, kurią valstybė leisdavo gyventojams skirti kaip 2 proc. nuo jų sumokėtų gyventojų pajamų mokesčio, suma. Lyginant 2008 m. ir 2018 m. vienam mokiniui (vaikui) tekusios paramos ugdymo įstaigai aritmetinius vidurkius (medianą paskaičiuoti nėra galimybės), šis rodiklis per dešimtmetį bendrojo ugdymo mokyklų atveju sumažėjo 27 procentais, o ikimokyklinio ugdymo įstaigų atveju – 56 procentais.

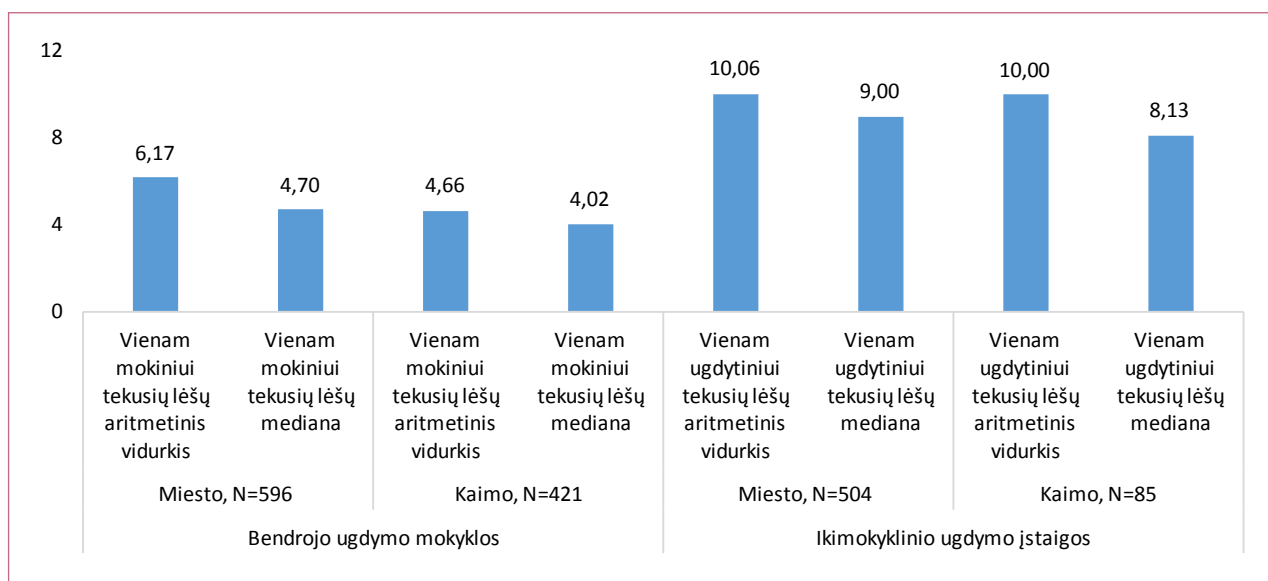
Lietuvoje daugiausia veikia savivaldybių tarybų įsteigtų ugdymo įstaigų, todėl verta detaliau analizuoti, kaip šios ugdymo įstaigos pasiskirsto pagal gautas gyventojų paramos lėšas. Yra skiriamos mieste ir kaime veikiančios ugdymo įstaigos.

14 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos ugdymo įstaigos 2018 m. gauta parama pagal vietovę, kurioje veikia (Eur)

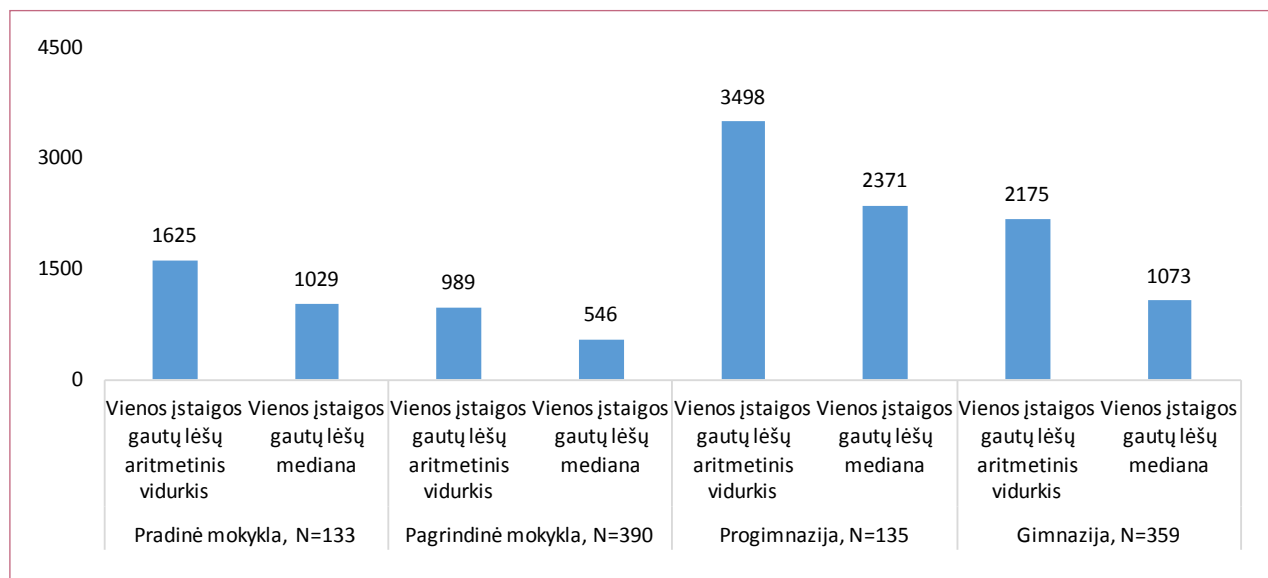

Iš 14 pav. matyti, kad mieste veikiančios ugdymo įstaigos – tiek ikimokyklinio ugdymo įstaigos, tiek bendrojo ugdymo mokyklos – gavo aiškiai didesnės vertės gyventojų paramą, nei kaime veikiančios ugdymo įstaigos. Taigi, mieste veikiančių ugdymo įstaigų bendruomenės, gavusios gyventojų paramos lėšas, dažniau gali sau leisti įsigyti didesnės vertės prekes ar paslaugas, nei kaime veikiančių ugdymo įstaigų bendruomenės. Pažymėtina, kad, vertinant 2018 m. gautų paramos lėšų medianą, iš esmės nesiskyrė vidutinės miesto bendrojo ugdymo mokyklos ir miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigos gautos lėšos, nors gautų paramos lėšų aritmetinis vidurkis šiose ugdymo įstaigose skyrėsi. Galima manyti, kad buvo daugiau mieste veikiančių bendrojo ugdymo mokyklų, kurių bendruomenės sugebėjo gauti aiškiai didesnę nei vidutiniškai gyventojų skirtą paramos lėšų sumą.

Realų gautos paramos dydį geriausiai parodo savivaldybių tarybų įsteigtų ugdymo įstaigų gautos paramos kiekis, skaičiuojant vienam toje ugdymo įstaigoje ugdomam mokiniui (vaikui). Iš 15 pav. matyti, kad tarp savivaldybės įsteigtų ugdymo įstaigų didesnę paramą 2018 m. susirinko ikimokyklinio ugdymo įstaigos nei bendrojo ugdymo mokyklos, bet, lyginant gautos paramos vidurkius tarp mieste ir kaime veikiančių įstaigų, skaičiuojant vienam ugdytiniui, situacija mieste tik nežymiai buvo geresnė. Tiesa, žinant, kad mieste veikiančias ugdymo įstaigas paprastai lanko daugiau ugdytinių, tampa aišku, kodėl miesto ugdymo įstaigos susirenka aiškiai gausesnę šalies gyventojų paramą.

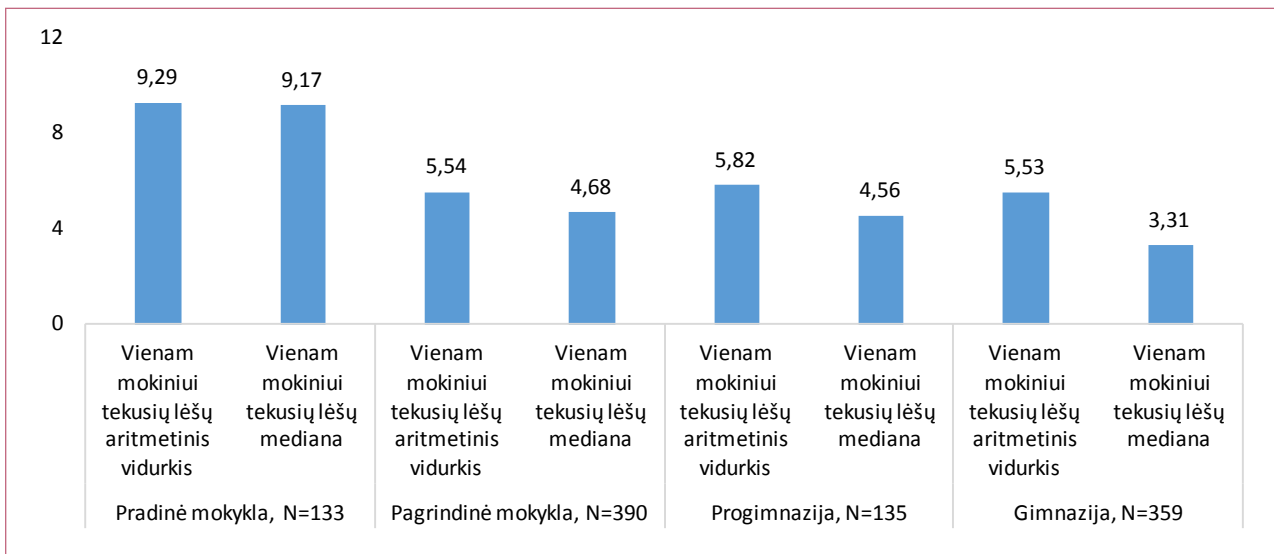
15 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos ugdymo įstaigos 2018 m. gauta parama, skaičiuojant vienam mokiniui pagal vietovę, kurioje įstaiga veikia (Eur)

Dar vienu bendrojo ugdymo mokyklas aprašančiu požymiu yra jų tipas. Iš 16 pav. matyti, kad bendrai imant, 2018 m. daugiausiai paramos lėšų gavo progimnazijos, o mažiausiai – pagrindinės mokyklos. Lyginant skirtingų tipų bendrojo ugdymo mokyklų gautos paramos aritmetinį vidurkį ir medianą aiškėja, kad daugiausiai įstaigų, 2018 m. gavusių aiškiai didesnę paramą nei kitos to tipo mokyklos, buvo progimnazijos, mažiausiai – pagrindinės mokyklos.

16 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos 2018 m. gauta parama pagal įstaigos tipą (Eur)

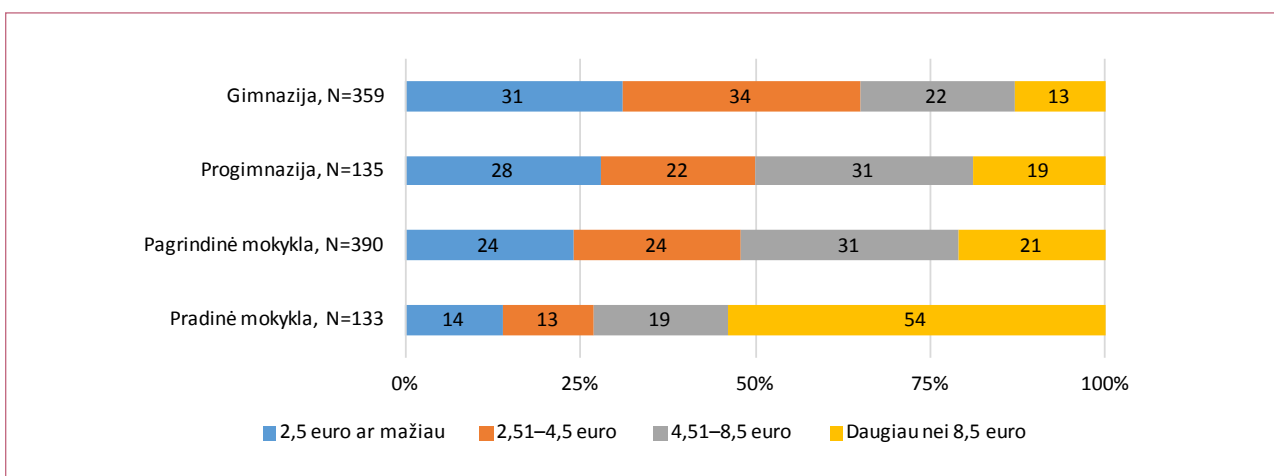
Surinkti duomenys rodo, kad skirtingų tipų bendrojo ugdymo mokyklos skiriasi ir pagal gautą paramą, skaičiuojant vienam mokiniui. Iš 17 pav. matyti, kad, skaičiuojant vienam mokiniui, daugiausiai paramos 2018 m. surinko Lietuvoje veikiančios pradinės mokyklos, mažiausiai – gimnazijos. Vertinant surinktą paramą, tekusią vienam mokiniui, pagal aritmetinį vidurkį, faktiškai tiek pat paramos, skaičiuojant vienam mokiniui, kaip gimnazijos surinko ir pagrindinės mokyklos. Bet palyginus gimnazijų ir pagrindinių mokyklų surinktos paramos, skaičiuojant vienam mokiniui, medianą (šiuo atveju, ko gero, daug tikslesnį rodiklį), matyti, kad šalies gimnazijos paramos 2018 m. surinko aiškiai mažiau nei pagrindinės mokyklos.

17 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos 2018 m. gauta parama, skaičiuojant vienam mokiniui pagal įstaigos tipą (Eur)

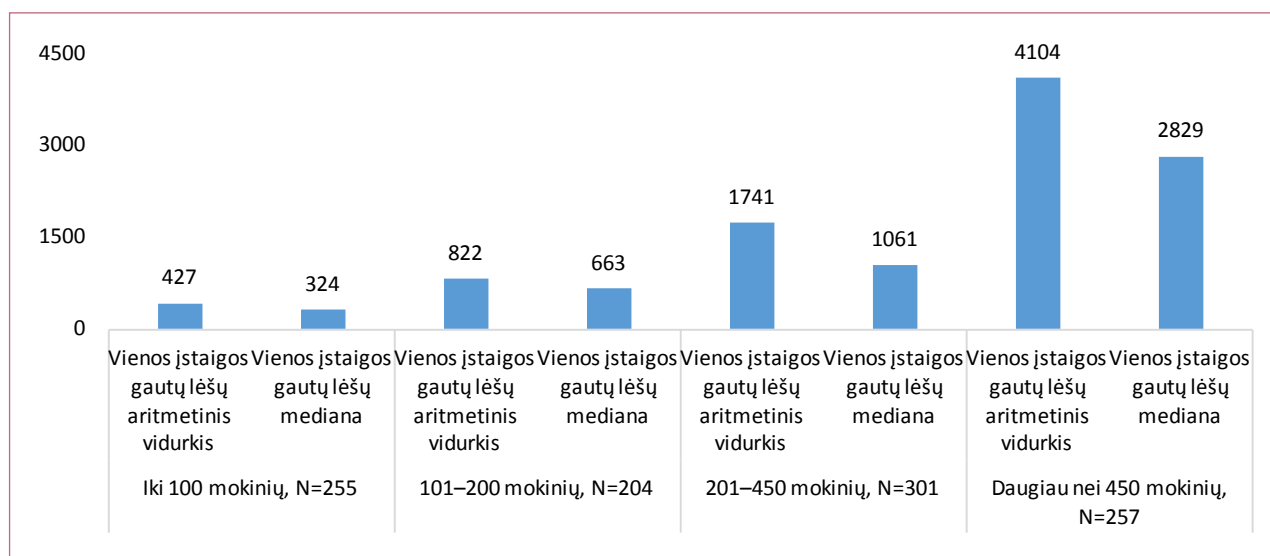
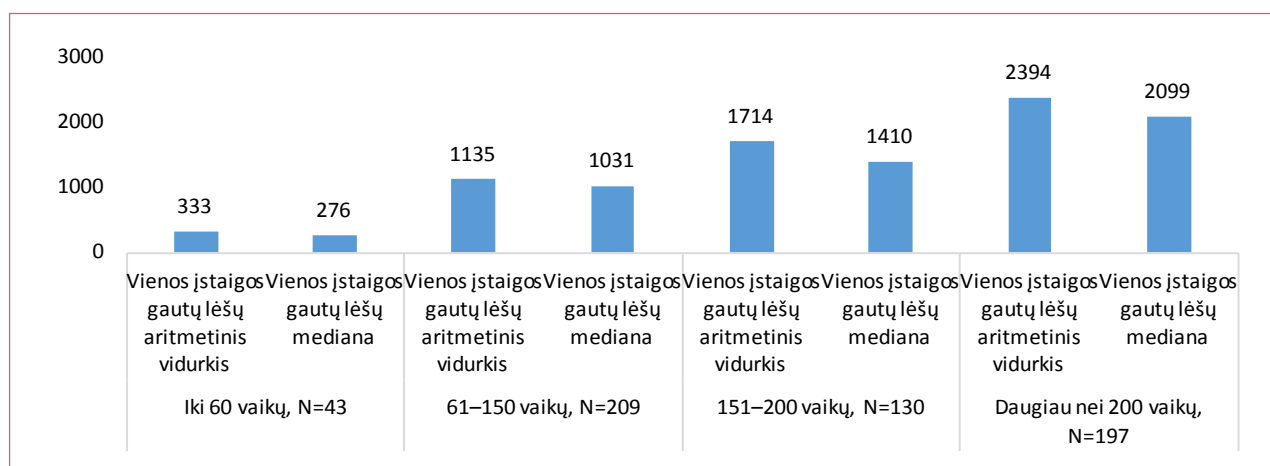
Dar vienu rodikliu, iš kurio matyti paramos lėšų srautų dydis, yra visų Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų išdėstymas pagal gautą paramą, skaičiuojant vienam mokiniui, nuo mažiausiai paramos gavusių iki gavusių daugiausiai ir šių mokyklų padalijimas į 4 lygias dalis. Taikant šį kintamąjį galima bandyti analizuoti paramos lėšų srautų pasiskirstymą savivaldybių tarybų įsteigtose ugdymo įstaigose.

18 pav. Skirtingą paramą, skaičiuojant vienam mokiniui, 2018 m. gavusių bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal jų tipą (proc.)

18 pav. matoma situacija iš esmės patvirtina 17 pav. situaciją – daugiau nei pusė Lietuvos pradinių mokyklų pagal surinktą šalies gyventojų paramą, skaičiuojant vienam mokiniui, yra priskirtinos daugiausia paramos susirinkusių šalies bendrojo ugdymo mokyklų grupei, o du trečdaliai gimnazijų surinko paramos, skaičiuojant vienam mokiniui, tik mažiau nei po 4,5 euro.

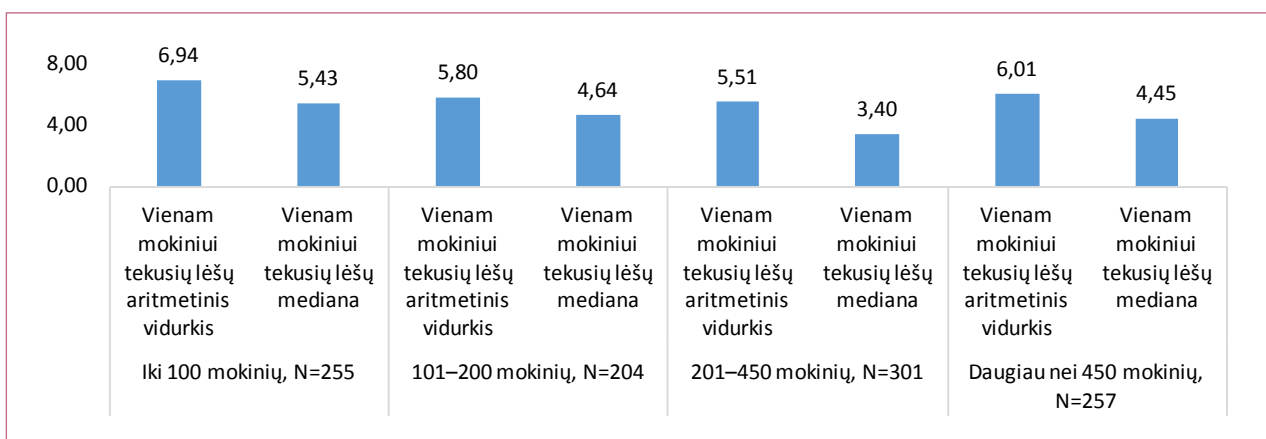
Dar viena ugdymo įstaigas apibūdinanti charakteristika yra jų dydis – tose įstaigose ugdomų mokinių (vaikų) skaičius. Galima analizuoti, kokio dydžio paramą 2018 m. gavo skirtingą ugdytinių skaičių ugdančios įstaigos. Iš 19 pav. matyti, kad mažiausią paramą gavo mokyklos, kuriose mokosi 100 ir mažiau mokinių, o didžiausią – bendrojo ugdymo mokyklos, kuriose mokosi daugiau nei 450 mokinių. Pagal paramos dydį aiškiai išsiskiria bendrojo ugdymo mokyklos, kuriose mokosi daugiau nei 200 mokinių.

19 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos 2018 m. gauta parama pagal joje besimokančių mokinių skaičių (Eur)**20 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos ikimokyklinio ugdymo įstaigos 2018 m. gauta parama pagal joje ugdomų vaikų skaičių (Eur)**

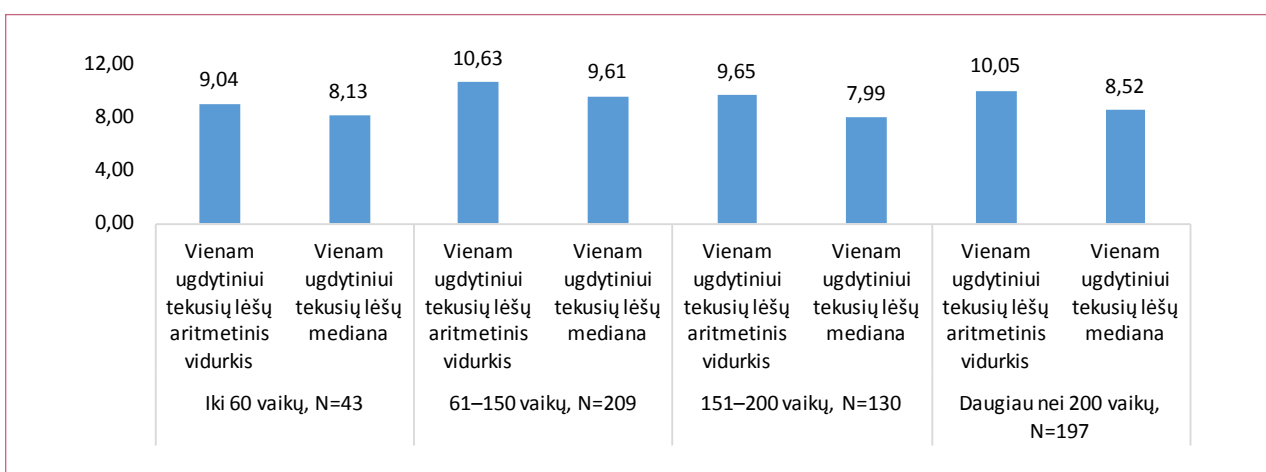
20 pav. pavaizduota analogiška, kaip ir 19 pav. situacija – mažiausios pagal ugdomų vaikų skaičių ikimokyklinio ugdymo įstaigos 2018 m. sugebėjo pritraukti mažiausiai lėšų ir jų bendruomenės galėjo įsigyti tik pačias pigiausias prekes ar paslaugas, bet jau kitos grupės ikimokyklinio ugdymo įstaigų, kuriose ugdoma nuo 61 iki 150 vaikų, atstovai pritraukė aiškiai daugiau lėšų – pusės šios grupės įstaigų gauta parama viršijo tūkstantį eurų. Daugiausia paramos, skaičiuojant įstaigos bendrai gautas paramos lėšas, sugebėjo pritraukti įstaigos, kuriose ugdoma daugiau nei 200 vaikų. Paprastai tai grupei priskiriamos didžiųjų šalies miestų ikimokyklinio ugdymo įstaigos.

Skaičiuojant vienam ugdytiniui tekusias paramos lėšas, padėtis keičiasi. Iš 21 pav. matyti, kad iš visų 4 grupių išsiskiria grupė bendrojo ugdymo mokyklų, kuriose mokosi nuo 201 iki 450 mokinių (ypač analizuojant gautos paramos medianą), o likusių trijų grupių mokyklų gauta parama, skaičiuojant vienam mokiniui, yra bent jau palyginama.

21 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos 2018 m. gauta parama, skaičiuojant vienam mokiniui, pagal joje besimokančių mokinių skaičių (Eur)

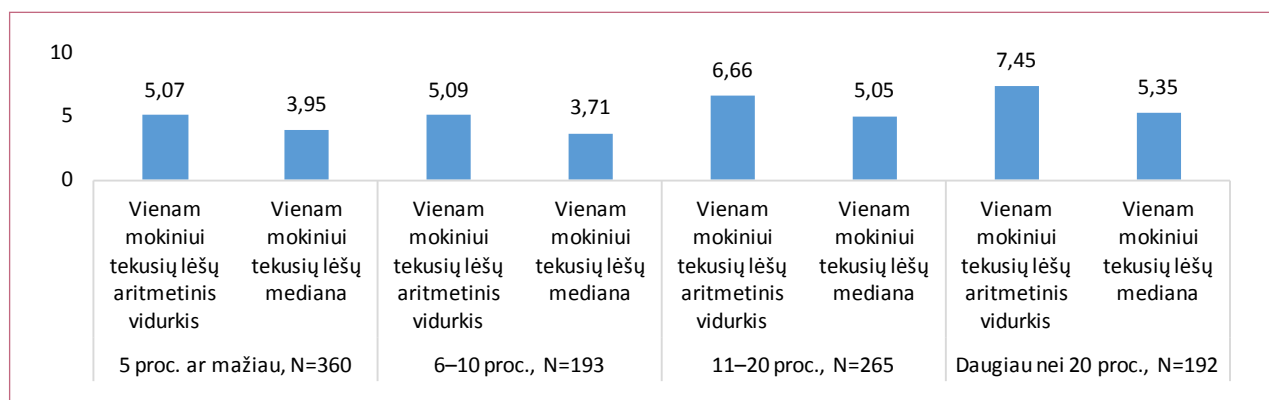
22 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos ikimokyklinio ugdymo įstaigos 2018 m. gauta parama, skaičiuojant vienam ugdytiniui, pagal joje ugdomų vaikų skaičių (Eur)

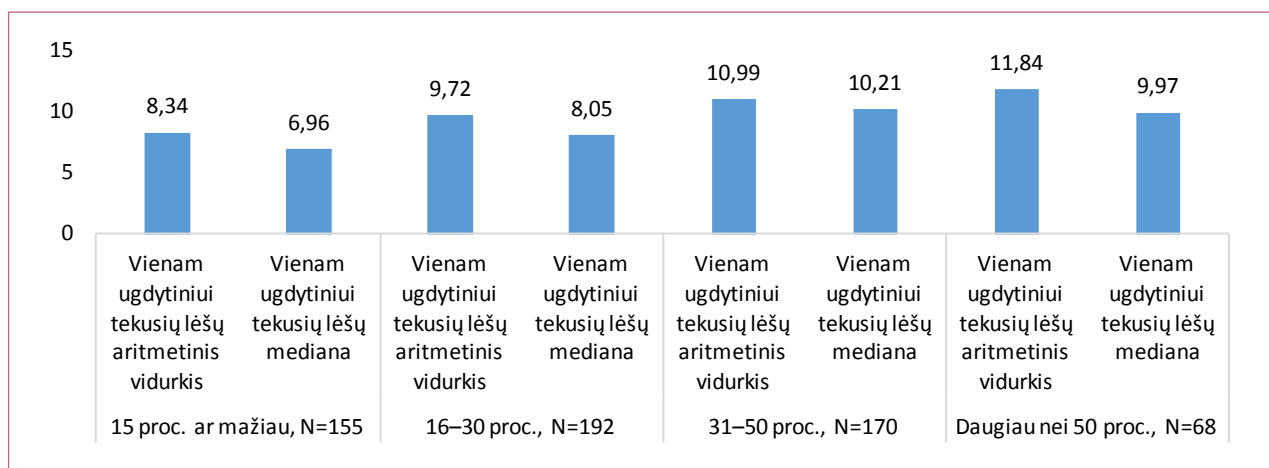
Iš 22 pav. matyti panaši situacija, kaip yra pavaizduota ir 21 pav., – jei trijų grupių ugdymo įstaigų situacija dėl paramos, skaičiuojant vienam ugdomam vaikui, yra palyginama (panaši), tai ketvirtos grupės ikimokyklinio ugdymo įstaigose, kuriose ugdoma nuo 60 iki 150 vaikų, 2018 m. buvo surinkta, skaičiuojant vienam vaikui, aiškiai daugiau lėšų nei kitoms grupėms priskiriamose įstaigose.

Ugdymo įstaigoms tekusi parama buvo analizuota priklausomai nuo to, kuri visų įstaigoje dirbančių pedagogų dalis yra įgijusi aukščiausią kvalifikaciją (mokytojo metodininko ir mokytojo eksperto ir, atitinkamai, auklėtojo metodininko ir auklėtojo eksperto). Paaiškėjo, kad nėra reikšmingų skirtumų tarp ugdymo įstaigų, besiskiriančių pagal jose dirbančių aukščiausios kvalifikacijos pedagogų dalį.

Ugdymo įstaigų gautą paramą galima analizuoti pagal tai, kokią darbo patirtį turi tose įstaigose dirbantys pedagogai. ŠVIS renka dvejopus duomenis: bendrojo ugdymo mokyklų atveju fiksuoja, kiek konkrečios įstaigos pedagogų turi 0–9 ir 0–14 metų darbo stažą, o ikimokyklinio ugdymo įstaigų atveju – kiek konkrečios įstaigos pedagogų turi 0–10 ir 0–15 metų darbo stažą. Vertinant surinktus duomenis paaiškėjo, kad abu rodikliai rodo vienodas tendencijas, todėl analizuota ugdymo įstaigų gautos paramos priklausomybė nuo to, kuri dalis įstaigoje dirbančių pedagogų turi 0–9 ir, atitinkamai, 0–10 metų darbo stažą. Ugdymo įstaigos bendrai paėmus surinkta parama labai priklauso nuo toje įstaigoje ugdomų ugdytinių skaičiaus, o įstaigos dydis retai lemia, kokie pedagogai – turintieji didesnę ar mažesnę darbo stažą – joje dirba. Dėl šios priežasties pedagogų darbo stažo ir ugdymo įstaigos surinktos paramos priklausomybė analizuojama tik vertinant vienam ugdytiniui tekusias paramos lėšas.

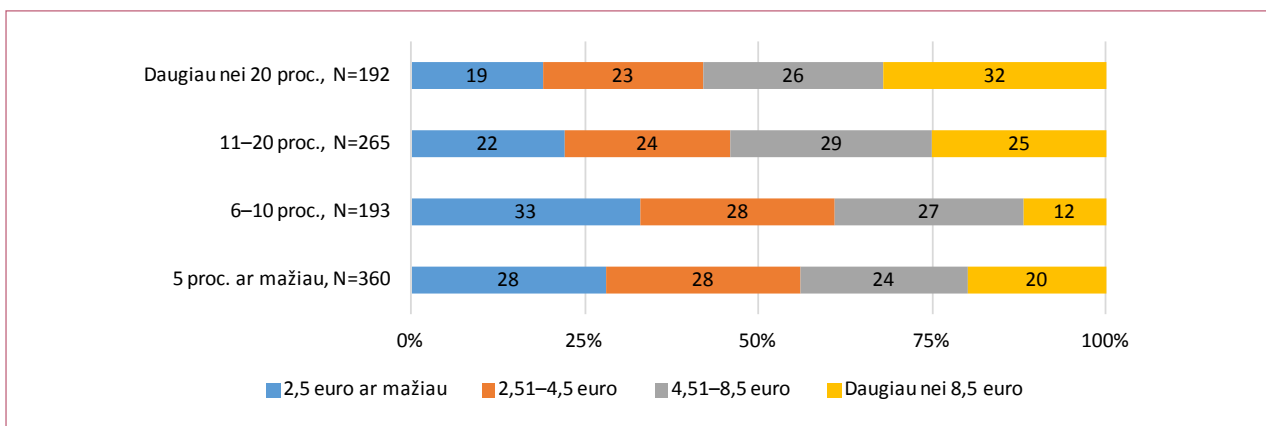
23 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos 2018 m. gauta parama, skaičiuojant vienam mokiniui, pagal joje dirbančių 0–9 metų darbo stažą turinčių mokytojų dalį (Eur)

Iš 23 ir 24 pav. matyti, kad skiriamoji riba (ypač, jei analizuojami medianos pokyčiai), kada trumpiausią darbo stažą turinčių (jauniausių) mokyklos pedagogų dalis pradeda daryti įtaką surinktų paramos lėšų kiekiui, bendrojo ugdymo mokykloje yra daugiau nei 10 proc. nuo visų mokyklos mokytojų skaičiaus, o ikimokyklinio ugdymo įstaigose – daugiau nei 30 proc. nuo visų įstaigoje dirbančių auklėtojų skaičiaus.

24 pav. Vienos savivaldybės įsteigtos ikimokyklinio ugdymo įstaigos 2018 m. gauta parama, skaičiuojant vienam ugdytiniui, pagal joje dirbančių 0–10 metų darbo stažą turinčių auklėtojų dalį (Eur)

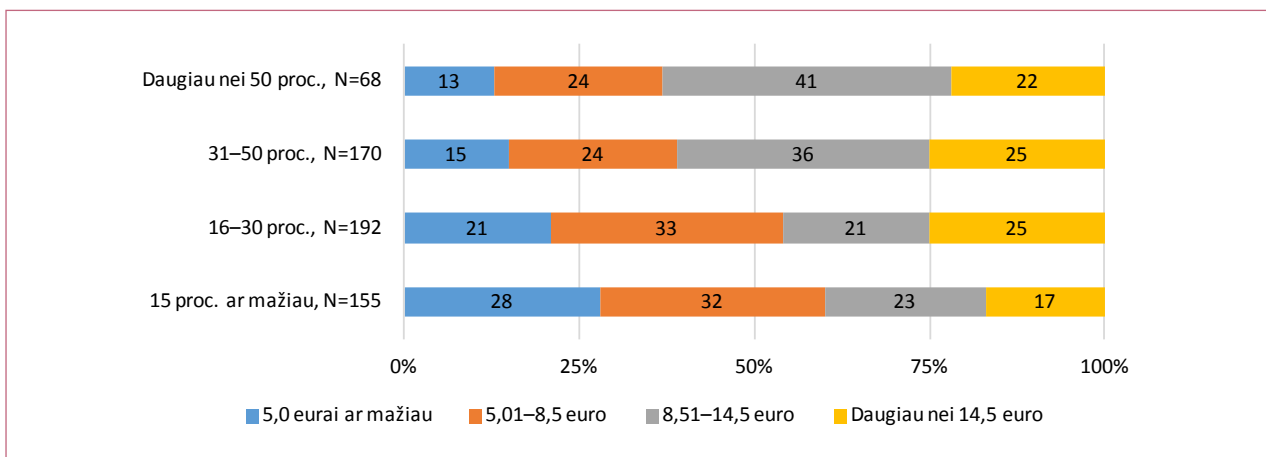
Dar vienu rodikliu, iš kurio matyti ugdymo įstaigos gautų paramos lėšų dydžio priklausomybė nuo trumpiausią darbo stažą turinčių (jauniausių) ugdymo įstaigoje dirbančių pedagogų dalies, yra bendrojo ugdymo mokyklų padalijimas į keturias grupes pagal vienam ugdymo įstaigos ugdytiniui tekusį paramos lėšų kiekį. 25 pav. patvirtina 23 pav. skelbiamus duomenis, kad bendrojo ugdymo mokykloms 2018 m. skirta parama, skaičiuojant vienam mokiniui, didėjo, jei mokykloje 0–9 m. darbo stažą turėjo daugiau nei 10 proc. visų mokykloje dirbusių mokytojų.

25 pav. Skirtingą paramą, skaičiuojant vienam mokiniui, 2018 m. gavusių bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal jose dirbančių 0–9 metų darbo stažą turinčių mokytojų dalį (proc.)

Analizuojant vidutinę ikimokyklinio ugdymo įstaigos gautą paramą, skaičiuojant vienam ugdytiniui, matoma jau iš ikimokyklinio ugdymo įstaigos bendros paramos dydžio analizės nustatyta situacija – 2018 m. ikimokyklinio ugdymo įstaigoms skirta parama, skaičiuojant vienam vaikui, didėjo, jei ugdymo įstaigoje 0–10 m. darbo stažą turėjo daugiau nei 30 proc. visų įstaigoje dirbusių auklėtojų. Iš 26 pav. taip pat matyti, kad didesnė 0–10 metų darbo stažą turinčių auklėtojų ikimokyklinio ugdymo įstaigoje dalis visų pirma didino dalį įstaigų, kurios, skaičiuojant vienam jose ugdomam vaikui, pritraukė nuo 8,51 iki 14,5 euro paramos, bet visais atvejais daugiau nei 14,5 euro, skaičiuojant vienam vaikui, paramos surinkusių įstaigų dalis neviršijo ketvirtadalio įstaigų. Tokią situaciją bent iš dalies aiškina analizės metu nustatytas dėsningumas, kad statistiškai reikšmingai dažniau daugiau nei 14,5 euro, skaičiuojant vienam vaikui, paramos surinko nevalstybinės ir valstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos, o savivaldybių įstaigų dalis šioje įstaigų grupėje buvo gerokai mažesnė.

26 pav. Skirtingą paramą, skaičiuojant vienam ugdytiniui, 2018 m. gavusių ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis pagal jose dirbančių 0–10 metų darbo stažą turinčių auklėtojų dalį (proc.)

Vieno paramos teikėjo skirtos paramos ugdymo įstaigai dydis

VMI kartu su kiekvienam užsiregistravusiam paramos ir labdaros gavėjui tais metais apskaičiuota paramos suma savo interneto svetainėje taip pat skelbia prašymų skirti paramą šiam paramos ar labdaros gavėjui skaičių – tiksliau, kiek asmenų konkrečiai ugdymo įstaigai kaip paramą skyrė 2 proc. (arba mažesnę, jei asmuo aukojo kelioms organizacijoms, paramos ir labdaros gavėjoms) dalį nuo jų sumokėtų gyventojų pajamų mokesčio. Todėl, sprendžiant antrąjį analizės uždavinį – analizuoti asmenų, skiriančių paramą Lietuvos ugdymo įstaigoms kaip 2 proc. nuo jų sumokėto GPM, teikiamos paramos dydį ir aiškintis, kaip šių asmenų paramos dydis ugdymo įstaigoms priklauso nuo esminių ugdymo įstaigų charakteristikų, – skaičiuota, kokio dydžio paramą vienas paramos teikėjas skyrė įvairioms ugdymo įstaigoms.

Iki 2019 m. pabaigos, jei su darbo santykiais ar jų esmę atitinkančiais santykiais susijusi šalies gyventojų metinių pajamų dalis neviršijo 120 vidutinių darbo užmokesčių (VDU), tai gyventojų pajamų mokeskis sudarė 20 proc. to asmens darbo užmokesčio. 2019 m. vienas VDU sudarė 1 136,20 Eur, atitinkamai – 120 VDU – 136 344 Eur. Jei skaičiuotume, kad vieno vidutinio darbo užmokesčio dydžio atlyginimą gaunantis Lietuvos gyventojas per metus uždirba 13 634,4 euro, tai gyventojų pajamų mokesčio jis per metus sumoka 2 726,88 euro. Tada jis kaip mokesčių mokėtojas iki 2020 m. pradžios galėjo skirti paramą įvairioms įstaigoms ir organizacijoms, įsiregistravusioms kaip paramos ir labdaros gavėjos, 2 proc. nuo savo sumokėto gyventojų pajamų mokesčio – 54,54 euro.

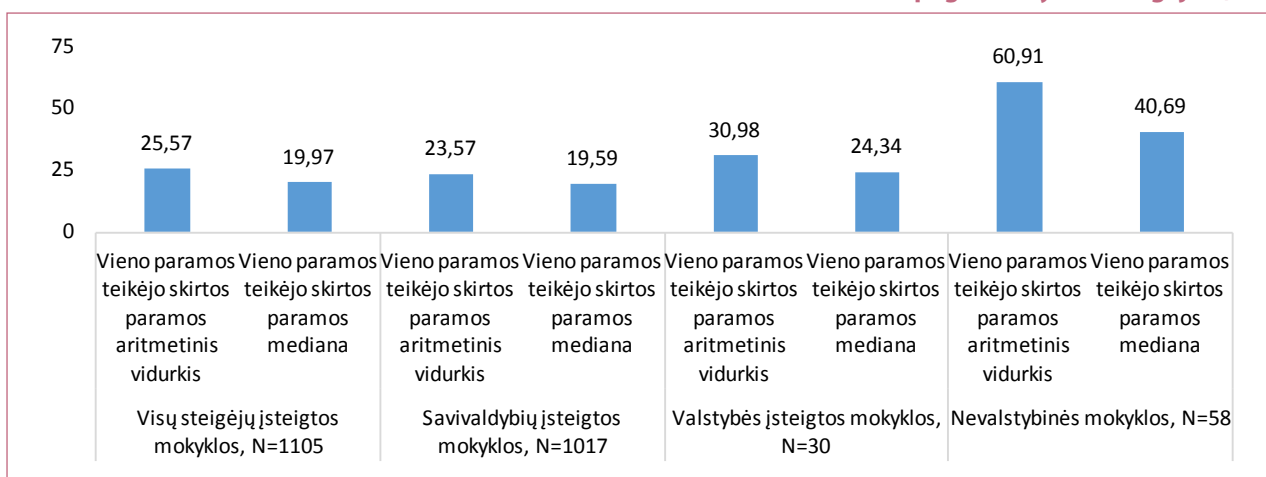
Kaip ir skaičiuojant vienai ugdymo įstaigai tekusią paramą, vieno asmens skirtą paramą galima matuoti tiek taikant aritmetinį vidurkį¹⁰, tiek medianą¹¹. Praktika rodo, kad stipriai išsibarsčiusių duomenų atveju medianinė reikšmė tiksliau nei aritmetinis vidurkis atspindi realią situaciją.

Surinktų duomenų apie visų steigėjų ugdymo įstaigų gautą paramą analizė rodo, kad vienas paramos teikėjas bendrojo ugdymo įstaigai 2018 m. vidutiniškai skyrė 25,57 euro (aritmetinis vidurkis) arba 19,97 euro (mediana), o ikimokyklinio ugdymo įstaigai – atitinkamai 21,88 euro ir 19,59 euro paramą. Prisiminus skaičiavimus, kad vieną VDU uždirbantis Lietuvos gyventojas iki 2020 m. galėjo skirti 54,54 euro paramą, galima daryti išvadą, kad arba „vidurkinis“ paramos teikėjas paramą 2018 m. skyrė keliems paramos ir labdaros gavėjams, arba jis uždirbo mažesnę nei VDU. Iš 27 ir 28 pav. matyti, kad didžiausią paramą vienas vidutinis paramos teikėjas skyrė nevalstybinėms ugdymo įstaigoms, o mažiausią – savivaldybių įsteigtoms ugdymo įstaigoms.

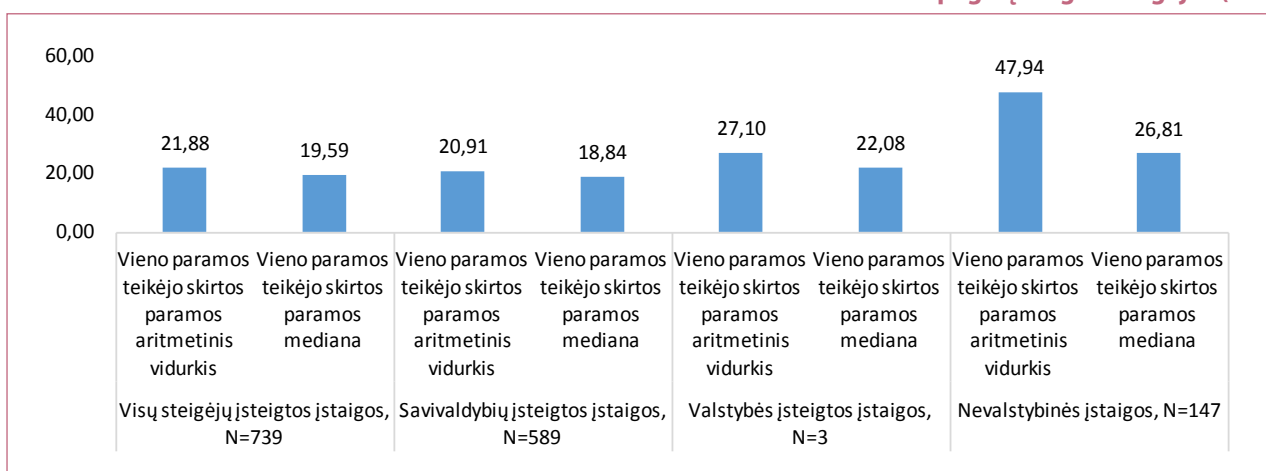
¹⁰ Lėšų, kurias gavo visos konkrečios grupės ugdymo įstaigos, suma, padalyta iš prašymą skirti paramą pateikusių asmenų skaičiaus.

¹¹ Konkrečios grupės ugdymo įstaigų, išrikiuotų pagal toje įstaigoje vienam paramą skyrusiam asmeniui tekusių paramos lėšų kiekį, eilėje lygiai per eilės vidurį esančioje ugdymo įstaigoje vienam paramą skyrusiam asmeniui tekusių paramos lėšų suma.

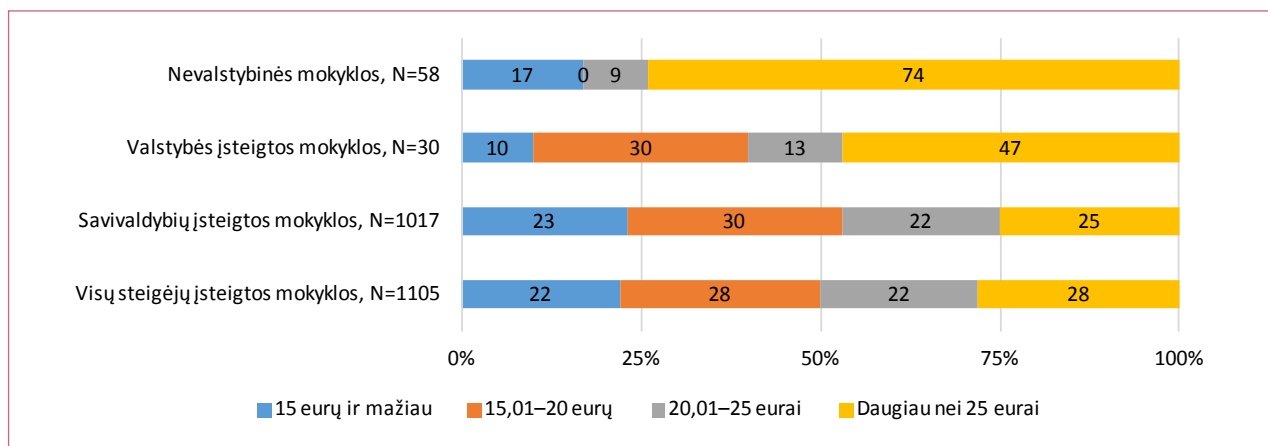
27 pav. Vieno asmens skirtos paramos bendrojo ugdymo mokyklai dydis 2018 m. šalyje ir pagal mokyklos steigėjus (Eur)

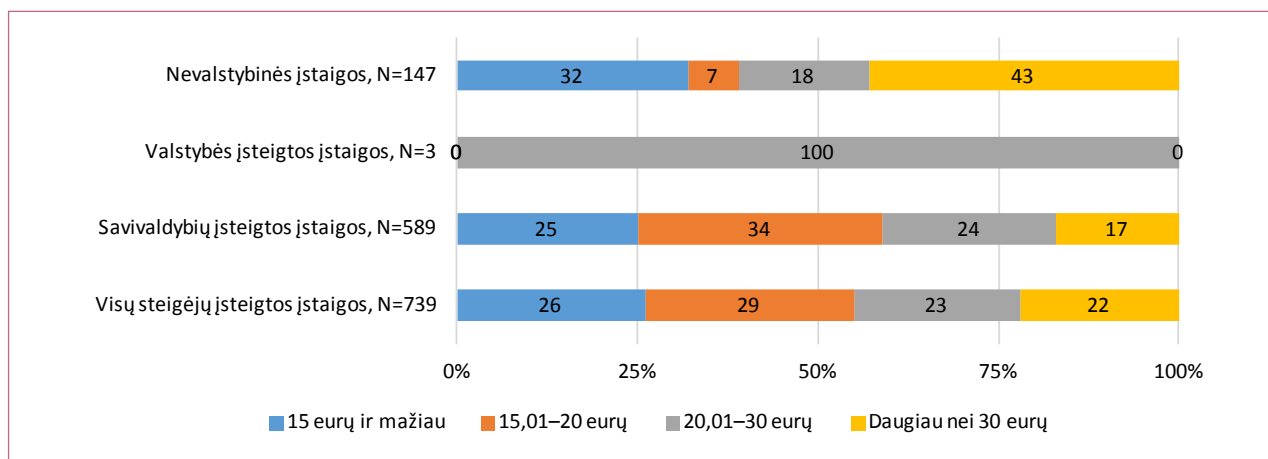
28 pav. Vieno asmens skirtos paramos ikimokyklinio ugdymo įstaigai dydis 2018 m. šalyje ir pagal įstaigos steigėjus (Eur)

Taip pat, kaip ir skaičiuojant ugdymo įstaigos vienam mokiniui (vaikui) tekusią paramą, buvo sukurtas dar vienas rodiklis – pagal vieno paramos teikėjo skirtas lėšas visų steigėjų įsteigtos ugdymo įstaigos išrikiuotos nuo mažiausiai iki daugiausiai lėšų gavusias, padalytos į keturias dalis ir analizuota, kaip paramos teikėjai pasiskirsto skirtingų steigėjų įsteigtose ugdymo įstaigose. Iš 29 pav. analizuojant paramą bendrojo ugdymo mokykloms 2018 m. matyti, kad trys ketvirtadaliai paramos nevalstybinėms ugdymo įstaigoms teikėjų skyrė daugiau nei po 25 eurus, o tarp mokyklų, kurioms dažniau paramos teikėjai vidutiniškai skyrė po 15 eurų ar mažiau paramos, buvo savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklos.

29 pav. Bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal vieno paramos teikėjo 2018 m. skirtą paramą šalyje ir pagal steigėjus (proc.)

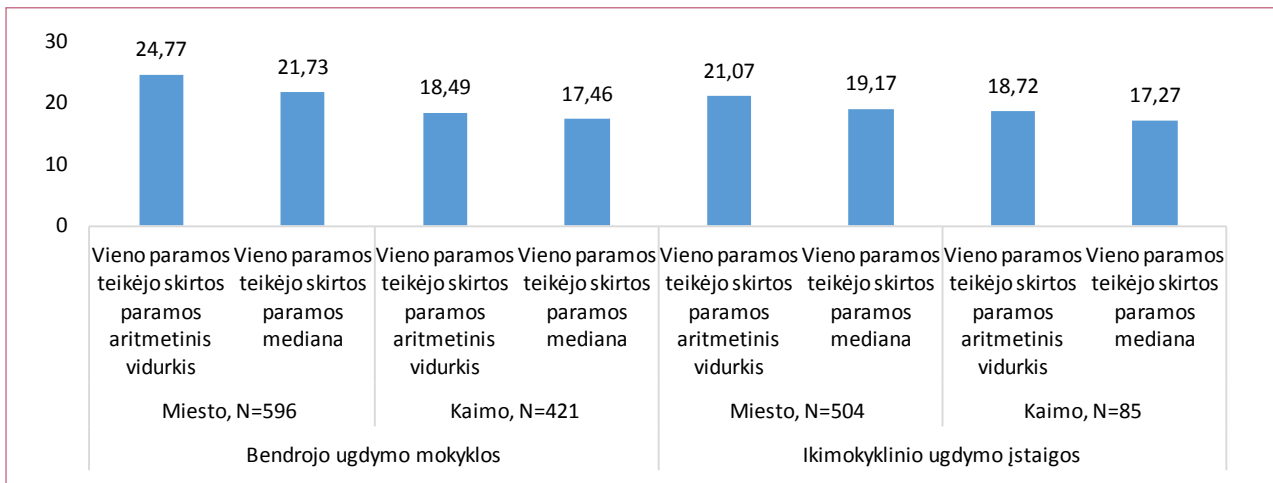
Ikimokyklinio ugdymo įstaigoms (30 pav.) daugiau nei 30 eurų paramą dažniau skyrė nevalstybinių ikimokyklinio ugdymo įstaigų rėmėjai. Tiesa, reikšminga dalis paramos teikėjų nevalstybinėms ikimokyklinio ugdymo įstaigoms teskyrė 15 eurų ar mažesnę paramą. Savivaldybių įsteigtoms ikimokyklinio ugdymo įstaigoms paramos teikėjai dažniau teikė 15,01–20 eurų paramą.

30 pav. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis pagal vieno paramos teikėjo 2018 m. skirtą paramą šalyje ir pagal steigėjus (proc.)

Toliau bus analizuojama situacija savivaldybių įsteigtose ugdymo įstaigose, nes tokių įstaigų Lietuvoje veikia daugiausia.

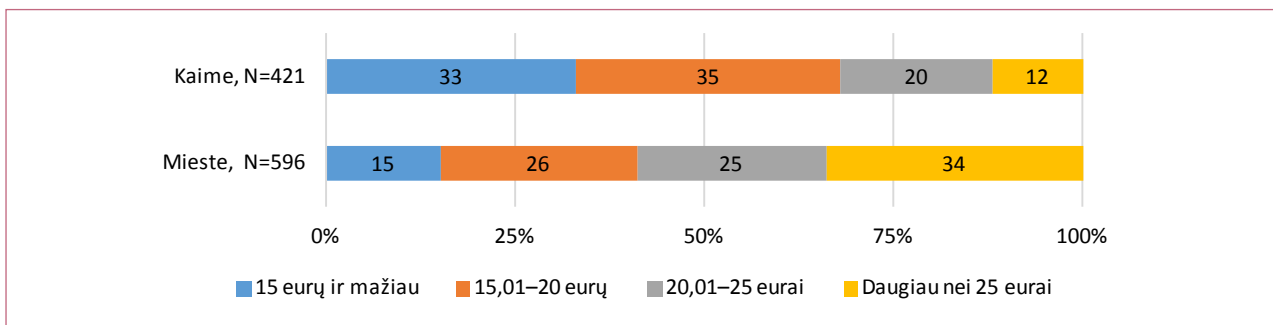
Pirmasis požymis, pagal kurį galima skirstyti savivaldybės tarybos įsteigtas ugdymo įstaigas, yra vietovė, kurioje ši įstaiga veikia, – miestas arba kaimas. Iš 31 pav. matyti, kad pagal vieno paramos teikėjo skirtas paramos lėšas išsiskiria paramos miesto bendrojo ugdymo mokyklai teikėjai, nors, kita vertus, vertinant tiek pagal aritmetinį vidurkį, tiek pagal medianos reikšmę, savivaldybės įsteigtos miesto ir kaimo bendrojo ugdymo mokyklos ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos iš vieno paramos teikėjo gavo panašaus dydžio paramą.

31 pav. Vieno asmens skirtos paramos savivaldybės įsteigta ugdymo įstaigai dydis 2018 m. pagal vietovę, kurioje ši įstaiga veikia (Eur)

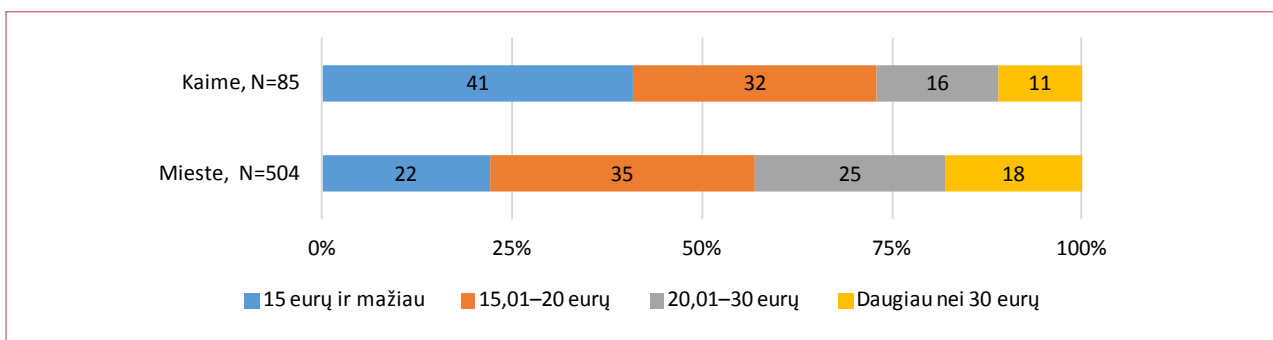
Analizuojant vienai ugdymo įstaigai skirtą paramos teikėjo paramą matyti, kad miesto bendrojo ugdymo mokyklai teikėjai aiškiai dažniau skyrė didesnę nei 20 eurų paramą, o dažniausia parama kaimo bendrojo ugdymo mokyklai, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, nesiekė 20 eurų (32 pav.).

32 pav. Savivaldybės įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal vieno paramos teikėjo 2018 m. skirtą paramą pagal vietovę, kur mokykla veikia (proc.)

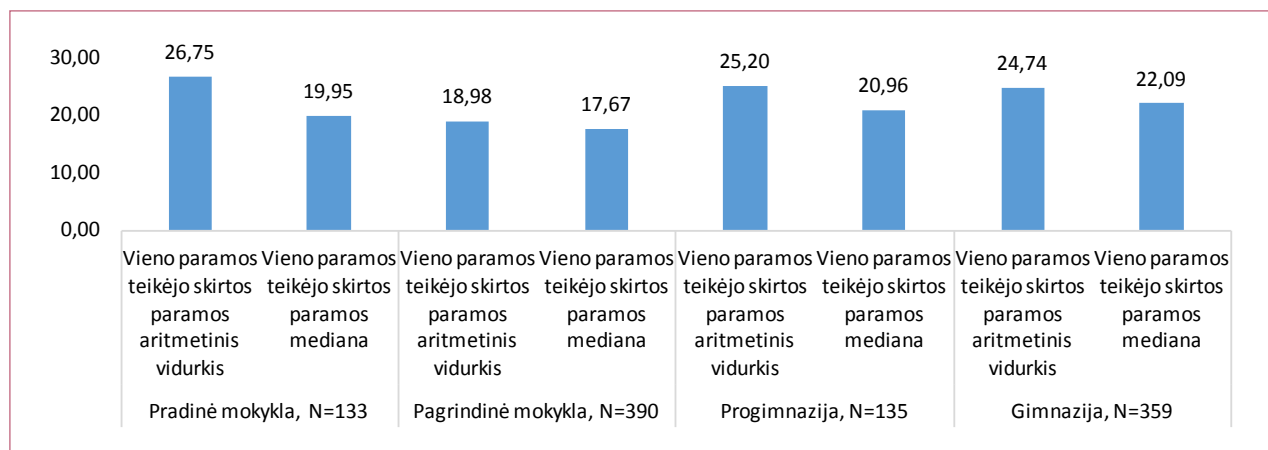
Miesto ikimokyklinio ugdymo įstaigai paramos teikėjai aiškiai dažniau skyrė didesnę nei 20 eurų paramą, o dažniausia parama kaime veikiančiai ikimokyklinio ugdymo įstaigai, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, nesiekė 15 eurų (33 pav.).

33 pav. Savivaldybės įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis pagal vieno paramos teikėjo 2018 m. skirtą paramą pagal vietovę, kur įstaiga veikia (proc.)

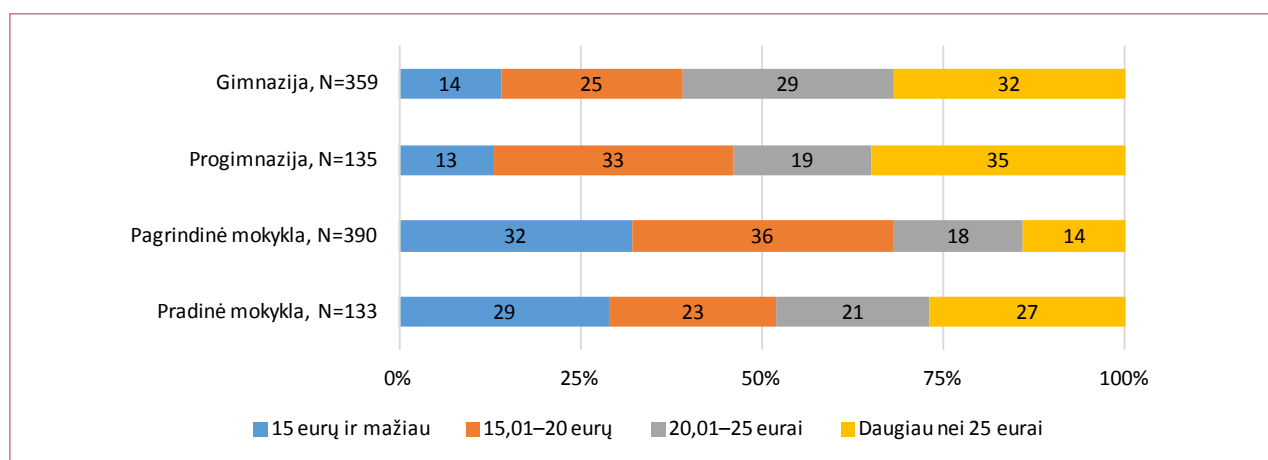
Buvo analizuotas paramos dydis, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, įvairių tipų bendrojo ugdymo mokykloms. Iš 34 pav. matyti, kad didžiausią paramą, skaičiuojant vieno paramos teikėjo skirtos paramos medianą, gavo gimnazijos, o nuo jų nedaug atsiliko progimnazijos. Mažiausiai buvo paremtos, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, pagrindinės mokyklos.

34 pav. Vieno asmens skirtos paramos savivaldybės įsteigta bendrojo ugdymo mokyklai dydis 2018 m. pagal mokyklos tipą (Eur)

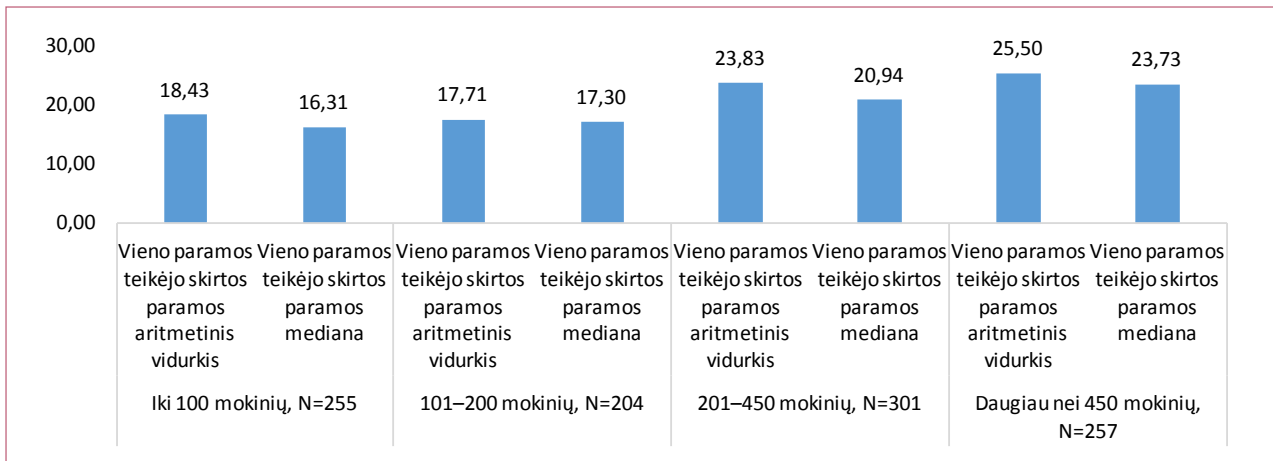
Vertinant pagal mokyklos tipą, didesnę nei 20 eurų paramą, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, aiškiai dažniau skyrė gimnazijai ir progimnazijai, o 20 eurų ir mažesnę – pagrindinei mokyklai (35 pav.).

35 pav. Savivaldybės įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal vieno paramos teikėjo 2018 m. skirtą paramą ir pagal mokyklos tipą (proc.)

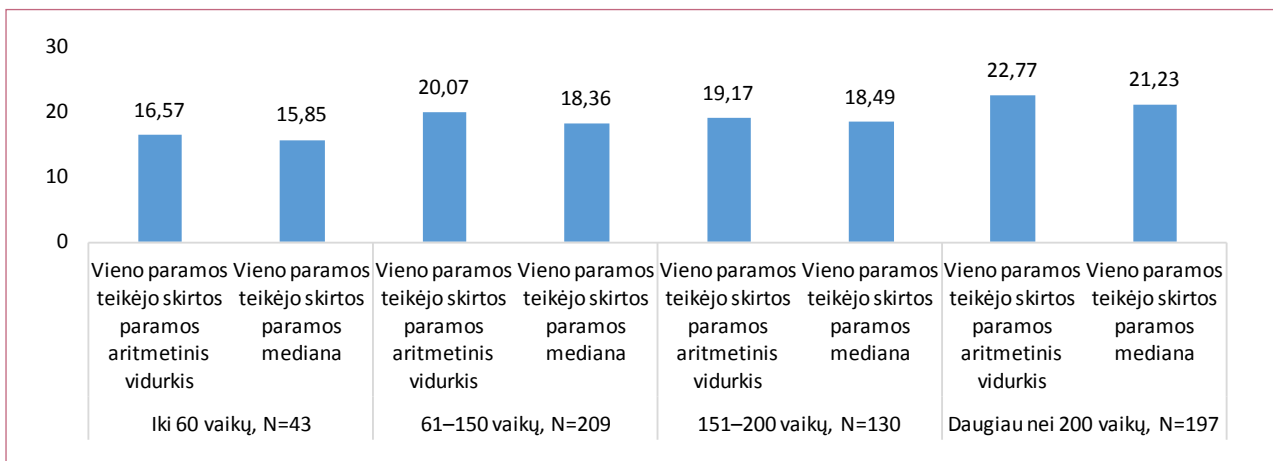
Dar vienas ugdymo įstaigas aprašantis požymis yra jų dydis, kurį galima skaičiuoti pagal šiose įstaigose ugdomų mokinių (vaikų) skaičių. Tai nėra visiškai nepriklausomas kintamasis (jis tiesiogiai susijęs, pavyzdžiui, su vieta, kur įstaiga veikia, – kaime ugdymo įstaigos paprastai turi mažiau ugdytinių nei mieste), bet galima analizuoti, kaip skiriasi įvairių dydžių ugdymo įstaigoms paramos teikėjų skirta parama. Iš 36 pav. matyti, kad kuo daugiau mokinių mokosi bendrojo ugdymo mokykloje, tuo didesnė vidutinė vieno paramos teikėjo skirta parama tai mokyklai. Kita vertus, mažiausią paramą, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, gavo miestui mažiausiai būdingos bendrojo ugdymo mokyklos, kuriose mokosi 100 ar mažiau mokinių.

36 pav. Vieno asmens skirtos paramos savivaldybės įsteigta bendrojo ugdymo mokyklai dydis 2018 m. pagal mokinių skaičių mokykloje (Eur)

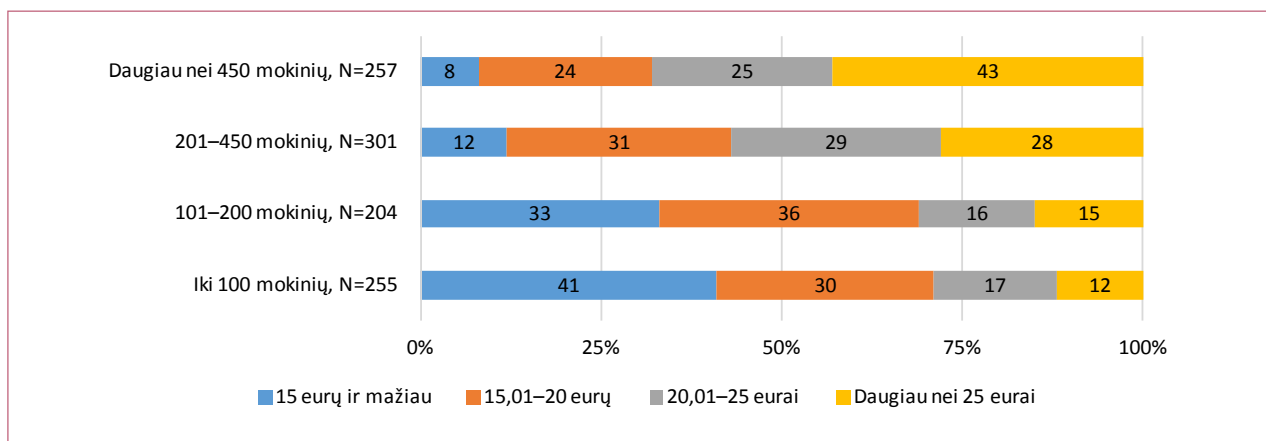

Panašų dėsningumą galima stebėti ir 37 pav. Didžiausią paramą, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, 2018 m. gavo miestui labiausiai būdingos ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kuriose ugdoma daugiau nei 200 vaikų, o mažiausią – mažiausiai „miestietiškos“ ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kuriose ugdoma 60 ar mažiau vaikų.

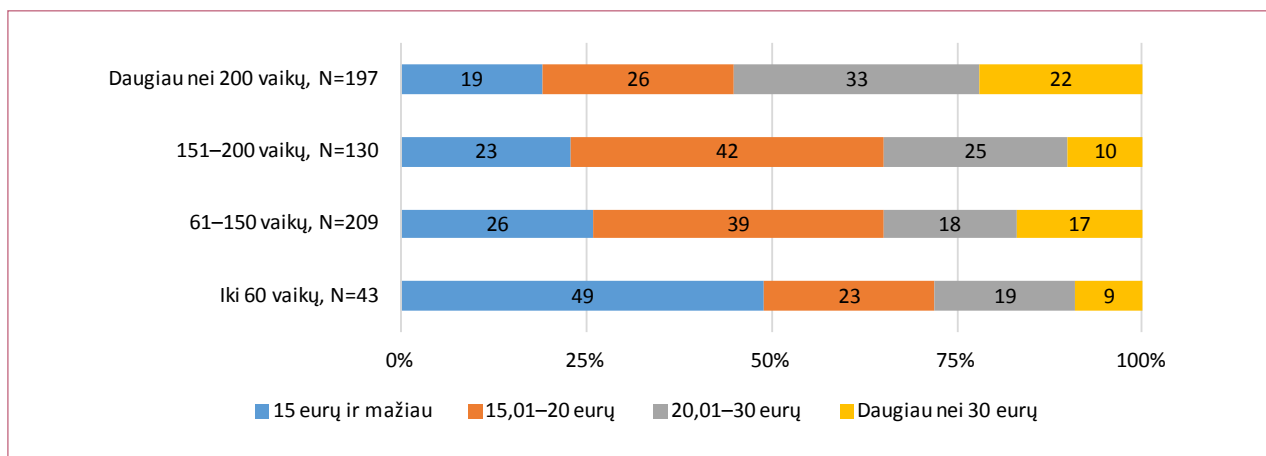
37 pav. Vieno asmens skirtos paramos savivaldybės įsteigta ikimokyklinio ugdymo įstaigai dydis 2018 m. pagal įstaigos dydį (Eur)

Išdėsdčius visas savivaldybių įsteigtas bendrojo ugdymo mokyklas pagal vidutinę paramos teikėjo skirtos paramos dydį matyti, kad 201 ir daugiau mokinių turinčiose bendrojo ugdymo mokyklose daug dažniau vieno paramos teikėjo mokyklai skirta parama buvo didesnė už 20 eurų (38 pav.). Kitą grupę sudaro 200 ir mažiau mokinių turinčios bendrojo ugdymo mokyklos – joms paramą skyrę paramos teikėjai dažniau skyrė, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, 20 eurų ir mažiau paramos.

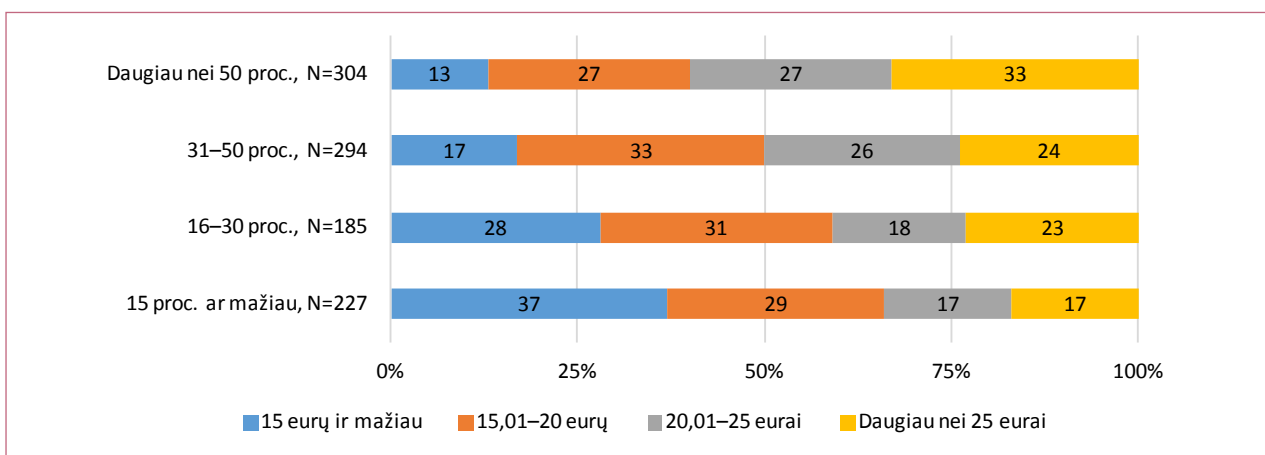
38 pav. Savivaldybės įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal vieno paramos teikėjo 2018 m. skirtą paramą ir pagal mokyklos dydį (proc.)

Išdėsčius visas savivaldybių įsteigtas ikimokyklinio ugdymo įstaigas pagal vidutinį paramos teikėjo skirtos paramos dydį, matyti trys įstaigų grupės. Iki 60 vaikų ugdančioms ikimokyklinio ugdymo įstaigoms paramos teikėjai, skaičiuojant vienam teikėjui, dažniausiai skyrė po 15 ir mažiau eurų paramos, kita vertus, ikimokyklinio ugdymo įstaigoms, kuriose ugdoma daugiau nei 200 vaikų, dažniau paramos teikėjų skirta parama, skaičiuojant vienam teikėjui, viršijo 20 eurų (39 pav.). Ugdymo įstaigos, kuriose ugdoma nuo 61 iki 200 vaikų, dažniau gavo, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, 15–30 eurų paramos.

39 pav. Savivaldybės įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis pagal vieno paramos teikėjo 2018 m. skirtą paramą ir pagal įstaigų dydį (proc.)

Dar vienas ugdymo įstaigas apibūdinantis kintamasis yra jose dirbanti aukščiausios kvalifikacijos pedagogų – mokytojų (auklėtojų) metodininkų ir mokytojų (auklėtojų) ekspertų – dalis. Ugdymo įstaigoms skirtos paramos, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, aritmetinio vidurkio ir medianos analizė parodė, kad nėra stebimas koks nors nuo aukščiausios kvalifikacijos pedagogų dalies toje ugdymo įstaigoje priklausantis dėsningumas, todėl gautos paramos dydis kaip nors specialiai nebus analizuojamas. Su ugdymo įstaigų gautos paramos dydžiu, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, galima susipažinti 1 priede, kur pateikiami suminiai duomenys. Kita vertus, skirtingą dalį aukščiausios kvalifikacijos mokytojų (metodininkų ir ekspertų) turinčios savivaldybių įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos pakankamai įdomiai išsidėsto pagal vidutinį paramos teikėjo joms skirtos paramos dydį.

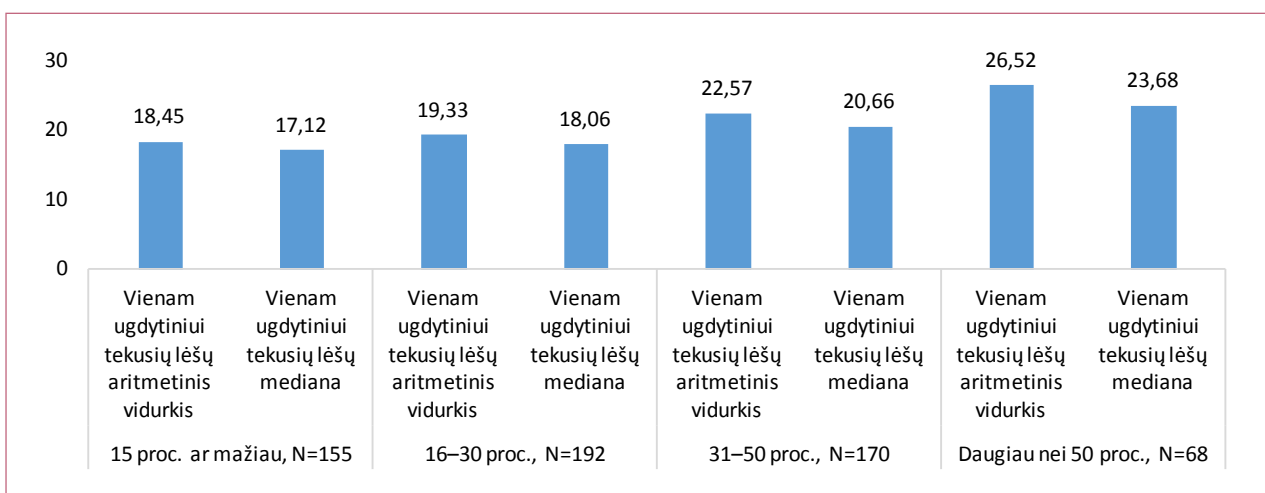
40 pav. Savivaldybės įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal vieno paramos teikėjo 2018 m. skirtą paramą ir pagal aukščiausios kvalifikacijos mokytojų dalį toje mokykloje (proc.)

Tarp skirtingą dalį aukščiausios kvalifikacijos mokytojų turinčių savivaldybės įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų aiškiai išsiskiria mokyklos, kuriose dirba labai mažai (15 proc. ar mažiau) ir labai daug (daugiau nei 50 proc.) aukščiausios kvalifikacijos mokytojų. Jei daugumą mokyklų, kuriose dirba labai mažai aukščiausios kvalifikacijos mokytojų, asmenys parėmė vidutiniškai po 15 ar mažiau eurų, tai mokyklas, kuriose dirba daugiausia aukščiausios kvalifikacijos mokytojų, asmenys dažniausiai vidutiniškai parėmė po daugiau nei 25 eurus (40 pav.). Ikimokyklinio ugdymo įstaigų, išdėstytų pagal gautą paramą, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, atveju nėra stebimas koks nors dėsningumas, todėl šis atvejis irgi nebus kaip nors specialiai analizuojamas.

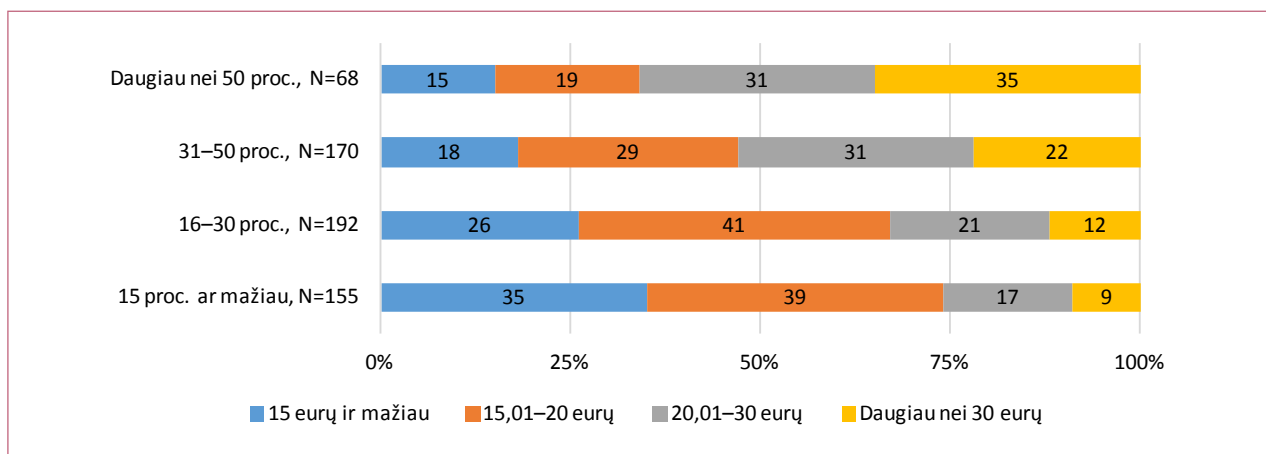
Buvo analizuota ir vieno paramos teikėjo skirtos vidutinės paramos dydžio priklausomybė nuo 0–14 metų darbo stažą ir 0–9 metų darbo stažą turinčių mokytojų dalies bendrojo ugdymo mokykloje. Analizuojant nenustatyta jokie statistiškai reikšmingo dėsningumo. Konkrečias skaitines vieno paramos teikėjo paramos bendrojo ugdymo mokykloms reikšmes galima rasti 1 priede. Ikimokyklinio ugdymo įstaigų atveju galima stebėti dėsningumą – kuo daugiau auklėtojų ikimokyklinio ugdymo įstaigoje turi 0–10 metų darbo stažą (kuo įstaiga „jaunesnė“), tuo didesnę paramą, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, gavo ikimokyklinio ugdymo įstaiga (41 pav.).

41 pav. Vieno asmens skirtos paramos savivaldybės įsteigta ikimokyklinio ugdymo įstaigai dydis 2018 m. pagal įstaigoje dirbančių 0–10 metų darbo stažą turinčių auklėtojų dalį (Eur)

Išdėsčius visas savivaldybių įsteigtas ikimokyklinio ugdymo įstaigas pagal vidutinį paramos teikėjo skirtos paramos dydį, irgi matyti aiškus įstaigų pasidalijimas į dvi grupes. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose, kuriose 0–10 metų darbo stažą turintys auklėtojai sudaro iki 30 proc. visų auklėtojų, paramos teikėjų skirta parama 2018 m. dažniau neviršijo 20 eurų, o įstaigose, kuriose 0–10 metų darbo stažą turintys auklėtojai sudaro daugiau nei 30 proc. visų auklėtojų, paramos teikėjų skirta parama 2018 m. dažniau viršijo 20 eurų (42 pav.).

42 pav. Savivaldybės įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis pagal vieno paramos teikėjo 2018 m. skirtą paramą ir pagal įstaigoje dirbančių 0–10 metų darbo stažą turinčių auklėtojų dalį (proc.)

Bendrojo ugdymo mokyklų surinktos paramos panaudojimas

Sprendžiant trečiąjį analizės uždavinį – nustatyti, kokiems tikslams Lietuvoje veikiančios bendrojo ugdymo mokyklos naudoja joms šalies gyventojų kaip 2 proc. nuo sumokėtų gyventojų pajamų mokesčio skirtą paramą ir kiek šių lėšų panaudojimas prisideda prie ugdymo įstaigų teikiamų švietimo paslaugų kokybės gerinimo – buvo numatyta tokia tyrimo strategija: pradžioje, remiantis VMI duomenimis, analizuojama, kokią paramą 2018 m. rudenį gavo šalies bendrojo ugdymo mokyklos, o paskui 2019 m. rudenį (t. y. po metų) tiriama, kaip bendrojo ugdymo mokyklos 2018 m. rudenį gauta parama pasinaudojo. Ilimokyklinio ugdymo įstaigų tyrimo atsisakyta, siekiant atlikti kuo paprastesnį ir kuo mažiau ugdymo įstaigų atstovus sutrukdantį tyrimą.

Bendrojo ugdymo mokyklų apklausa vyko 2019 m. lapkričio mėnesį. Rengiantis tyrimui, buvo atrinkta 20 Lietuvos savivaldybių, kuriose veikiančios bendrojo ugdymo mokyklos pagal pagrindinių charakteristikų pasiskirstymą (mokyklos tipą, dydį, miesto ir kaimo ugdymo įstaigų dalį ir kt.) atitinka visos Lietuvos bendrojo ugdymo mokyklų pasiskirstymą. Parengti anketos klausimai užduoti kiekvienos atrinktoje savivaldybėje veikiančios bendrojo ugdymo mokyklos vadovui. Todėl galima manyti, kad pasirinkta tyrimo respondentų imtis leidžia atliktus apklausą spręsti apie bendrą situaciją šalyje. Siekiant kuo mažiau trukdyti respondentus, jiems iš viso buvo užduoti tik 7 klausimai, vėliau, rengiant gautų atsakymų duomenų bazę, respondentų atsakymai buvo susieti su ŠVIS informacija apie respondento mokyklą ir VMI informacija apie respondento mokyklai 2018 m. skirtą paramą.

Iš atrinktose savivaldybėse veikiančios 341 bendrojo ugdymo mokyklos atsakyta anketas grąžino 303 respondentai (89 proc. visų atrinktų respondentų), skaičiuojant visas šalyje veikusias savivaldybės įsteigtas 952 bendrojo ugdymo mokyklas, imties atrankos paklaida – 4,7 proc.

Rengiant 2019 m. tyrimo instrumentą turėta galvoje, kad apklausos rezultatai bus lyginami su 2009 m. vykdytos bendrojo ugdymo mokyklų vadovų apklausos rezultatais. Tada buvo apklausti 1 085 savivaldybių tarybų įsteigtų bendrojo lavinimo mokyklų vadovai (83 proc. visų tokių mokyklų vadovų). Dėl šios priežasties rengiant 2019 m. apklausos instrumentą stengtasi, kad, kiek įmanoma, klausimų formuluotės atitiktų 2009 m. tyrimo instrumento klausimų formuluotes.

Bendrojo ugdymo mokyklas, kurių vadovai 2019 m. rudenį atsakė į parengtos anketos klausimus, galima apibūdinti taip:

- respondentai atstovavo 37 pradinėms mokykloms ir mokykloms-darželiams, 123 pagrindinėms mokykloms, 50 progimnazijų ir 93 gimnazijoms;
- 188 bendrojo ugdymo mokyklos veikė mieste ir 115 mokyklų – kaime;
- 95 bendrojo ugdymo mokyklose 10 proc. ir mažiau visų mokytojų turėjo 0–14 metų pedagoginio darbo stažą, 101 mokykloje – tokį darbo stažą turėjo nuo 11 iki 20 proc. visų mokytojų, 53 mokyklose – nuo 21 iki 30 proc. visų mokytojų, 54 mokyklose – daugiau kaip 30 proc. visų mokytojų;
- 119 bendrojo ugdymo mokyklų 5 proc. ir mažiau visų mokytojų turėjo 0–9 metų pedagoginio darbo stažą, 57 mokyklose – tokį darbo stažą turėjo nuo 6 iki 10 proc. visų mokytojų, 73 mokyklose – nuo 11 iki 20 proc. visų mokytojų, 54 mokyklose – daugiau kaip 20 proc. visų mokytojų;
- 45 bendrojo ugdymo mokyklose aukščiausios kvalifikacijos mokytojai (mokytojai metodininkai ir mokytojai ekspertai) sudarė 15 proc. ir mažiau visų mokyklos mokytojų, 46 mokyklose – aukščiau-

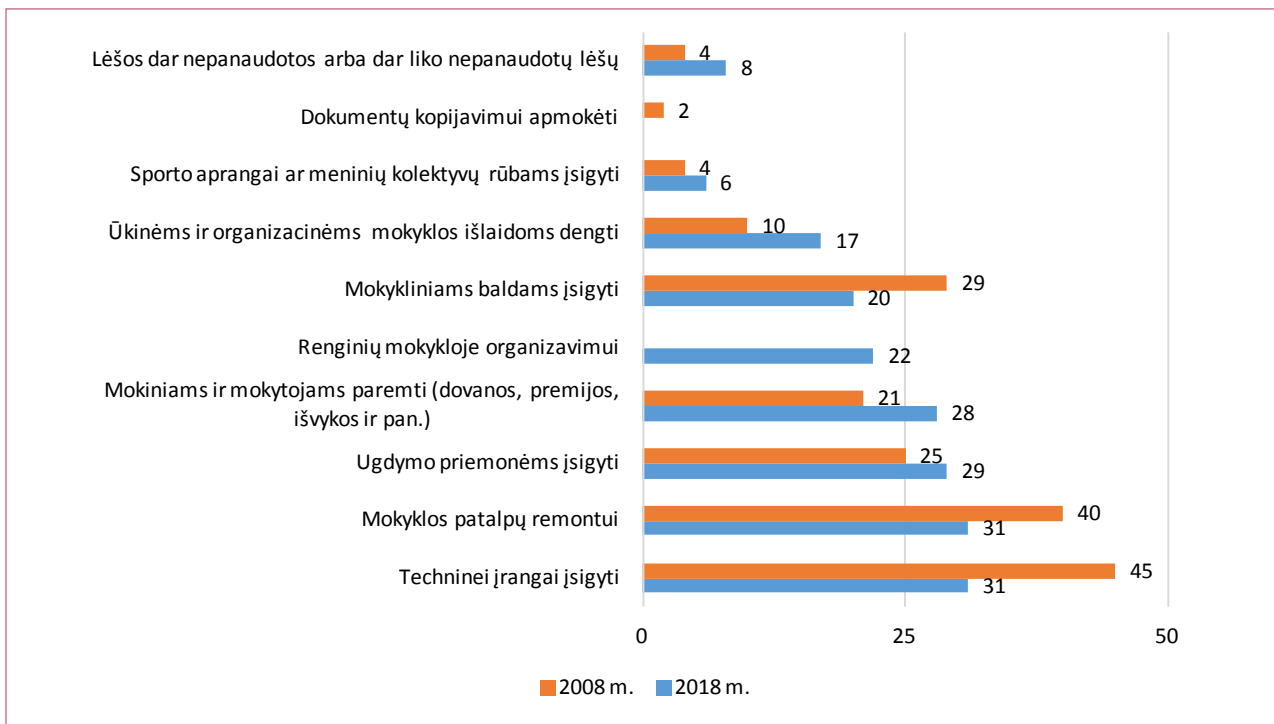
sios kvalifikacijos mokytojai sudarė nuo 16 iki 30 proc. visų mokyklos mokytojų, 95 mokyklose – nuo 31 iki 50 proc. visų mokyklos mokytojų, o 117 mokyklų – daugiau nei 50 proc. visų mokyklos mokytojų;

- 71 bendrojo ugdymo mokykloje mokėsi 100 ar mažiau mokinių, 59 mokyklose – nuo 101 iki 200 mokinių, 95 mokyklose – nuo 201 iki 450 mokinių ir 78 mokyklose – daugiau nei 450 mokinių;
- tyrime dalyvavę respondentai atstovavo bendrojo ugdymo mokykloms, kurioms 2018 m. VMI pervesta parama siekė, skaičiuojant mokyklos gautos paramos aritmetinį vidurkį, 1 633 eurus, o skaičiuojant gautos paramos medianą – 947 eurus;
- tyrime dalyvavę respondentai atstovavo bendrojo ugdymo mokykloms, kurioms 2018 m. VMI pervesta parama siekė, skaičiuojant vienam mokiniui tekusios paramos aritmetinį vidurkį, 5,24 euro, o skaičiuojant vienam mokiniui tekusios paramos medianą – 4,40 euro.

Respondentų apklausos pradžioje klausta, ar respondento atstovaujama mokykla tiesiogiai arba per mokinių tėvų labdaros ir paramos fondą yra pervedamos lėšos kaip paramai ir labdarai skirta Lietuvos gyventojų metinio pajamų mokesčio dalis. 98 proc. respondentų nurodė, kad tokios lėšos tikrai yra pervedamos, o 2 proc. (5 respondentai) – kad nėra pervedamos. Iš VMI gautos informacijos matyti, kad iš apklaustųjų tik 4 mokyklos negavo jokios paramos, taigi, vienas mokyklos vadovas tikrai nepakankamai dėmesingai atsakė į anketos klausimus.

Antru klausimu klausta, kaip respondento atstovaujamoje mokykloje 2018 ir 2019 metais buvo išleistos lėšos, surinktos kaip Lietuvos gyventojų parama. Tai buvo atviras klausimas ir, jį koduojant, buvo bandyta pasinaudoti 2009 m. tyrimo metu taikytu analogiško klausimo atsakymų kodifikatoriumi. Paaiškėjo, kad šis kodifikatorius tinkamas ir 2019 metais, tik 2009 m. mokyklų bendruomenės dalį suaukotų lėšų skyrė dokumentų kopijavimui apmokėti, o 2019 m. mokykloms tai jau nebebuvo tokia aktuali problema, kad reikėtų naudoti paramos lėšas. Kita vertus, 2009 m. tyrime respondentai nenurodė skyrę paramos lėšų įvairių renginių – pilietiškumo akcijų, mokytojų dienos paminėjimo, geriausių mokinių pagerbimo šventės, Erasmus projekto renginių, tarpmokyklinės sporto šventės ir pan. – mokykloje organizavimui, o, kaip parodė 2019 m. apklausos duomenų analizė, tai jau buvo svarbi priežastis naudoti gautas paramos lėšas. Iš 43 pav. matyti, kad pagrindiniai 2018 m. gautos paramos panaudojimo tikslai, kaip ir prieš dešimtmetį, buvo įvairios techninės įrangos (nuo kopijavimo aparatų iki mokinių valgyklos virtuvės katilo) įsigijimas ir mokyklos patalpų remontas. Lyginant su 2009 m. rečiau paramos lėšos naudotos mokykliniams baldams įsigyti, dažniau – mokiniams paremti (prie paramos panaudojimo tikslo 2019 m. atsiranda ir mokytojų rėmimas), taip pat ūkinėms ir organizacinėms mokyklos išlaidoms padengti.

43 pav. Respondentų – mokyklų vadovų – nurodyti tikslai, kam buvo panaudotos kaip parama ir labdara 2018 ir 2008 m. gautos Lietuvos gyventojų skirtos lėšos (proc.)

Remiantis prie respondentų atsakymų duomenų bazės pridėtais ŠVIS ir VMI duomenimis, galima bandyti aiškintis, kokios bendrojo ugdymo mokyklos statistiškai reikšmingai dažniau pasirinko vieną ar kitą 2018 m. gautos paramos panaudojimo tikslą. Žinant, kad gautos paramos lėšomis mokyklų bendruomenės dažniausiai bando spręsti didžiausias problemas, kurių sprendimui joms neužtenka kitais būdais gautų lėšų, arba tos problemos, mokyklų steigėjų vertinimu, nelaikomos tokiomis rimtomis, galima apibrėžti įvairioms bendrojo ugdymo mokykloms kylančius iššūkius, kurių negalima išspręsti įprastais būdais finansuojant savivaldybės įsteigtą bendrojo ugdymo mokyklą.

Gautos paramos lėšas įvairiai techninei įrangai įsigyti dažniau skyrė:

- pradinės mokyklos, mokyklos-darželiai ir progimnazijos;
- mieste veikiančios mokyklos;
- mokyklos, kuriose mokosi daugiau nei 200 mokinių;
- mokyklos, kurių bendra 2018 m. gauta parama viršijo 1 100 eurų;
- mokyklos, kurios, skaičiuojant vienam mokiniui, gavo po 2,51 euro ir daugiau paramos.

Gautos paramos lėšas mokyklos patalpų remontui dažniau skyrė:

- pagrindinės mokyklos ir progimnazijos;
- mokyklos, kurių bendra 2018 m. gauta parama viršijo 2 500 eurų;
- mokyklos, kurios, skaičiuojant vienam mokiniui, gavo po 4,51 euro ir daugiau paramos.

Gautos paramos lėšas įvairioms ugdymo priemonėms įsigyti dažniau skyrė:

- pradinės mokyklos;
- mokyklos, kuriose 0–9 metų darbo stažą turintys mokytojai sudaro 5 proc. ar mažiau visų mokyklos mokytojų;
- mokyklos, kurių bendra 2018 m. gauta parama viršijo 400 eurų;
- mokyklos, kurios, skaičiuojant vienam mokiniui, gavo po 2,51 euro ir daugiau paramos.

Gautos paramos lėšas mokiniams ir mokytojams paremti dažniau skyrė:

- progimnazijos ir gimnazijos;
- miesto mokyklos;
- mokyklos, kuriose mokosi daugiau nei 450 mokinių;
- mokyklos, kurios, skaičiuojant vienam mokiniui, gavo ne didesnę nei 8,50 euro paramą;
- mokyklos, kurių bendra 2018 m. gauta parama viršijo 750 eurų.

Gautos paramos lėšas renginių mokykloje organizavimui dažniau skyrė:

- gimnazijos;
- kaimo mokyklos;
- mokyklos, kurių bendra 2018 m. gauta parama neviršijo 2 500 eurų;
- mokyklos, kurios, skaičiuojant vienam mokiniui, gavo ne daugiau nei po 4,50 euro paramos.

Gautos paramos lėšas mokykliniams baldams įsigyti dažniau skyrė:

- progimnazijos;
- mokyklos, kuriose aukščiausios kvalifikacijos mokytojai (mokytojai metodininkai ir mokytojai ekspertai) sudaro daugiau kaip 30 proc. visų mokytojų;
- mokyklos, kuriose mokosi daugiau nei 200 mokinių;
- mokyklos, kurių bendra 2018 m. gauta parama viršijo 2 500 eurų;
- mokyklos, kurios, skaičiuojant vienam mokiniui, gavo po 4,51 euro ir daugiau paramos.

Gautos paramos lėšas ūkinėms ir organizacinėms mokyklos išlaidoms dengti dažniau skyrė:

- gimnazijos;
- mokyklos, kuriose mokosi daugiau nei 200 mokinių.

Gautos paramos lėšas mokyklos sporto komandų aprangai ar meninių kolektyvų rūbams įsigyti dažniau skyrė progimnazijos.

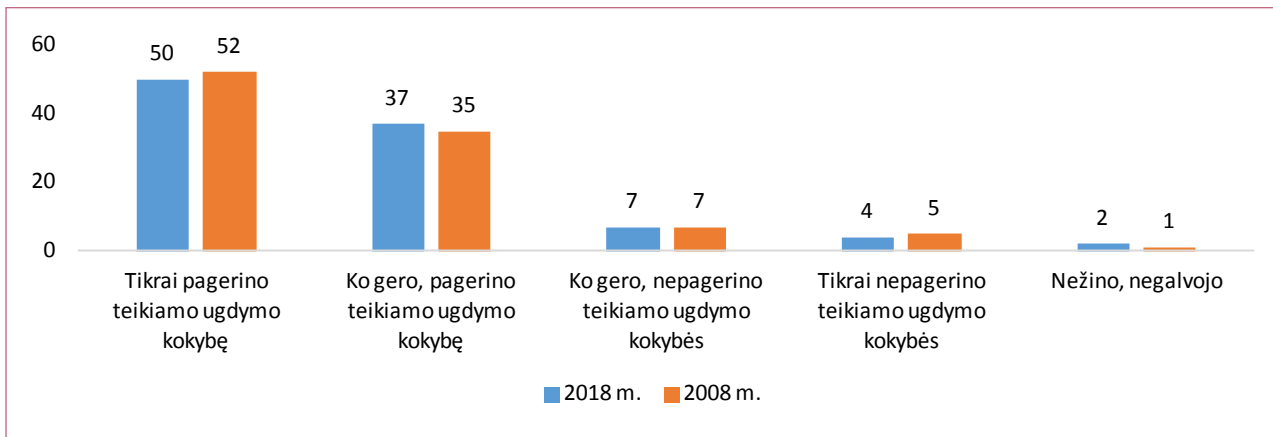
Visų ar dalies gautų paramos lėšų dažniau dar nepanaudojo:

- pradinės mokyklos ir mokyklos-darželiai;
- kaimo mokyklos;
- mokyklos, kuriose mokosi mažiau nei 200 mokinių;
- mokyklos, kurių bendra 2018 m. gauta parama neviršijo 400 eurų.

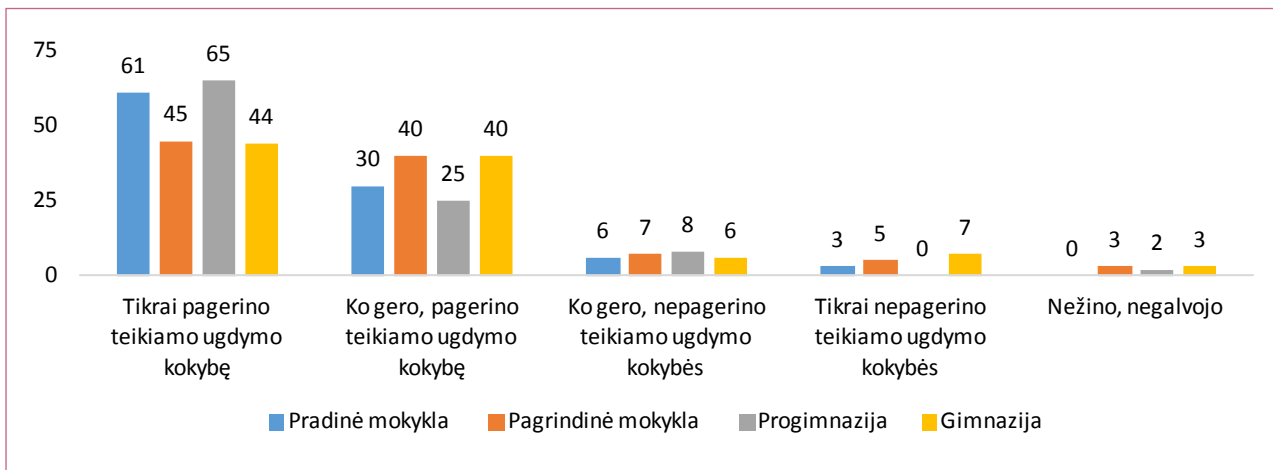
Apibendrinant paramos panaudojimo tikslų analizę galima teigti, kad mokyklų bendruomenės pagal gautos paramos dydį aiškiai planuoja, kaip ją panaudoti. Gautos, bet nepanaudotos paramos lėšos, kaip matyti iš respondentų atsakymų analizės, dažniau irgi priklauso nuo gautos paramos dydžio. Jei gauta parama nedidelė, kelerius metus ji kaupiama, kol susidariusi didesnė suma leidžia įsigyti mokyklos bendruomenei reikalingą daiktą ar paslaugą.

Taip pat respondentų klausta, ar jų atstovaujamos bendrojo ugdymo mokyklos gaunamos paramos panaudojimas padėjo pagerinti mokyklos teikiamo ugdymo kokybę. 2009 m. ir 2019 m. tyrimų rezultatai rodo, kad, pusės respondentų vertinimu, paramos lėšų panaudojimas tikrai pagerino mokyklos teikiamo ugdymo kokybę, o beveik keturių penktadalių respondentų vertinimu, – ko gero, pagerino (44 pav.). Kitus galimus atsakymus pasirinkusių respondentų dalis abiem atvejais buvo nedaug didesnė už statistinę duomenų paklaidą.

44 pav. 2018 ir 2008 m. mokyklų gautų Lietuvos gyventojų paramos ir labdaros lėšų sėkmingas panaudojimas gerinant teikiamo ugdymo kokybę (proc.)

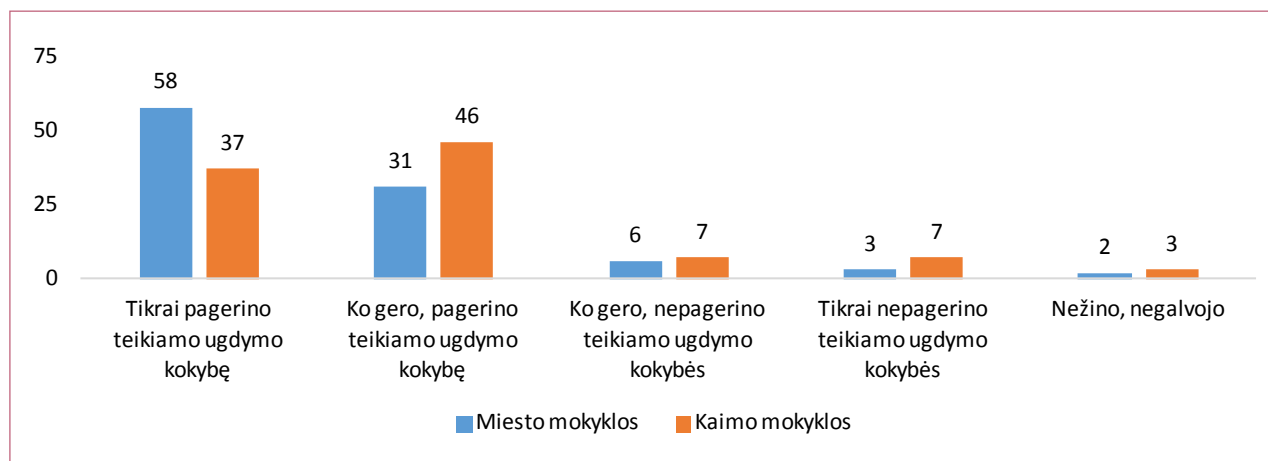

45 pav. 2018 m. mokyklų gautų Lietuvos gyventojų paramos ir labdaros lėšų sėkmingas panaudojimas gerinant teikiamo ugdymo kokybę pagal mokyklos tipą (proc.)

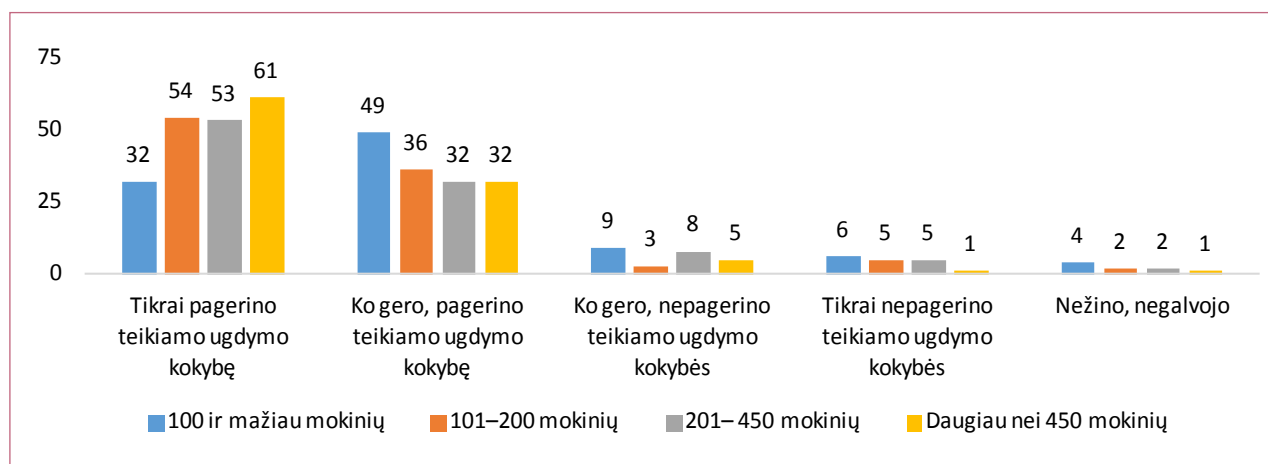
Surinktų duomenų analizė rodo, kad gautos paramos sėkmingas panaudojimas priklauso nuo mokyklos tipo – respondentai, atstovaujantys pradinei mokyklai ir progimnazijai, aktyviau vertino gautos paramos panaudojimą gerinant teikiamo ugdymo kokybę sėkmingumą (45 pav.). Kita vertus, pagrindinei mokyklai ir gimnazijai atstovaujantys respondentai atsakė dvejopai – maždaug du penktadaliai jų paramos panaudojimą vertino kaip tikrai gerinantį ugdymo kokybę, o tik truputį mažiau – tik kaip, ko gero, gerinantį ugdymo kokybę.

Respondentų pateiktas gautos paramos sėkmingo panaudojimo vertinimas priklauso nuo vietovės, kurioje veikia bendrojo ugdymo mokykla – mieste veikiančią mokyklą atstovaujantys respondentai aiškiai aukščiau vertino gautos paramos panaudojimo sėkmingumą (46 pav.).

46 pav. 2018 m. mokyklų gautų Lietuvos gyventojų paramos ir labdaros lėšų sėkmingas panaudojimas gerinant teikiamo ugdymo kokybę pagal vietovę, kurioje veikia mokykla (proc.)

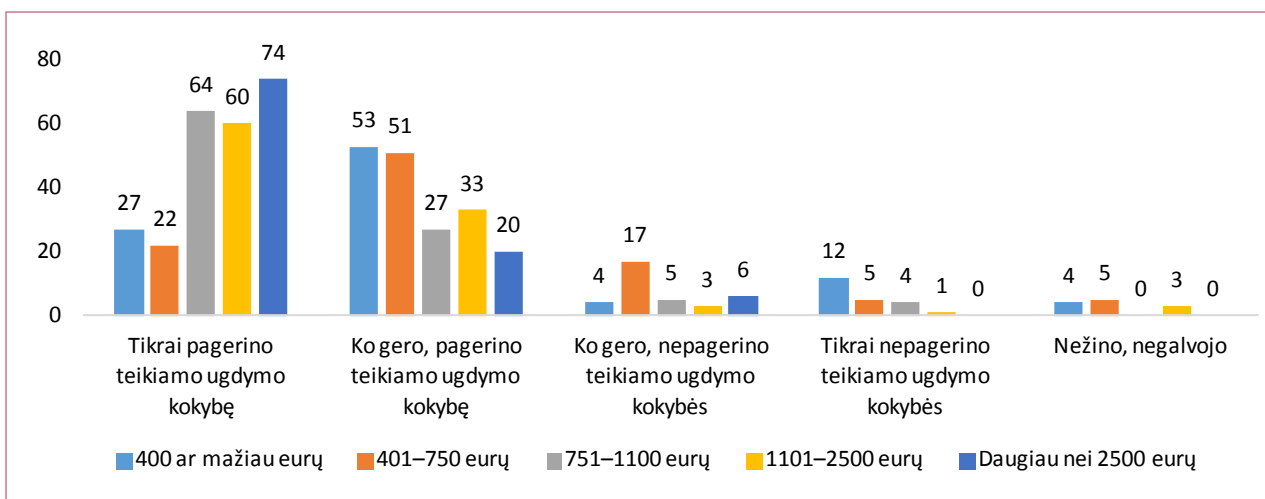
Respondentų vertinimas, ar gautos paramos panaudojimas pagerino jo atstovaujamos bendrojo ugdymo mokyklos teikiamo ugdymo kokybę, priklauso nuo lėšų panaudojimo tikslo. Respondentų vertinimu, dažniau teikiamo ugdymo kokybę pagerino įvairios techninės įrangos įsigijimas (68 proc. respondentų, atstovaujančių techninę įrangą įsigijusioms mokykloms, nurodė, kad tai tikrai pagerino ugdymo kokybę) ir mokyklos patalpų remontas (atitinkamai, 61 proc. respondentų), o rečiausiai ugdymo kokybę pagerino lėšos, skirtos mokiniams ir mokytojams paremti (44 proc. respondentų nurodė, kad toks lėšų panaudojimas tikrai pagerino ugdymo kokybę), renginių mokykloje organizavimas (atitinkamai, 45 proc. respondentų) ir mokyklos ūkio lėšų apmokėjimas (atitinkamai, 46 proc. respondentų). Kai kuriais atvejais galima suabejoti, ar respondentai iš tiesų manė, kad mokyklos ūkio lėšų apmokėjimas tikrai gali pagerinti mokyklos teikiamo ugdymo kokybę. Būtina prisiminti, kad respondentai galėjo pateikti kelis atsakymus apie paramos panaudojimo tikslus, o paramos panaudojimo sėkmingumą vertino apibendrintai.

Respondento nuomonė apie gautų paramos lėšų sėkmingą panaudojimą mokyklos teikiamo ugdymo kokybei gerinti priklauso nuo jo atstovaujamos bendrojo ugdymo mokyklos dydžio (mokinių skaičiaus) – respondentai, atstovaujantys 100 ar mažiau mokinių turinčioms mokykloms, aiškiai rečiau nurodė, kad lėšų panaudojimas tikrai buvo sėkmingas, o aukščiausiai paramos lėšų panaudojimo sėkmingumą vertino daugiau nei 450 mokinių turinčių mokyklų atstovai (47 pav.).

47 pav. 2018 m. mokyklų gautų Lietuvos gyventojų paramos ir labdaros lėšų sėkmingas panaudojimas gerinant teikiamo ugdymo kokybę pagal mokyklos dydį (proc.)

VMI duomenų analizė parodė, kad daugiausiai lėšų iš gyventojų 2018 metais tarp savivaldybės įsteigtų sugebėjo surinkti didžiausios mokinių skaičiumi bendrojo ugdymo mokyklos. Taigi, numanomą priklausomybę patvirtino ir surinktų duomenų analizė – daugiau lėšų sugebėjusių iš gyventojų surinkti mokyklų atstovai dažniau aukščiausiai vertino surinktų lėšų sėkmingą panaudojimą teikiamo ugdymo kokybei gerinti, o jei mokykla sugebėjo surinkti mažiau nei 750 eurų, ypač retai respondentai nurodė, kad tų lėšų panaudojimas tikrai pagerino teikiamo ugdymo kokybę (48 pav.).

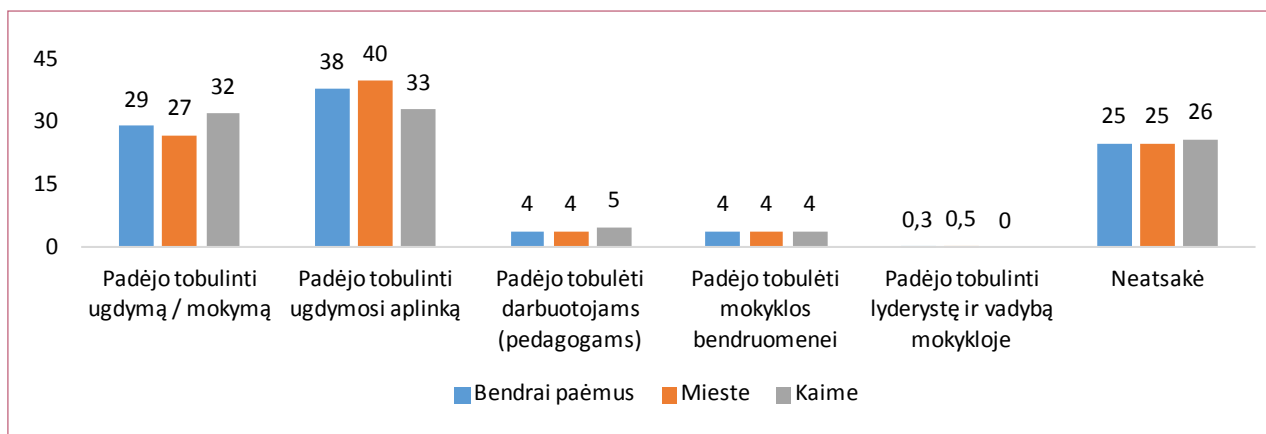
48 pav. 2018 m. mokyklų gautų Lietuvos gyventojų paramos ir labdaros lėšų sėkmingas panaudojimas gerinant teikiamo ugdymo kokybę pagal mokyklos gautų lėšų dydį (proc.)

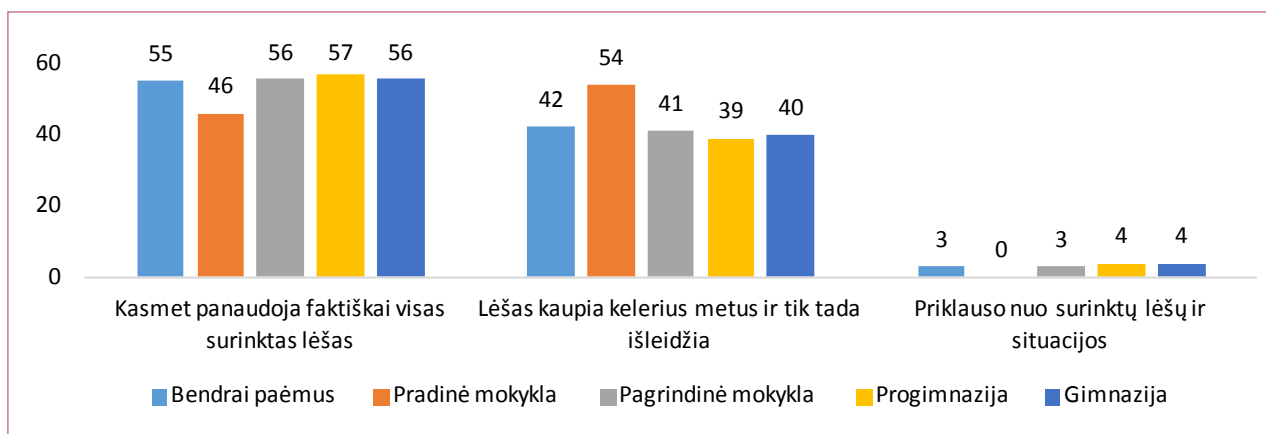
48 pav. pavaizduotą situaciją patvirtina ir mokyklos surinktų lėšų, skaičiuojant vienam mokiniui, palyginimas su respondentų išreikštu tų lėšų panaudojimo sėkmingumu – 4,51 euro ir didesnę paramą, skaičiuojant vienam mokiniui, surinkusių bendrojo ugdymo mokyklų atstovai statistiškai reikšmingai dažniau nurodė, kad šių lėšų panaudojimas tikrai pagerino mokyklos teikiamo ugdymo kokybę.

Respondentų taip pat prašyta paaiškinti ir pagrįsti savo mokyklos bendruomenės pasirinkimą, kaip išleisti paramos lėšas. Šis klausimas buvo atviras, taigi, iškilo poreikis rasti teorinį konstruktą respondentų atsakymų kodavimui. Tokiu teoriniu konstruktą pasirinkta *Geros mokyklos koncepcija*, o tiksliau – Geros mokyklos modelio schemoje nurodytos mokyklos vertinimo (veiklos) sritys¹². Koduojant respondentų atsakymus analizuota, kurią mokyklos veiklos sritį, respondento vertinimu, gerino ar tobulino už surinktas paramos lėšas įsigyta prekė ar paslauga. Tai buvo labai subjektyvus respondentų vertinimas, ir analizuojant aiškėjo, kaip respondentas mato problemą. Tokiu atveju to paties daikto ar paslaugos įsigijimas, priklausomai nuo respondento paaiškinimo, koduojant galėjo būti priskirtas skirtingai mokyklos veiklos sričiai. Pavyzdžiui, kokios nors ugdymo priemonės įsigijimas respondento galėjo būti aiškinamas siekiu turtinti ugdymosi aplinką arba sudaryti sąlygas mokyklos mokiniams pasiekti aukštesnius akademinis rezultatus. Apibendrinus taip sukoduotus respondentų atsakymus galima teigti, kad 2018 m. mokyklų gautos paramos panaudojimas, *respondentų supratimu*, dažniausiai padėjo tobulinti dvi bendrojo ugdymo mokyklos sritis: mokyklos ugdymosi aplinką ir ugdymo / mokymo procesą, o rečiausiai – lyderystę ir vadybą mokykloje. Atlikus koreliaciją su įvairiais mokyklos požymiais, nustatytas tik vienas reikšmingesnis vertinimų skirtumas: jei miesto bendrojo ugdymo mokyklų bendruomenės aiškiai labiau siekia tobulinti ugdymosi aplinką, tai kaimo mokyklų bendruomenės praktiškai vienodai dažnai surinktą paramą naudojo ugdymosi aplinkos ir ugdymo / mokymo proceso tobulinimui (49 pav.).

¹² Plg. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/f2f65120a7bb11e5be7f919a1e9e>.

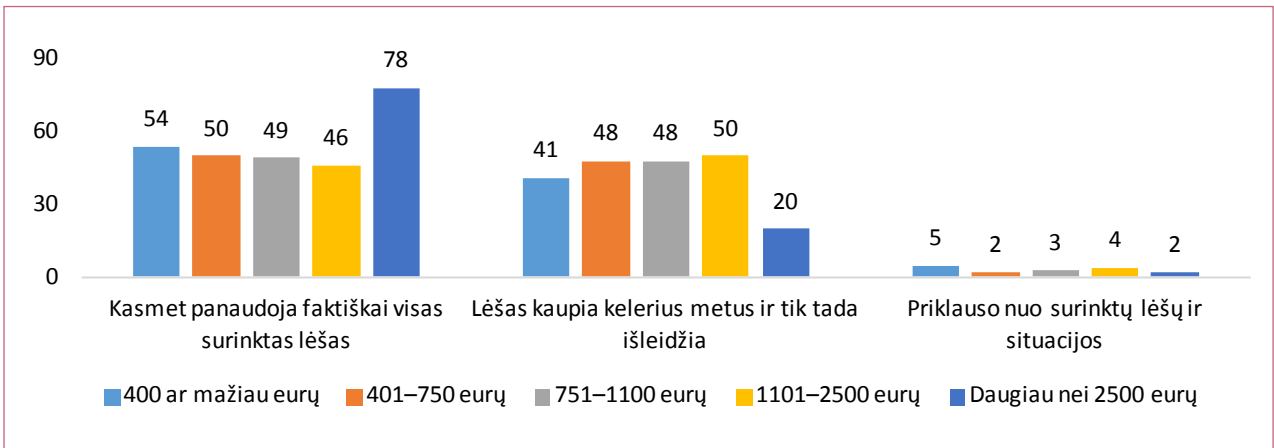
49 pav. 2018 m. mokyklų gautų Lietuvos gyventojų paramos ir labdaros lėšų panaudojimo tikslas bendrai paėmus ir pagal vietovę, kur veikia mokykla (proc.)

Atrinktų savivaldybių bendrojo ugdymo mokyklų atstovų apklausos pabaigoje respondentams užduotas klausimas, kokią strategiją dažniausiai taiko jų mokyklos bendruomenė, panaudodama gautas paramos ir labdaros lėšas: iš karto išleidžia visas surinktas lėšas ar taupo kelerius metus ir tik tada išleidžia sukauptą didesnę lėšų sumą. Gautų respondentų atsakymų analizė parodė, kad Lietuvos bendrojo ugdymo mokykloms labiau priimtina kasmet išleisti kaip parama surinktas lėšas, o mažiau priimtina tas lėšas kelerius metus kaupti ir tik tada išleisti. Galima manyti, kad dauguma šalies bendrojo ugdymo mokyklų bendruomenių yra aiškiai apsisprendusi dėl paramos lėšų panaudojimo strategijos ir labai reta mokyklų bendruomenių, kurios dėl lėšų panaudojimo sprendžia pagal surinktas lėšas ir situaciją. Analizuojant respondentų atsakymus pagal jų atstovaujamos mokyklos tipą matyti, kad vien pradinių mokyklų bendruomenės labiau siekia kelerius metus kaupti paramos lėšas, o tik po to išleisti (50 pav.).

50 pav. 2018 m. mokyklų gautų Lietuvos gyventojų paramos ir labdaros lėšų panaudojimo strategija bendrai paėmus ir pagal mokyklos tipą (proc.)

Duomenų analizė parodė, kad gautos paramos panaudojimo strategijos pasirinkimui įtakos neturi joks kitas iš analizuotų mokyklų apibūdinančių požymių, tik mokyklos surinktos paramos dydis. Atlikus duomenų koreliaciją matyti, kad dažniau kasmet surinktas paramos lėšas panaudoja mažiausiai ir daugiausiai paramos lėšų surenkančios bendrojo ugdymo mokyklų bendruomenės. Jei 2018 m. mokykla surinko nuo 400 eurų iki 2 500 eurų, tai daugiau bendrojo ugdymo mokyklų bendruomenių pasirenka strategiją kelerius metus kaupti surinktas paramos lėšas ir tik tada jas išleisti. Tiesa, jei bendrojo ugdymo mokykla 2018 m. surinko daugiau nei 2 500 eurų (galima manyti, kad ir kitais metais tokios mokyklos surenka gausias paramos lėšas), jos bendruomenė vienareikšmiškai renkasi sprendimą tais pačiais metais panaudoti faktiškai visas surinktas lėšas (51 pav.).

51 pav. 2018 m. mokyklų gautų Lietuvos gyventojų paramos ir labdaros lėšų panaudojimo strategija pagal mokyklos gautos paramos dydį (proc.)

Pagrindiniai apibendrinimai ir rekomendacijos

1. Vertinant visų steigėjų įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų 2018 m. gautą paramą matyti, kad viena bendrojo ugdymo mokykla vidutiniškai gavo, skaičiuojant aritmetinį vidurkį, 1 970 eurų, o skaičiuojant medianą – 896 eurų paramą. Daugiau paramos lėšų gavo nevalstybinės bendrojo ugdymo mokyklos, mažiau – savivaldybių įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos, kurių Lietuvoje yra daugiausia. Visų steigėjų viena ikimokyklinio ugdymo įstaiga 2018 m. vidutiniškai gavo, skaičiuojant aritmetinį vidurkį, 1 420 eurų, o skaičiuojant medianą – 1 102 eurų paramą. Daugiau paramos lėšų gavo savivaldybės įsteigti vaikų lopšeliai-darželiai ir vaikų darželiai, kurių Lietuvoje daugiausia, o mažiau – nevalstybinės ikimokyklinio ugdymo įstaigos.
2. Analizuojant visų steigėjų įsteigtų bendrojo ugdymo mokyklų 2018 m. gautą paramą vienam bendrojo ugdymo mokyklos mokiniui, jam vidutiniškai teko, skaičiuojant aritmetinį vidurkį, 6,49 euro, o skaičiuojant medianą – 4,54 euro parama. Daugiau paramos lėšų, skaičiuojant vienam mokiniui, gavo nevalstybinės mokyklos, mažiau – savivaldybių įsteigtos bendrojo ugdymo mokyklos. Vertinant visų steigėjų įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų 2018 m. gautą paramą, vidutiniškai tekusią vienam ikimokyklinio ugdymo įstaigos auklėtiniui, skaičiuojant aritmetinį vidurkį, – 10,24 euro, o skaičiuojant medianą – 8,76 euro paramos. Daugiau paramos lėšų, skaičiuojant vienam ugdomam vaikui, gavo valstybės įsteigtos ikimokyklinio ugdymo įstaigos, tiesa, jų šalyje veikia tik trys, o mažiausiai – savivaldybės įsteigtos ikimokyklinio ugdymo įstaigos.
3. 2018 m., lyginant su 2008 m., reikšmingai sumažėjo savivaldybės įsteigtų ikimokyklinio ugdymo įstaigų ir bendrojo ugdymo mokyklų gaunama parama, kurią valstybė leisdavo gyventojams skirti kaip 2 proc. nuo jų sumokėtų gyventojų pajamų mokesčio. Analizuojant vienos ugdymo įstaigos gautų paramos lėšų medianą, ši Lietuvos gyventojų ugdymo įstaigoms skiriama parama per dešimtmetį bendrojo ugdymo mokykloms sumažėjo 29 procentais, o ikimokyklinio ugdymo įstaigoms – 36 procentais. Lyginant 2008 ir 2018 m. vienam mokiniui (vaikui) tekusios paramos ugdymo įstaigai aritmetinius vidurkius (medianą paskaičiuoti nėra galimybės), šis rodiklis per dešimtmetį bendrojo ugdymo mokykloms sumažėjo 27 procentais, o ikimokyklinio ugdymo įstaigoms – net 56 procentais.
4. Per paskutinį dešimtmetį buvo tobulinama Lietuvos gyventojų paramos skyrimo tvarka, nebeliko galimybės gyventojams pildyti popierines paramos skyrimo deklaracijas, gyventojui būtina VMI interneto svetainėje susisiekti ir užpildyti elektroninę deklaraciją. Taip pat Lietuvoje atsirado kur kas daugiau nei ankstesniais metais užsiregistravusių paramos ir labdaros gavėjų, sudarančių konkurenciją ugdymo įstaigoms. Galbūt dėl to per paskutinį dešimtmetį aiškiai sumažėjo ugdymo įstaigos skiriama gyventojų parama. Nuo 2020 m. keičiasi Gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 34 str. nuostatos, kurios nustato, kad nuolatinių Lietuvos gyventojų prašymu mokesčių administratorius turės pervesti ne iki 2 proc., o tik iki 1,2 proc. pajamų mokesčio sumos. Tokios aplinkybės leidžia daryti prielaidą, kad ateityje ugdymo įstaigos surinks dar mažiau paramos. Todėl galbūt kartu su VMI būtų galima inicijuoti ugdymo įstaigoms naudingus pokyčius šalies gyventojų paramos deklaravimo tvarkoje, kurie leistų lengviau deklaruoti paramą žemesnio lygio išsilavinimą įgijusiems, rečiau VMI interneto svetaine besinaudojantiems Lietuvos gyventojams.

5. Vertinant savivaldybės įsteigtų ugdymo įstaigų 2018 m. gautą paramą galima daryti tokias išvadas:
 - mieste veikiančios ugdymo įstaigos gavo aiškiai didesnės vertės gyventojų paramą, nei kaime veikiančios ugdymo įstaigos. Kita vertus, lyginant gautos paramos vidurkius tarp mieste ir kaime veikiančių įstaigų, skaičiuojant vienam ugdytiniui, padėtis mieste tik nežymiai buvo geresnė;
 - daugiausiai paramos lėšų gavo progimnazijos, o mažiausiai – pagrindinės mokyklos. Skaičiuojant vienam mokiniui, daugiausia paramos surinko Lietuvoje veikiančios pradinės mokyklos, mažiausiai – gimnazijos;
 - mažiausią paramą gavo mokyklos, kuriose mokosi 100 ir mažiau mokinių, o didžiausią – bendrojo ugdymo mokyklos, kuriose mokosi daugiau nei 450 mokinių. Tarp ikimokyklinio ugdymo įstaigų daugiausiai lėšų sugebėjo pritraukti įstaigos, kuriose ugdoma daugiau nei 200 vaikų;
 - daugiau jaunų pedagogų turinčios ugdymo įstaigos surinko ir daugiau paramos lėšų. Skiriamoji riba, kada trumpiausią darbo stažą turinčių (jauniausių) mokyklos pedagogų dalis pradeda daryti įtaką surinktų paramos lėšų kiekiui, bendrojo ugdymo mokykloje yra daugiau nei 10 proc. nuo visų mokyklos mokytojų skaičiaus, o ikimokyklinio ugdymo įstaigose – daugiau nei 30 proc. nuo visų įstaigoje dirbančių auklėtojų skaičiaus. Gali būti, kad jaunesni amžiumi pedagogai geba veiksmingiau agituoti ugdytinių artimuosius paremti mokyklą arba geriau moka parodyti, kaip tą gautą paramą sugeba panaudoti mokyklos ir mokinių naudai.
6. Vienas paramos teikėjas bendrojo ugdymo įstaigai 2018 m. vidutiniškai skyrė 25,57 euro (aritmetinis vidurkis), arba 19,97 euro (mediana), paramą, o ikimokyklinio ugdymo įstaigai – atitinkamai 21,88 euro ir 19,59 euro paramą. Prisiminus skaičiavimus, kad vieną vidutinį darbo užmokestį uždirbantis Lietuvos gyventojas iki 2020 m. galėjo skirti 54,54 euro paramą, galima daryti išvadą, kad arba paramos teikėjas paramą 2018 m. skyrė keliems paramos ir labdaros gavėjams, arba jis uždirbo mažesnę nei vidutinį darbo užmokestį. Vienas paramos teikėjas didesnę paramą skyrė nevalstybinėms bendrojo ugdymo mokykloms ir ikimokyklinio ugdymo įstaigoms.
7. Vertinant savivaldybės įsteigtas ugdymo įstaigas, galima teigti, kad:
 - miesto ir kaimo bendrojo ugdymo mokyklos ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos iš vieno vidutinio paramos teikėjo gavo panašaus dydžio paramą;
 - didžiausią paramą, skaičiuojant vieno paramos teikėjo skirtos paramos medianą, gavo gimnazijos, o nuo jų nedaug atsiliko progimnazijos. Mažiausia parama, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, buvo paremtos pagrindinės mokyklos;
 - mažiausią paramą, skaičiuojant vienam paramos teikėjui, gavo bendrojo ugdymo mokyklos, kuriose mokosi 100 ar mažiau mokinių, ir ikimokyklinio ugdymo įstaigos, kuriose ugdoma 60 ar mažiau vaikų. Paprastai tokio dydžio ugdymo įstaigos veikia kaime.
8. Per dešimtmetį iš esmės nepasikeitė šalies bendrojo ugdymo mokyklų gaunamos paramos panaudojimo tikslai. Pagrindiniai 2018 m. gautos paramos panaudojimo tikslai kaip ir prieš dešimtmetį buvo įvairios techninės įrangos (nuo kopijavimo aparatų iki mokinių valgyklos virtuvės katilo) įsigijimas ir mokyklos patalpų remontas. Lyginant su 2008 m., rečiau paramos lėšos naudotos mokykliniams baldams įsigyti, dažniau – mokiniams paremti (prie paramos panaudojimo tikslo 2018 m. atsiranda ir mokytojų rėmimas), taip pat ūkinėms ir organizacinėms mokyklos išlaidoms padengti. 2019 m. stebimas naujo ir pakankamai dažno bendrojo ugdymo mokyklos gautos paramos panaudojimo tikslo atsiradimas – įvairių renginių mokykloje organizavimas.
9. 2009 ir 2019 m. tyrimų rezultatai rodo, kad, pusės respondentų vertinimu, paramos lėšų panaudojimas tikrai pagerino mokyklos teikiamo ugdymo kokybę, o beveik keturių penktadalių respondentų vertinimu, – ko gero, pagerino. Taigi, mokyklų surenkamos paramos panaudojimas, jų atstovų žodžiais, paprastai gerina mokyklos teikiamo ugdymo kokybę.

10. Gautos paramos panaudojimo sėkmingumo įvertinimas priklauso nuo mokyklos tipo – respondentai, atstovaujantys pradinei mokyklai ir progimnazijai, akivaizdžiai aukščiau vertino gautos paramos panaudojimo gerinant teikiamo ugdymo kokybę sėkmingumą.
11. Respondentų vertinimu, dažniau teikiamo ugdymo kokybę pagerino įvairios techninės įrangos įsigijimas ir mokyklos patalpų remontas.
12. Sugebėjusių iš gyventojų daugiau lėšų surinkti mokyklų atstovai dažniau aukščiausiai vertino surinktų lėšų sėkmingą panaudojimą teikiamo ugdymo kokybei gerinti, o, jei mokykla 2018 m. sugebėjo surinkti mažiau nei 750 eurų paramos, jos atstovai ypač retai nurodė, kad tų lėšų panaudojimas tikrai pagerino teikiamo ugdymo kokybę.
13. Lietuvos bendrojo ugdymo mokykloms labiau priimtina kasmet išleisti faktiškai visas surinktas paramos lėšas, o mažiau priimtina tas lėšas kelerius metus kaupti ir tik tada išleisti. Tikrai pradinių mokyklų bendruomenės labiau siekia kelerius metus kaupti paramos lėšas, o tik vėliau išleisti.
14. Ugdymo įstaigai skirta gyventojų 2 proc. nuo sumokėtų gyventojų pajamų mokesčio parama ikimokyklinio ugdymo įstaigai arba bendrojo ugdymo mokyklai yra veiksminga parama, kuri paprastai ugdymo įstaigos bendruomenės sprendimu yra panaudojama svarbioms problemoms spręsti (pavyzdžiui, techninei įrangai įsigyti ir patalpų remontui atlikti). Dažniausiai ši parama ugdymo įstaigos bendruomenės panaudojama įstaigos teikiamo ugdymo kokybei gerinti.
15. Dėl to, kad ugdymo įstaigų gautos paramos panaudojimas nėra labai smulkiai reglamentuotas; dėl to, kad dėl šios paramos panaudojimo gali apsispręsti ugdymo įstaigų bendruomenės, ugdymo įstaigos gaunamos paramos lėšos gali būti svarbus švietimo valdymo decentralizacijos veiksnys.
16. Ugdymo įstaigų gaunama parama nėra vienodo dydžio. Galima teigti, kad kai kada ši parama netgi padidina ugdymo įstaigų nelygybę. Iš galimybės gauti gyventojų paramą dažniau išlošia miestuose veikiančios nevalstybinės bendrojo ugdymo mokyklos ir miestuose veikiančios savivaldybių įsteigtos ikimokyklinio ugdymo įstaigos.
17. Iš vieno paramos teikėjo skiriamų lėšų analizės matyti, kad paramą ugdymo įstaigoms dažniausiai teikia ne tik ir ne tiek labai daug uždirbantys asmenys. Tinkamai organizavus ugdymo įstaigos bendruomenės narių ir kitų asmenų agitaciją, mokyklos bendruomenei parodžius, kaip ugdomųjų naudai yra išleidžiamos įstaigos kaip parama gautos lėšos, galima reikšmingai padidinti ugdymo įstaigos surinkamas paramos lėšas. Galbūt verta ugdymo įstaigų steigėjams atkreipti dėmesį į šį aspektą ir savo sprendimais paremti aktyvias ugdymo įstaigų bendruomenes.
18. Būtų naudinga parengti ir ugdymo įstaigų vadovams ir pedagogams pasiūlyti specialius mokymus, kuriuose būtų rodomi modernūs darbo su ugdymo įstaigos bendruomene ir su mokyklos mikrorajono bendruomene būdai, taip pat būdai ir priemonės, kaip ugdymo įstaiga galėtų pristatyti savo veiklą.
19. Praktika rodo, o atrinktų bendrojo ugdymo mokyklų vadovų apklausa tai patvirtina, kad ugdymo įstaigos kaip parama gautos lėšos yra labai gera priemonė tobulinti ugdymo procesą, ypač, kai iškyla kokios nors nenumatytos aplinkybės. Galima manyti, kad ateityje ugdymo įstaigų gaunama parama dėl įvairiausių aplinkybių (gyventojų pajamų mokesčio įstatymo 34 str. pasikeitimo, tolesnio įstaigų ir organizacijų – paramos ir labdaros gavėjų – sąrašo didėjimo ir pan.) gali reikšmingai sumažėti. Todėl galbūt verta apsvarstyti galimybę ugdymo įstaigoms bent nedidelę dalį joms skirtų lėšų naudoti pačios ugdymo įstaigos bendruomenės nuožiūra.

1 priedas. Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenų apie paramą gavusias ugdymo įstaigas statistinė analizė

A. UGDYMO ĮSTAIGOMS SKIRTOS PARAMOS STATISTINĖ ANALIZĖ

Visų steigėjų ugdymo įstaigos bendrai paėmus

Bendra informacija apie lėšas (Eur)

Bendrojo ugdymo mokyklos N=1105	Vienos įstaigos gautų lėšų aritmetinis vidurkis	1970
	Vienos įstaigos gautų lėšų mediana	896
	Vienam mokiniui tekusių lėšų (aritmetinis vidurkis)	6,49
	Vienam mokiniui tekusių lėšų (mediana)	4,54
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos N=739	Vienos įstaigos gautų lėšų aritmetinis vidurkis	1420
	Vienos įstaigos gautų lėšų mediana	1102
	Vienam vaikui tekusių lėšų (aritmetinis vidurkis)	10,24
	Vienam vaikui tekusių lėšų (mediana)	8,76

Įstaigos pagal vienam mokiniui tekusių lėšų sumą (proc.)

	Bendrojo ugdymo mokyklos	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga (skaičiuojant pagal BU skalę)
2,5 euro arba mažiau	25	11
2,51–4,5 euro	25	10
4,51–8,5 euro	25	28
Daugiau nei 8,5 euro	25	51

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos pagal vienam ugdomam vaikui tekusių lėšų sumą (proc.)

5,0 eurai arba mažiau	24
5,01–8,5 euro	25
8,51–14,5 euro	26
Daugiau nei 14,5 euro	25

Savivaldybės įstaigos*Bendra informacija apie lėšas (Eur)*

Bendrojo ugdymo mokyklos N=1017	Vienos įstaigos gautų lėšų aritmetinis vidurkis	1824
	Vienos įstaigos gautų lėšų mediana	889
	Vienam mokiniui tekusių lėšų (aritmetinis vidurkis)	5,88
	Vienam mokiniui tekusių lėšų (mediana)	4,37
Ikmokyklinio ugdymo įstaigos N=589	Vienos įstaigos gautų lėšų aritmetinis vidurkis	1637
	Vienos įstaigos gautų lėšų mediana	1358
	Vienam vaikui tekusių lėšų (aritmetinis vidurkis)	10,05
	Vienam vaikui tekusių lėšų (mediana)	8,76

Įstaigos pagal vienam mokiniui tekusių lėšų sumą (proc.)

	Bendrojo ugdymo mokyklos	Ikmokyklinio ugdymo įstaiga (skaičiuojant pagal BU skalę)
2,5 euro arba mažiau	26	6
2,51–4,5 euro	26	11
4,51–8,5 euro	26	32
Daugiau nei 8,5 euro	22	51

Ikmokyklinio ugdymo įstaigos pagal vienam ugdomam vaikui tekusių lėšų sumą (proc.)

5,0 eurai arba mažiau	20
5,01–8,5 euro	29
8,51–14,5 euro	28
Daugiau nei 14,5 euro	23

Valstybės įstaigos*Bendra informacija apie lėšas (Eur)*

Bendrojo ugdymo mokyklos N=30	Vienos įstaigos gautų lėšų aritmetinis vidurkis	2421
	Vienos įstaigos gautų lėšų mediana	1073
	Vienam mokiniui tekusių lėšų (aritmetinis vidurkis)	9,77
	Vienam mokiniui tekusių lėšų (mediana)	5,99
Ikmokyklinio ugdymo įstaigos N=3	Vienos įstaigos gautų lėšų aritmetinis vidurkis	1129
	Vienos įstaigos gautų lėšų mediana	530
	Vienam vaikui tekusių lėšų (aritmetinis vidurkis)	17,37
	Vienam vaikui tekusių lėšų (mediana)	13,76

Įstaigos pagal vienam mokiniui tekusių lėšų sumą (proc.)

	Bendrojo ugdymo mokyklos	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga (skaičiuojant pagal BU skalę)
2,5 euro arba mažiau	20	0
2,51–4,5 euro	17	0
4,51–8,5 euro	23	33
Daugiau nei 8,5 euro	40	67

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos pagal vienam ugdomam vaikui tekusių lėšų sumą (proc.)

5,0 eurai arba mažiau	0
5,01–8,5 euro	33
8,51–14,5 euro	33
Daugiau nei 14,5 euro	33

Nevalstybinės įstaigos

Bendra informacija apie lėšas (Eur)

Bendrojo ugdymo mokyklos N=58	Vienos įstaigos gautų lėšų aritmetinis vidurkis	4301
	Vienos įstaigos gautų lėšų mediana	1628
	Vienam mokiniui tekusių lėšų (aritmetinis vidurkis)	19,36
	Vienam mokiniui tekusių lėšų (mediana)	17,99
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos N=147	Vienos įstaigos gautų lėšų aritmetinis vidurkis	556
	Vienos įstaigos gautų lėšų mediana	298
	Vienam vaikui tekusių lėšų (aritmetinis vidurkis)	12,74
	Vienam vaikui tekusių lėšų (mediana)	8,62

Įstaigos pagal vienam mokiniui tekusių lėšų sumą (proc.)

	Bendrojo ugdymo mokyklos	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga (skaičiuojant pagal BU skalę)
2,5 euro arba mažiau	24	31
2,51–4,5 euro	5	10
4,51–8,5 euro	5	9
Daugiau nei 8,5 euro	66	50

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos pagal vienam ugdomam vaikui tekusių lėšų sumą (proc.)

5,0 eurai arba mažiau	42
5,01–8,5 euro	8
8,51–14,5 euro	14
Daugiau nei 14,5 euro	36

B. INFORMACIJOS APIE PARAMOS TEIKĖJUS STATISTINĖ ANALIZĖ

Visų steigėjų ugdymo įstaigos bendrai paėmus*Bendra informacija (Eur)*

Bendrojo ugdymo mokyklos, N=1105	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	25,57
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,97
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos, N=739	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	21,88
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,29

Bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

15 eurų ir mažiau	22
15,01–20 eurų	28
20,01–25 eurai	22
Daugiau nei 25 eurai	28

Ikimokyklinio ugdymo įstaigos pagal vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

15 eurų ir mažiau	26
15,01–20 eurų	29
20,01–30 eurų	23
Daugiau nei 30 eurų	22

Įstaigos pagal aukotojų skaičiaus santykį su įstaigoje dirbančių pedagogų skaičiumi (proc.)

	Bendrojo ugdymo mokyklos	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga
Aukotojų mažiau nei įstaigos pedagogų	13	7
Aukotojų tiek pat, kiek įstaigos pedagogų	19	4
Aukotojų du kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	21	10
Aukotojų tris kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	14	15
Aukotojų daugiau nei tris kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	33	64

Savivaldybės įstaigos*Bendra informacija (Eur)*

Bendrojo ugdymo mokyklos, N=1017	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	23,57
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,59
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos, N=589	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	20,91
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	18,84

Įstaigos pagal aukotojų skaičiaus santykį su įstaigoje dirbančių pedagogų skaičiumi (proc.)

	Bendrojo ugdymo mokyklos	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga
Aukotojų mažiau nei įstaigos pedagogų	12	3
Aukotojų tiek pat, kiek įstaigos pedagogų	19	3
Aukotojų du kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	23	9
Aukotojų tris kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	14	16
Aukotojų daugiau nei tris kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	32	69

Valstybės įstaigos

Bendra informacija (Eur)

Bendrojo ugdymo mokyklos, N=30	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	30,98
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	24,34
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos, N=3	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	27,10
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	22,08

Įstaigos pagal aukotojų skaičiaus santykį su įstaigoje dirbančių pedagogų skaičiumi (proc.)

	Bendrojo ugdymo mokyklos	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga
Aukotojų mažiau nei įstaigos pedagogų	24	0
Aukotojų tiek pat, kiek įstaigos pedagogų	20	0
Aukotojų du kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	13	33
Aukotojų tris kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	10	33
Aukotojų daugiau nei tris kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	33	33

Nevalstybinės įstaigos

Bendra informacija (Eur)

Bendrojo ugdymo mokyklos, N=58	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	60,91
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	40,69
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos, N=147	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	47,94
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	26,81

Įstaigos pagal aukotojų skaičiaus santykį su įstaigoje dirbančių pedagogų skaičiumi (proc.)

	Bendrojo ugdymo mokyklos	Ikimokyklinio ugdymo įstaiga
Aukotojų mažiau nei įstaigos pedagogų	23	31
Aukotojų tiek pat, kiek įstaigos pedagogų	6	8
Aukotojų du kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	6	10
Aukotojų tris kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	11	10
Aukotojų daugiau nei tris kartus daugiau nei įstaigos pedagogų	54	41

Bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

	Savivaldybių mokyklos, N=1017	Valstybinės mokyklos, N=30	Nevalstybinės mokyklos, N=58
15 eurų ir mažiau	23	10	17
15,01–20 eurų	30	30	0
20,01–25 eurai	22	13	9
Daugiau nei 25 eurai	25	47	74

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis pagal vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

	Savivaldybių įstaigos, N=589	Valstybinės įstaigos, N=3	Nevalstybinės įstaigos, N=147
15 eurų ir mažiau	25	0	32
15,01–20 eurų	34	0	7
20,01–30 eurų	24	100	18
Daugiau nei 30 eurų	17	0	43

Savivaldybių įstaigos – bendrojo ugdymo mokyklos

Bendra informacija – miestas (Eur)

Bendrojo ugdymo mokyklos, N=596	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	24,77
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	21,73
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos, N=504	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	21,07
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,17

Bendra informacija – kaimas (Eur)

Bendrojo ugdymo mokyklos, N=421	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	18,49
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	17,46
Ikimokyklinio ugdymo įstaigos, N=85	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	18,72
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	17,27

Bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

	Miestas, N=596	Kaimas, N=421
15 eurų ir mažiau	15	33
15,01–20 eurų	26	35
20,01–25 eurai	25	20
Daugiau nei 25 eurai	34	12

Ikimokyklinio ugdymo įstaigų dalis pagal vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

	Miestas, N=504	Kaimas, N=85
15 eurų ir mažiau	22	41
15,01–20 eurų	35	32
20,01–30 eurų	25	16
Daugiau nei 30 eurų	18	11

Bendrojo ugdymo mokyklos pagal tipą ir vieno aukotojo pervestas lėšas (Eur)

Pradinė mokykla, N=133	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	26,75
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,95
Pagrindinė mokykla, N=390	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	18,98
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	17,67
Progimnazija, N=135	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	25,20
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	20,96
Gimnazija, N=359	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	24,74
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	22,09

Bendrojo ugdymo mokyklų dalis pagal tipą ir vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

	Pradinė mokykla, N=133	Pagrindinė mokykla, N=390	Progimnazija, N=135	Gimnazija, N=359
15 eurų ir mažiau	29	32	13	14
15,01–20 eurų	23	36	33	25
20,01–25 eurai	21	18	19	29
Daugiau nei 25 eurai	27	14	35	32

Bendrojo ugdymo mokyklos pagal mokinių skaičių ir vieno aukotojo pervestas lėšas (Eur)

Iki 100 mokinių, N=255	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	18,43
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	16,31
101–200 mokinių, N=204	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	17,71
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	17,30
201–450 mokinių, N=301	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	23,83
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	20,94
Daugiau nei 450 mokinių, N=257	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	25,50
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	23,73

Bendrojo ugdymo mokyklos dalis pagal mokinių skaičių ir vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

	Iki 100 mokinių, N=255	101–200 mokinių, N=204	201–450 mokinių, N=301	Daugiau nei 450 mokinių, N=257
15 eurų ir mažiau	41	33	12	8
15,01–20 eurų	30	36	31	24
20,01–25 eurai	17	16	29	25
Daugiau nei 25 eurai	12	15	28	43

Bendrojo ugdymo mokyklos pagal mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų dalį ir vieno aukotojo pervestas lėšas (Eur)

15 proc. ir mažiau, N=227	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	21,69
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	17,19
16–30 proc., N=185	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	25,25
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	17,95
31–50 proc., N=294	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	22,66
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,99
Daugiau nei 50 proc., N=304	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	24,09
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	21,88

Bendrojo ugdymo mokyklos dalis pagal mokytojų metodininkų ir mokytojų ekspertų dalį ir vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

	15 proc. ir mažiau, N=227	16–30 proc., N=185	31–50 proc., N=294	Daugiau nei 50 proc., N=304
15 eurų ir mažiau	37	28	17	13
15,01–20 eurų	29	31	33	27
20,01–25 eurai	17	18	26	27
Daugiau nei 25 eurai	17	23	24	33

Bendrojo ugdymo mokyklos pagal 0–14 metų darbo stažą turinčių mokytojų dalį ir vieno aukotojo pervestas lėšas (Eur)

10 proc. ir mažiau, N=300	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	21,49
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,62
11–20 proc., N=334	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	22,98
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,30
21–30 proc., N=187	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	26,04
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	20,00
Daugiau nei 30 proc., N=189	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	24,62
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,53

Bendrojo ugdymo mokyklos dalis pagal 0–14 metų darbo stažą turinčių mokytojų dalį ir vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

	10 proc. ir mažiau, N=300	11–20 proc., N=334	21–30 proc., N=187	Daugiau nei 30 proc., N=189
15 eurų ir mažiau	21	22	17	29
15,01–20 eurų	31	31	34	23
20,01–25 eurai	28	21	20	20
Daugiau nei 25 eurai	20	26	29	28

Bendrojo ugdymo mokyklos pagal 0–9 metų darbo stažą turinčių mokytojų dalį ir vieno aukotojo pervestas lėšas (Eur)

5 proc. ir mažiau, N=360	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	21,80
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,12
6–10 proc., N=193	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	22,83
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	20,00
11–20 proc., N=265	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	24,60
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,70
Daugiau nei 20 proc., N=192	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	25,91
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	20,14

Bendrojo ugdymo mokyklos dalis pagal 0–9 metų darbo stažą turinčių mokytojų dalį ir vieno aukotojo pervestas lėšas (proc.)

	5 proc. ir mažiau, N=360	6–10 proc., N=193	11–20 proc., N=265	Daugiau nei 20 proc., N=192
15 eurų ir mažiau	23	20	19	28
15,01–20 eurų	33	30	33	22
20,01–25 eurai	24	25	20	20
Daugiau nei 25 eurai	20	25	28	30

Savivaldybių įstaigos – ikimokyklinio ugdymo įstaigos

Bendra informacija pagal vaikų skaičių įstaigoje (Eur)

Iki 60 vaikų, N=43	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	16,57
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	15,85
61–150 vaikų, N=209	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	20,07
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	18,36
151–200 vaikų, N=130	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	19,17
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	18,49
Daugiau nei 200 vaikų, N=197	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	22,77
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	21,23

Ugdymo įstaigų dalis pagal vaikų skaičių ir vienam paramos davėjui tekusių paramą (proc.)

	Iki 60 vaikų, N=43	61–150 vaikų, N=209	151–200 vaikų, N=130	Daugiau nei 200 vaikų, N=197
15 eurų ir mažiau	49	26	23	19
15,01–20 eurų	23	39	42	26
20,01–30 eurų	19	18	25	33
Daugiau nei 30 eurų	9	17	10	22

Bendra informacija pagal auklėtojų metodininkų ir auklėtojų ekspertų dalį įstaigoje (Eur)

Nėra nė vieno, N=160	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	21,06
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	18,40
20 proc. ir mažiau, N=210	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	21,63
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	18,83
Daugiau nei 20 proc., N=215	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	20,30
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	18,93

Ugdymo įstaigų dalis pagal auklėtojų metodininkų ir auklėtojų ekspertų dalį ir vienam paramos davėjui tekusių paramą (proc.)

	Nėra nė vieno, N=160	20 proc. ir mažiau, N=210	Daugiau nei 20 proc., N=215
15 eurų ir mažiau	32	26	18
15,01–20 eurų	29	30	44
20,01–30 eurų	24	21	27
Daugiau nei 30 eurų	15	23	11

Bendra informacija pagal 0–15 metų darbo stažą turinčiųjų dalį įstaigoje (Eur)

20 proc. ir mažiau, N=127	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	18,60
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	17,16
21–40 proc., N=218	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	19,40
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	18,33
41–60 proc., N=174	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	22,49
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	19,75
Daugiau nei 60 proc., N=65	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	26,59
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	23,70

Ugdymo įstaigų dalis pagal 0–15 metų darbo stažą turinčiųjų dalį ir vienam paramos davėjui tekusių paramą (proc.)

	20 proc. ir mažiau, N=127	21–40 proc., N=218	41–60 proc., N=174	Daugiau nei 60 proc., N=65
15 eurų ir mažiau	31	27	20	19
15,01–20 eurų	43	37	32	15
20,01–30 eurų	17	23	27	34
Daugiau nei 30 eurų	9	13	21	32

Bendra informacija pagal 0–10 metų darbo stažą turinčiųjų dalį įstaigoje (Eur)

15 proc. ir mažiau, N=155	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	18,45
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	17,12
16–30 proc., N=192	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	19,33
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	18,06
31–50 proc., N=170	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	22,57
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	20,66
Daugiau nei 50 proc., N=68	Vienam paramos davėjui tekusi parama, aritmetinis vidurkis	26,52
	Vienam paramos davėjui tekusi parama, mediana	23,68

Ugdymo įstaigų dalis pagal 0–10 metų darbo stažą turinčiųjų dalį ir vienam paramos davėjui tekusią paramą (proc.)

	15 proc. ir mažiau, N=155	16–30 proc., N=192	31–50 proc., N=170	Daugiau nei 50 proc., N=68
15 eurų ir mažiau	35	26	18	15
15,01–20 eurų	39	41	29	19
20,01–30 eurų	17	21	31	31
Daugiau nei 30 eurų	9	12	22	35

2 priedas. Bendrojo ugdymo mokyklų vadovų apklausoje dalyvauti atrinktų savivaldybių sąrašas

1. Alytaus miesto savivaldybė
2. Biržų rajono savivaldybė
3. Jonavos rajono savivaldybė
4. Kelmės rajono savivaldybė
5. Klaipėdos miesto savivaldybė
6. Klaipėdos rajono savivaldybė
7. Kretingos rajono savivaldybė
8. Lazdijų rajono savivaldybė
9. Marijampolės savivaldybė
10. Mažeikių rajono savivaldybė
11. Panevėžio miesto savivaldybė
12. Panevėžio rajono savivaldybė
13. Pasvalio rajono savivaldybė
14. Rokiškio rajono savivaldybė
15. Šiaulių miesto savivaldybė
16. Šiaulių rajono savivaldybė
17. Šilalės rajono savivaldybė
18. Širvintų rajono savivaldybė
19. Vilkaviškio rajono savivaldybė
20. Zarasų rajono savivaldybė

3 priedas. Bendrojo ugdymo mokyklų vadovų apklausos suminiai duomenys

Tyrimo rezultatai išreikšti konkretų atsakymą pasirinkusių respondentų procentu nuo bendro respondentų skaičiaus.

2. Ar Jūsų mokyklai tiesiogiai arba per mokinių tėvų labdaros ir paramos fondą yra pervedamos lėšos kaip paramai ir labdarai skirta Lietuvos gyventojų metinio pajamų mokesčio dalis (iki 2 proc.)?

Taip, pervedama	98
Ne, nėra pervedama	2
Nežinau, sunku pasakyti	-
Kitas atsakymas	-

3. Prašytume nurodyti, kam Jūsų mokykloje 2018 ir 2019 metais buvo skirtos lėšos, pervestos kaip Lietuvos gyventojų metinių pajamų mokesčio dalis (iki 2 proc.), skirta paramai ir labdarai, arba iš mokamų paslaugų uždirbtos lėšos? Atviras klausimas, buvo galima nurodyti kelis atsakymus.

Techninei įrangai (nuo kompiuterių iki virtuvės katilų) įsigyti	31
Mokyklos patalpų remontui	31
Mokykliniams baldams įsigyti	20
Ugdymo priemonėms įsigyti	29
Mokiniams ir mokytojams paremti (dovanos, premijos, išvykos ir pan.)	28
Ūkinėms ir organizacinėms mokyklos išlaidoms dengti	17
Sporto aprangai ar meninių kolektyvų rūbams įsigyti	6
Renginių mokykloje organizavimui	22
Lėšos dar nepanaudotos arba dar liko nepanaudotų lėšų	8

4. Jei Jūsų mokykla ar mokyklos mokinių tėvų paramos ir labdaros fondas 2018 ir 2019 m. gavo paramos ir labdaros kaip 2 proc. nuo sumokėtų metinių pajamų mokesčių arba uždirbo lėšų teikdama mokamas paslaugas, ar, Jūsų vertinimu, šių lėšų panaudojimas padėjo pagerinti mokyklos teikiamo ugdymo kokybę?

Taip, šių lėšų panaudojimas tikrai pagerino mokyklos teikiamo ugdymo kokybę	50
Šių lėšų panaudojimas, ko gero, pagerino mokyklos teikiamo ugdymo kokybę	37
Šių lėšų panaudojimas, ko gero, nepagerino mokyklos teikiamo ugdymo kokybės	7
Šių lėšų panaudojimas tikrai nepagerino mokyklos teikiamo ugdymo kokybės	4
Nežino, negalvojo	2

5. Prašytume paaiškinti Jūsų atsakymą į 4 anketos klausimą, ar paramos lėšų panaudojimas Jūsų mokyklai leido pagerinti teikiamo ugdymo kokybę. Koduojant respondentų atsakymus, žiūrėta, kurią mokyklos vertinimo sritį (pagal *Geros mokyklos koncepciją*), respondento teigimu, padėjo tobulinti paramos lėšos.

Padėjo tobulinti ugdymą / mokymą	29
Padėjo tobulinti ugdymosi aplinką	38
Padėjo tobulėti darbuotojams (pedagogams)	4
Padėjo tobulėti mokyklos bendruomenei	4
Padėjo tobulinti lyderystę ir vadybą mokykloje	0,3
Neatsakė	25

6. Kokią strategiją dažniausiai naudoja Jūsų mokyklos bendruomenė, panaudodama kaip parama ir labdara gautas ir teikiant mokamas paslaugas uždirtbas lėšas?

Įvertinę, kiek turime taip gautų lėšų, kasmet nusprendžiame, kokiam mokyklos bendruomenei svarbiam tikslui pasiekti galime panaudoti turimas lėšas ir taip kasmet panaudojame faktiškai visas gautas lėšas	55
Sutariame, kokiam mokyklos bendruomenei svarbiam tikslui būtų galima panaudoti taip gautas lėšas, kelerius metus tas lėšas kaupiame ir tik tada išleidžiame	42
Priklauso nuo situacijos ir surinktų lėšų sumos	3

2018 m. ugdymo įstaigoms gyventojų skirtos paramos lėšos ir jų panaudojimas

Analizė

Redagavo *Nijolė Šorienė*

Maketavo *Valdas Daraškevičius*

2020-06-22.

Išleido Nacionalinės švietimo agentūros Infrastruktūros plėtros departamento

IT, leidybos ir logistikos skyrius, Suvalkų g. 1, 03106 Vilnius

Skelbiama adresais <https://www.nsa.smm.lt/infrastrukturos-pletros-departamentas/leidiniai/naujausi/>

<https://www.nsa.smm.lt/stebesenos-ir-vertinimo-departamentas/veiklos-sritys/svietimo-politikos-analize/>

Sekant šiomis nuorodomis galima rasti ir kitas tyrimo ataskaitas ir analizes.

Elektroninis leidinys

ISBN 978-609-8275-03-2

